

Luku

Bay kere ƆƆƆƆƆƆƆƆ ká Luku ɔaa mbedeƆe

Bay ká se tul feri ká ɔo bil mbede ni key

Mbede key na ɔaa ha nzoƆri mii, Zezu ɔa NzoƆ YaaƆa NzoƆri ká ƆƆƆƆƆƆƆƆ waa ɔay pié ni ha ni ya leɔ Izarayelri. Ba leɔ Izarayelri huo-ri hoƆ ya, roo le, ka ɔa nzoƆ yaaƆa saƆ nzoƆri riw bele. Soro ɔay feri ká Luku ɔaa ɔo bil mbede key na, ruoƆeri ɔo maa ki ɔáy ɔay ká ɔo bil mbede Matiye ɔáy mbede Marki. Roo le, ɔáy faa nzaara saƆwe le, nzoƆ ɔáa mbede key na, ɔaa ɔay kiri ƆƆ-ƆƆƆ zuo ɔi, munu ká soro ɔay mboƆa Zezu ká'a tina ɔáy nzi-ε leƆ leƆ, kuban ká hu ká Zezu ha ni yi a kaw ɔáy kumnun ndaw, soro ɔay ká se tul Zase ndaw, roo soro ɔay nzoƆri ká Zezu ziƆ ri ká faa Emayus ndaw pi. RoƆay, ka ɔaa law ɔay kiri zuo ɔi ndaw, munu ká law ɔay ká se tul nzoƆ law kere ká Samari, ɔáy law ɔay ká se tul leɔ ká ti, roo a yi a ví zuo ziƆ bi-ε.

Zezu na ko nun síe nzoƆri. Ka ɔaa law kere ziƆ nzoƆ semri, ziƆ nzoƆri ká i ɔo bil kóko seƆe fe ndaw, nzoƆri ká i ɔaa nun-ri tuo síe ndaw, roo nzoƆ kuƆuri ndaw pi. Ká bil mbede key riw bele na, nzoƆ maa ɔay ziƆ suoriya ká tul ví Zezu NzoƆ YaaƆa NzoƆri ndaw, ká tul yum ká'a haw ká tul hurusuo ƆƆƆƆƆƆƆƆ ndaw pi.

Máa ɔayri ká ɔo bil-e

MboƆa Zaa Batis ɔáy taa Zezu: 1-2

Peɔ ɔáa Zaa Batis: 3

Peɔ ɔáa Zezu, ɔáy káa ɔay ɔe ká kuɔu zaɔ ká Galele: 4.1-9.50

Úru saa kuɔu zaɔ ká Galele kpuru mƆba ZuruzaleƆ: 9.51-19.27

Bay Zezu ká ðaa zih nzoð túŋ ni ŋgereŋri ká Zuruzalɛm: 19.28–20.47

Ɓíe ká' a ðóko tul Zuruzalɛm, ðáy síe yí Vu Nzoð: 21
Kóko seke fe Zezu, tí ðe saa luɔ huɗ, ðáy zol ðe ða
nuluɛ: 22–24

Luku hii soko ha Tiyofil

¹ Soko ðo Tiyofil ká mù ða nzoð luye. Nzoðri ŋgii ðamba i nzaa faa í ðaa mbeðe í kíike feri ká kal ká sakra ðuru na ðáy zaðe. ² Nzoðri ká i kɔ fekeri ðáy nun-ri titire ðekre ká í vi ða nzoð ka-káa Bay Kere na, i kii fal fekeri ðáy nzi-ɛ riw bele ha ðuru laa. ³ Be mini ze, ði kara mì kɔ ða fe ká ndaɗ ðamba ðay ðáa mbeðe kii ðay kíike feri ká kal ðáy nzi-ɛ lɛm lɛm na ha mù ðo Tiyofil nzoð luye, ðay ii lɛ, mì vbi saw fekeri ká kal ðáy titire ðekre na riw bele, mí kɔ ðáy zaðe ta-taŋ ŋgiɗ bele. ⁴ Mì ðaa mini key ðay haŋa mù yaa ðay ká i fere mù pola na ka ða sùo ðay.

Leɗ nzaapeɗ ká nuluɛ ðaa ðay mboŋa Zaa Batis

⁵ Sew ká *Eroɗ re mbay ká tusiri Ziðri ká kuɗu zaɗ ká Zude na báyii lɛ, nzoð mbijw munu ða *nzoð fe poy, riŋ-ɛ ða Zakari. Ká sakra nzoð fe poyri na, ka kaw zih kuɗu nzoð taa Abiyari. Riŋ máy ðe ða Elizabeth, vu bulu *Aron, ŋgerezoð *fe poy ká piɛɗke lew. ⁶ Bari siɗi bele na, i ða nzoðri ká i ðaa fe ðáy zaðe ká nun ŋgerewuru, í ðaa vu mbom ðo tul *bol kusol ŋgerembay í hije bol nzi-ɛ ðáy zaðe riw bele. ⁷ Lɛɛ, i mboŋ leɗ ya, ðay ii lɛ, Elizabeth na se suo. Bari siɗi bele na i ði táw ðamba ro.

⁸ Nam mbijw munu kuɗu nzoð Zakariri i ðo ðáa peɗ ðari ká pol ŋgerewuru, lɛ, Zakari kara ðo ðáa peɗ ðe ká pol-e ndaw. ⁹ Munu ká ða fe saw ðari nzoð fe poyri na, i ðaa dii dii í náake ni ðo boɗ ðay haŋa saw síe ðáa nzaa ðay kere na vi lɛ, ka nduo a se ðil hul kani ŋgerembay, a

uu fe hā bāɛ fū b̄ȳ b̄ȳ hā ŋɛɛwuru. ¹⁰ Zaɔka saw s̄e ká'a ɔ̄o úuke fe ká ɔ̄il hula na vi báȳji ɛ, ruɔ nzoɔri riw bele mb̄u tul k̄i í kaw keɛ ɛ í ɔ̄aa nzaa ɔ̄ay kere. ¹¹ Báȳji ɛ, leɔ nzaapeɔ ŋɛɛembay mb̄iw ká nulue t̄ji tul Zakari a ɔ̄o pol-e ká fi hoɔo *tutakra úu fe na. ¹² Zaɔka Zakari kɔ ni na báȳji ɛ, hā h̄ɛ ɔ̄aa ni a tɔ gbala gbala. ¹³ Báȳji ɛ, leɔ nzaapeɔ ká nulue na ɔ̄aa hā ni mii: «Zakari, mu h̄ɛ ya, ɔ̄ay ji ɛ, fe ká mù koɔ ŋɛɛwuru ɔ̄ayke na tɔɔo ɔ̄o suk-e. Elizabeth ká ɔ̄a máy ɔ̄o na, a mb̄oŋ leɔ w̄ara nzoɔ, ɛ, mù túu riŋ-ɛ ɔ̄a Zaa. ¹⁴ Ka'a ɔ̄a fe bawda suoriya ɔ̄o, a nzoɔri ŋɛɛ bamba i ɔ̄aa suoriya ɔ̄ay tul mboŋa ɔ̄e ndaw, ¹⁵ bay ji ɛ, a ɔ̄a bawda nzoɔ ká nun ŋɛɛwuru. Ka ti nzoɔo him ȳiŋke ya ndaw, him hay ká ȳiŋ ya kara ka ti nzoɔo ya ndaw. Tem Law Pie ze a mbáa ɔ̄il law-ɛ gbay gbay ɔ̄ay ɔ̄ol ɔ̄e ká'a ɔ̄oke ɔ̄il mi-ɛ kɔɔ hoy na. ¹⁶ Be na, a haŋa leɔ Izarayelri ŋɛɛ bamba tasiri ȳi í se fal ŋɛɛembay ŋɛɛwuru ɔ̄ari na. ¹⁷ Ka'a séke pol ŋɛɛembay ɔ̄ay léke faa ɔ̄e. Fe ɔ̄aa ɔ̄eri ɔ̄ay k̄er ɔ̄ay ɔ̄eri, a ɔ̄oko ɔ̄ay h̄urusuo munu ká taa *Eli, nzoɔ yaŋa ɔ̄ay saa nzaa ŋɛɛwuru. Ka'a léke law báa leɔri ɔ̄ay vu ɔ̄ari ɔ̄ay haŋa ri zuɔ ziŋ k̄i mb̄iw hoy ndaw, a leke law nzoɔ mbaka nzaari, a ha ri yaa nun nzem nzoɔ fe ɔ̄aa ɔ̄ay zaɔeri ká nun ŋɛɛwuru ndaw pi. Ka'a ɔ̄aa munu a lékeke law nzoɔri ha ri ɔ̄oke ɔ̄i ya ɔ̄ay vika ŋɛɛembay.»

¹⁸ Báȳji ɛ, Zakari ȳi a vbi leɔ nzaapeɔ ká nulue na mii: «Waa, mì ɔ̄aa mina rɔɔ mí kɔ ɔ̄ay ká mù ɔ̄aa hā mì key na ɔ̄a s̄uo ɔ̄ay ɛ? Bay ji ɛ, ɔ̄i na, mì ɔ̄i táw ro, a máy ɔ̄i kara ɔ̄a ŋɛɛemay ndaw pi.» ¹⁹ LEE, leɔ nzaapeɔ ká nulue ȳiŋra ɔ̄ay ɔ̄ay hā ni mii: «Bi na, mì ɔ̄a Gabiriyel, nzoɔ ɔ̄oko pol ŋɛɛwuru ɔ̄ay ɔ̄aa peɔ hā ni. Ze ka píe mì ɔ̄ay haŋa mì ví ɔ̄aa Bay Kere key na hā mù. ²⁰ Ze mu laa: timbeɔɔ key na kusol-a a mb̄ii gbaŋ, mù ti máa ɔ̄aa ɔ̄ay ya kpuru maa ɔ̄ay nam ká fekeri a ví na ndaw rɔɔ, mù

ɓáa ɓay na ɓáy, ɓay yi ɓe, mù ɗaa law-a ɓo tul ɓay ká mì ɓaa ha mù na ya. Roo ɓe, feri ká mì ɓaa ɓayke ha mù na, sewke vi ɓe, a ɗoko munu.»

²¹ Báyii ɓe, síeke ku na, ruɔ nzoɓri ká i kaw keɓe na, i giyaŋ Zakari na kurum a ha law-ri nzaa-ri ɓay tul káw ká'a kaw ɓil *hul kaŋi ŋgerewuru ha bole ɗi ɓamba na. ²² Zaɗka'a tji saa ɗi na báyii ɓe, ka ziŋ faa ká ɓay ɓáa ɓay ziŋ ri ya, a ɗaa ɓa nduo-ɓe hoɓe ze ha ri a kaw ɓa mbiki. ɓe, nzoɓri ko í ɓaa mii: «Fe tina nun ha Zakari ká ɓil hul kaŋi ŋgerewuru.»

²³ Zaɗka nam peɗ Zakari o na báyii ɓe, ka yi a se puo. ²⁴ Fal namkeri ku na báyii ɓe, máy ɓe Elizabeth ɗi na ya ɓil, a muu ɓilke ku na ɓa few ndeɓe a ɓaa mii: ²⁵ «I ko fe ká ŋgerembay ɗaa ziŋ mì na ze ɗo key: timbeɗe key na ka ɗaa nun-ɓe ɓo tul-i, a naa fe ká ɗaa sahoɓ ɓo nun-i ká sakra nzoɓri.»

Leɗ nzaapeɗ ká nulue ɓaa ɓay mboŋa Zezu

²⁶ Bil ká'a ɗo ndeke ɗi few yieke na báyii ɓe, ŋgerewuru pie leɗ nzaapeɗ ká nulue ká riŋ-ɓe ɓa Gabiriyel se puo ká Nazarɗ kuɗu zaɗ ká Galele, ²⁷ luu máy tikɗi mbiw ká riŋ-ɓe ɓa Mari. Ka ɓa máy mbana nzoɓ mbiw munu ká riŋ-ɓe ɓa Zezeb ká ɓa vu bulu Mbay *David. ²⁸ Leɗ nzaapeɗ ká nulue na nduo a se zaɗ ká Mari kaw ɗi a ɓaa ha ni mii: «Soko woo, ɓo ká ŋgerewuru ɗaa law kere ziŋ mù! ɓo na, ŋgerembay saɗ ziŋ mù.» ²⁹ Zaɗka Mari laa ɓayke na ku báyii ɓe, ɓil law-ɓe nzaa ni ha ni ɓaa ká ɓil law-ɓe mii: «Kiri soko yi ze mini key ɓe?» ³⁰ Báyii ɓe, leɗ nzaapeɗ ká nulue na ɓaa ha ni mii: «Mari, mu hiɓe ya, ɓay yi ɓe, ŋgerewuru ɗaa law kere ziŋ mù. ³¹ Mu ko, mù yaŋa ɓil ɓay mbóŋ leɗ wara nzoɓ, ɓe, mù túu riŋ-ɓe ɓa Zezu. ³² Ka'a ɓa bawda nzoɓ, i ɗika ni ɓa Vu ŋgerewuru ká nulue siya. ŋgerembay ŋgerewuru na, a ɗaa ni kaw

tul karingaw mbay ká saw kani bul-e Davidf. ³³ Ka'a réke mbay ká tul lef Izarayelri banɔuo kpaɔfara wɔm. Puoruo be na, gbuke ti tiika ya.»

³⁴ Báyji le, Mari vbi lef nzaapef ká nulue na mii: «Fe key na waa, a ɔoko mina zu le? Bay ji le, mi naa ziji waa nzoɔ ya bay.» ³⁵ Lee, lef nzaapef ká nulue na yijira bay bay ha ni mii: «Tem Law Pie a vi káw tul-a, a hurusuo ɔgerewuru ká nulue siya na a guɔa tul-a bay tem be rididi. Sawke mini ze, lef ká ɔo bof ba taa ɔgerewuru ká mù mbón ni na, i ɔika ni ba Vu ɔgerewuru. ³⁶ Roɔay, mu ko, Elizabeth ká ba nzoɔ ini bo ká'a ɔi taw, ká i ɔi ni ba máa suo na, ka ɔo bil ba few yie ro. Bilke ku na a mbón ba lef waa nzoɔ, ³⁷ bay ji le, ɔgerewuru na, fe mbijw mini kara mba ni ya.» ³⁸ Báyji le, Mari baa ha ni mii: «Mi ba lef káw ɔgerembay. Ndaf bay haɔa ni ka ɔaa ziji mi munu ká mù baa ká nzaa-a ku.» Falɛ ku báyji le, lef nzaapef ká nulue na pɔɔ ni a zoɔ.

Mari se luo Elizabeth

³⁹ Bil namke ku hoɔ na, Mari uru vad a se ba puo ká ɔo lakun kuori ká tusiri Zuda, ⁴⁰ a nduo a se bil hul Zakari a vaa hii soko ha Elizabeth. ⁴¹ Zadka Elizabeth laa kusol Mari ká hii soko ha ni na báyji le, lef ká naa bil-e na uru ndururu ndururu, le, Elizabeth na kara Tem Law Pie mbaa bil law-ɛ gbay gbay, ⁴² a ha ni baa bay bay bawda kusol-e beɔeɔ mii: «Bo na, fe sami ɔgerewuru ɔo tul-a ká sakra máy ku-ɔri. Lef ká ɔo bil-a hoɔ kara, fe sami ɔo tul-e ndaw! ⁴³ Máa ɔgerembay bi ká vi bay kóko mi key na waa, law kereke uru saa haɔa roɔ, a vi tul-i mini key le, ⁴⁴ bay ji le, zadka kusol soko bo toɔto bo suk-i na, lef ká ɔo bil-i na uru ndururu ndururu bay bawda suoriya. ⁴⁵ Suoriya ba taa bo ká mù ɔaa law-a bo tul bay ká ɔgerembay baa ha mù na, bay ji le, fekeri na a ɔoko bay zadɛ.»

Sim ká Mari dī

⁴⁶ Báyyi ɛ, Mari ɓaa mii:

«Mì s̄i gay ɲɛrɛmbay!

⁴⁷ Bil law-i ɗaa suoriya ɲɲi ɓamba

ɓay tul ɲɛrɛwuru, Nzob̄ Yaaŋa mì.

⁴⁸ Bi ká mì ɓa leɗ káw ɓe taa máyke hɔy

ká mí ɗiŋ tul-i na, ka ɗaa nun-ɛ ɓo tul-i.

Sawke mini ze, tii sawke vuri key kpuru vǎw na,

nzobri riw bele i ɓáa mii, bawda suoriya ɓa taa ɓi,

⁴⁹ ɓay yi ɛ, ɲɛrɛwuru Nzob̄ Hurusuo na

ɗaa feri ká ndaɗ ɓamba tasiri ziy mì.

Riŋ-ɛ taŋ kaɗaŋ,

⁵⁰ a kɔ nun síe nzobri ká i hiɛ ni na

mbiimbam ɓáy mbiimbam ɓaŋguɔ.

⁵¹ Hurusuo nduo-ɛ na ɗaa feri ká ɲɔŋ ɓamba tasiri.

Ka nii nzob̄ siika s̄ori na ha ri ɗuu kperke kperke.

⁵² Ka nii mbayri ká tul karingaw mbay ɓari,

a yi a ura tul nzobri ká i ɗiŋ tul-ri.

⁵³ Ka ha nzob̄ kɔnri fe kereri ɲɲi ɓamba

ha ɓil-ri vbiɗa kpaɗ kpaɗ,

a ha nzob̄ feziŋari zol nduo-ri hɔy soli.

⁵⁴⁻⁵⁵ Ka ví sɔ nzob̄ peɗ ɓeri ká i ɓa leɗ Izarayɛlri na.

Ka ker se tul Abaraham ɓáy vu bul-eri,

a mgba ini ziy ri ɓaŋguɔ kpaɗara munu ká'a waa na,

ɓo ka yiŋra ri ya.»

⁵⁶ ɛɛ, Mari na kaw ziy Elizabeth ɗaa few say ndaw rɔɔ,

a yi a se puɔ ɓáy.

Mboŋa Zaa Batis

⁵⁷ Zaɗka nam maa ɓay haŋa Elizabeth mboŋ na báyyi

ɛ, ka mboŋ ɓa leɗ wara nzob̄. ⁵⁸ Zaɗka nzob̄ tul kpaŋ

ɓeri ɓáy nzob̄ ini ɓeri kɔ bawda law kere ká ɲɛrɛmbay

ɗaa ziy ni na báyyi ɛ, i ɗaa suoriya ziy ni mbijw hɔy.

⁵⁹ Zɑdka leɗ na ɗaa nam ndeke ɗi tɔnɔ siɗfike na báyyi ɛ, i vi ɗay *kúnŋ ŋgori ɓe, í hii ɗay túu riŋ bi-ε Zakari ze ɓo tul-e. ⁶⁰ Roo ɛ, mi-ε mbi ɗay a ɓaa ha ri mii: «Ú-uu, munu ya. I túu riŋ-ε ɓa Zaa.» ⁶¹ Bari riw bele ká i ɗo zɑɗɛ na, i yjɪra ɓáy ɗay hɑ ni mii: «Úwaa, ɓo na, nzoɓ ini ɓo hɑa rɔɔ, i tuu riŋ-ε mini key ɛ?» ⁶² I yjɪ í fɛɛ kóm bɔm ɓa luo bi-ε ɗay kókɔ wɑa, riŋ jɪ ze ka hii ɗay túu hɑ ni ɛ? ⁶³ Báyyi ɛ, Zakari yjɪ a vbi ri tutakra ɗáa mbeɗe. ɛɛ, ka vbie fɛ ɗo ɗi mii: «Zaa ze ɓa riŋ-ε.» Zɑdka i kɔ munu na báyyi ɛ, ɓari riw bele na, zɑɗ ɗay zee ri sɛl. ⁶⁴ Zɑɗɛ ku hɔy, kusol Zakari na vuo ɓolonŋ hɑ ni ɓaa ɗay ɓa kɪ, a tii sɑw pisi ŋɛɛwuru.

⁶⁵ Báyyi ɛ, nzoɓ tul kpaŋ ɓari riw bele ká i ɗo zɑɗɛ na, hɛ ɗaa ri zikiki. A nzoɓri riw bele ká i ɗaa puo ká lakun kuori ká kuɗu zɑɗke ká Zude na, i lo soro feri ká kal na. ⁶⁶ Bari riw bele ká i laa ɗayke na, i kɔɔɔ ɗo ɓil law-ri í ɓaa mii: «Leɗ key na wɑa, a ɗoko mina ɛ?» Tusuɛke ɛ, nduo ŋɛɛmbay ɗo tul leɗ na.

Sim ká Zakari ɗi

⁶⁷ Zakari, ɓaa leɗ tupɛŋ na, Tem Law Pie mbaa ɓil law-ε gbay gbay hɑ ni tɪnake ɗay ká'a yaa saa nzaa ŋɛɛwuru na mii:

⁶⁸ «Mì pisi ŋɛɛmbay ŋɛɛwuru naari leɗ Izarayɛlri, ɗay jɪ ɛ, ka kɔ-kóm ɓa tul nzoɓ taa ɓeri, a ví yaa naari.

⁶⁹ Ka hɑ naari Nzoɓ Yaaŋa Nzoɓ ká ɓa Nzoɓ Hurusuo ká tji saa sɑw bulu naari, Mbay David ká ɓa nzoɓ peɗ ɓe,

⁷⁰ munu ká'a ɓaa ɗayke piɛɗ lew hɔy ɓáy faa nzoɓ yaaŋa ɗay saa nzi-eri ká'a nan ri ɗo ɓoɗ na.

⁷¹ Nzoɓ Yaaŋa Nzoɓ ká'a pie ni hɑ naari na, a yaaŋa naari saa nduo nzoɓ tul ŋɛɛni naari,

- 72 ɓáy ɓari riw bele ká i hii ɗáa sɛkɛ ziŋ naari.
 72 Sɔwke mini ze, ka kíɛke bawda law ini ɓe ha bulu naari,
 a kërke ɓanguɔ se tul sáka kuni ká taŋ kaɗaŋ ká'a
 sáake ziŋ ri pola na.
- 73 Ba ɓay ká'a waa ziŋ bulu naari *Abaraham,
 74 ɓay yi ɓe, ka hii ɓay yaŋa naari saa nduo nzof tul
 ŋgani naari
 ɓay pón faa ɗo hoy ɓo, náa ɗári ped ha ni taŋ hiɛ,
 75 ɓáy law ká *taŋ kaɗ kaɗ ɓo,
 náa ɗori ɓáy zaɗɛ nzeɗem ká nun-ɛ
 ɓáy namri riw bele ká náa káwri ɓáy kumnun na.
- 76 ɓo ká mù ɓa leɗ tupɛŋ na,
 i ɗika mù ɓa nzof yaŋa ɓay saa nzaa ŋgerɛwuru
 ká nulue siya,
 ɓay yi ɓe, mù séke pol ŋgerɛmbay ɓay léke faa ɓe,
 77 ɓay haŋa nzof taa ɓeri ko í ɓaa mii,
 a ndáka buma ká tul feyaa ɓari a yaake ɓari.
- 78 Be ze ɓa fe bawda law kere ɓe ká'a haŋake síe tji,
 a so ɓil law naari nzar.
- 79 Zaɗ taŋake na,
 a táŋ ká ɓil law nzofri ká i ɗo ɓil suŋ ká tem huɗ ɗo
 tul-ri,
 a kiɛ naari faa ká ɓay haŋa náa séri ɓáy law
 ɗɛkɛkɛ.»
- 80 Báyii ɓe, leɗ na ŋɔŋ ɓa pola pola, a nze kpáy kpáy
 ɓáy kér ɓay. Ka kaw ɓil law kór kpuru maa ɓáy nam ká'a
 tɓnake sùo-ɛ ká zaɗ hie ká nun leɗ Izarayɛlri.

2

Bay mboŋa Zezu
(Mat 1.18-25)

1 Ká ɓil sewke ku na, Mbay Sezar Ogus ká Rɔm mbi nzi-
 ɛ ha nzofri riw bele ká ɓil puo ɓeri ɓoɗ ɓoɗ ɓay haŋa

ri d̄aa riŋ-ri d̄o bil mbede k̄iŋa nzoɓri. ² D̄aa riŋ nzoɓri d̄o bil mbede ke ku na ɓa titireke rɔɓay ká Kirinis ɓáke nzoɓ réke tul nzoɓri ká tusiri Siri. ³ Be ze nzoɓri riw bele i séke puu puo ɓari ɓari ɓay d̄aa riŋ-ri d̄o bil mbede k̄iŋa nzoɓri na. ⁴ Zezeb hɔy kara uru saa puo ká Nazarɛd̄ ká kuɗu zaɗ ká Galele ɓay séke ɓa kuɗu zaɗ ká Zude. Ka se puo ká riŋ-ɛ ɓa Betelehɛm, ɓa puo ká i mboŋ Mbay *David̄ ká d̄i, ɓay j̄i ɛ, ka ɓa *vu bulu David̄. ⁵ Ka se ɓáy Mari ká ɓa máy mbana ɓe ká d̄o bil na ɓay v̄aa d̄aa riŋ-ri nd̄aw. ⁶ Zaɗka i kaw Betelehɛm kɔɓ rɔɓay na, nam mboŋa ɓe na maa ⁷ ha ni mboŋ leɗ pol ɓe ɓa leɗ w̄ara nzoɓ. Ka kaa ni ɓáy gari a d̄aa ni ɓo bil gbokro fe s̄um ndayri ká zaɗɛ na ku, ɓay j̄i ɛ, hul nam varuri na, zaɗ nam ti d̄i ya.

Leɗ nzaapeɗ ká nulue t̄ji tul nzoɓ kóro baɗuri

⁸ Di ya ɓáy Betelehɛm na, nzoɓ kóro baɗuri naa w̄aa í koro baɗu ɓari ɓa suŋ ká d̄i. ⁹ ɛɛ, leɗ nzaapeɗ ŋɛɛmbay ká nulue t̄ji tul-ri mbuɗa ha zaɗ hie ri gberɛɛ, a kiri ri gbuk d̄o sikɗa. ɓáyj̄i ɛ, h̄iɛ d̄aa ri ŋḡi ɓamba tasiri ha ri tɔ kpak kpak. ¹⁰ ɛɛ, leɗ nzaapeɗ ká nulue na ɓaa ha ri mii: «Ì h̄iɛ ya, ɓay j̄i ɛ, mì vi ɓáy bawda ɓay suoriya ká ɓa ɓay Kere fie ha rì. ɓayke ku na, a ɗoko ɓay tul nzoɓri riw bele. ¹¹ Bil suŋ ká vuri key na, i mboŋ Nzoɓ Yaŋa Nzoɓri ká bil puo *David̄ ha rì. Be na ka ɓa ŋɛɛmbay a ɓa *Krisi, nzoɓ ká ŋɛɛwuru waa ɓay píe ni ví yaa nzoɓri na. ¹² Fe ká ɓay haŋa rì kóke ɓa s̄uò ɓay na ze d̄o key: leɗ tupɛŋke ku na, i kaa ni ɓáy gari, í d̄aa ni ɓo bil gbokro fe s̄um ndayri. Be ze ɓa zaɗ ká ì z̄iŋ ni ká d̄i.» ¹³ Zaɗɛ ku hɔy ruɔ leɗ nzaapeɗri ká nulue t̄ji gikiki, í zuɔ tul leɗ nzaapeɗ taa mb̄iwke na, i pisi ŋɛɛwuru í ɓaa mii:

¹⁴ «Riŋ d̄ika ɓa taa ŋɛɛwuru ká kaw nulue siya!

Ἐκεκε taa be do tusiri key bay tul nzoḅri ká'a hii ri.»

Nzoḅ kóro baḅuri se bay kóko Zezu

¹⁵ Zaḅka leḅ nzaapeḅri ká nulue poḅ nzoḅ kóro baḅuri kaw zaḅε, í yji ḅáy tul ḅal-ri nzek ḅa nulue na báyyi ε, nzoḅ kóro baḅuri na, i ḅaa ḅay ká sakra kji mii: «Munu zu ε, náa séri kpuru ḅa Betelehem, ḅo náa vaa kóri fe ká kal ká ḅi, fe ká ḅgerembay ḅa náa láari ḅayke na.» ¹⁶ Báyyi ε, i takra í zoḅ fal kji ḅa váake, ε, i vaa ziḅ Mari ndaw, Zezeḅ ndaw, a í ziḅ leḅ tupεḅ ká naa ḅil gbokro fe sum ndayri na ndaw pi. ¹⁷ Zaḅka i ko leḅ tupεḅ na báyyi ε, i ḅaa ḅay feri ká leḅ nzaapeḅ ká nulue ḅaa se tul leḅ key na ḅa nzoḅri laa. ¹⁸ Bari riw bele ká i laa ḅay ká nzoḅ kóro baḅuri ḅaa na, tuku ri ha ri kaw yer ḅay tul ḅayri na ku. ¹⁹ Be Mari laa ε, koro ḅay feri na ku do ḅil law-ε koḅ, a ker ḅay ká ḅi ḅgji ḅamba. ²⁰ Zaḅka nzoḅ kóro baḅuri do yji ḅa zaḅ káw ḅari na báyyi ε, i ḅaa riḅ ḅika ḅo tul ḅgerewuru, í pisi ni ḅay tul feri riw bele ká i laa ḅayke a í ko ḅáy nun-ri na do maa ḅáy zaḅε munu ká leḅ nzaapeḅ ká nulue ḅaa ḅayke pola ha ri laa na.

²¹ Zaḅka nam toḅo siḅi maa báyyi ε, i kuḅ ḅgori leḅ tupεḅ na ndaw roḅ, í tuu riḅ-ε ḅa Zezu. Ba riḅ ká leḅ nzaapeḅ ká nulue tuu pola doḅ ndaw roḅ, mi-ε do ḅil be ḅáy.

I kie leḅ tupεḅ ká ḅil hul kani ḅgerewuru

²² Zaḅka nam maa ḅay ḅaḅa máa leḅ na ka tji keε na báyyi ε, Zezeḅ ḅáy Mari i mbi faa ḅay séke ḅgerεpuo Zuruzalem ḅay ḅáa *fe poy se tul-e ḅay tul mboḅa be munu ká *bol kusol *Moyze ḅaa. I mbi leḅ tupεḅ na í séke ḅay kie ni ḅa ḅgerembay ²³ faa mbiw munu ká i ḅaa ḅayke do ḅil *mbeḅe bol kusol ḅgerembay mii: «Leḅ polri riw bele ká i ḅa leḅ wari na, i ḅáa ri zuḅ ḅoḅ ḅa

taa ηγερεμβay*,»²⁴ bay púo fe ha ηγερεμβay munu ká i baa bayke do bil mbede bol kusol ηγερεμβay mii: «I mgbaka bedε pieri ba sidi, mase i fãa vu kay bederi ba sidi ndaw rɔɔ, bay haŋa ηγερεwuru bay.»

²⁵ Báyji le, nzoɓ mbiw munu kaw Zuruzalem, riŋ-ε ba Simeon. Nzoɓke ku na ba nzoɓ fe dãa báy zadε, a hiε ηγερεwuru. Ka giyaŋ nzoɓ ká ηγερεwuru waa bay píe ni ví huɔ law led Izarayelri. Be na, Tem Law Pie sad zĩŋ ni²⁶ a baa ha ni pola hoɔ mii: «Mù ti huka ya kpuru bay kókɔ *Krisi, nzoɓ ká ηγερεwuru waa bay píe ni ví ya nzoɓri na báy nun-a ndaw rɔ.»²⁷ LEE, Tem Law Pie suru ni ha ni se bil *hul kaŋi ηγερεwuru. Zadka Zezeb báy Mari i mbi Zezu í séke ni bil hul kaŋi ηγερεwuru bay dãa fe ká bol kusol baa na báyji le,²⁸ Simeon na ya ni a mbuo ni do nduo-ε a písike ηγερεwuru mii:

²⁹ «Mbay, fe ká mù waa na mù dfaa ro.

Timbedε key na, bi ká mi ba nzoɓ ped bo na,
mu ala mi ha mi se báy law huoke δεκεκε,

³⁰ bay ji le, mi ko Nzoɓ Yaŋa Nzoɓri
ká mù pie ni na báy nun-i.

³¹ Nzoɓ Yaŋa Nzoɓri key na,
mù leke faake ká pol saw nzoɓri riw bele.

³² Be na, a bá zad taja
bay haŋa saw nzoɓri bod bod ká tusiri key tuu mù,
a dfaa riŋ dika bo tul nzoɓ bori ká i ba led
Izarayelri.»

³³ Bay ká Simeon baa se tul led na ha zad bay zee bãa led báy máa led na sel. ³⁴ Báyji le, Simeon sam fe zuɔ tul-ri, rɔɔ a baa ha mi-ε Mari na mii: «ηγερεwuru naa led ni key na ha ni do ba fe ledi nzoɓri ká i tuŋ bay be ηgereŋ, a ba fe úru siya nzoɓri ηgii bamba ká *Izarayel ká i ya bay

* 2:23 2.23 Tfi kele 13.2, 12, 15.

be. Be na a yí a ba fe kíε law hiiya ηΓΕΡΕWURU, roo le, nzoɓri túŋ ni ηgereŋ. ³⁵ Be munu ndaw roo, a vbíɗake kér bay nzoɓri ηgii bamba ká ɗo zaḍ muni na ba zaḍ táŋke. A bo ká mù ba mi-ε na, kókɔ seke fe bo a ɗoko munu ba mii ká i mbi í vbieke wara law-a.»

³⁶ LEE, nzoɓ yaaja bay saa nzaa ηΓΕΡΕWURU mbiw munu ba máy nzoɓ ɗo ɗi, riŋ-ε ba Anna. Ka ba vu Fanuyel, a ba saw kaŋi Azεr. Ka ba máy ká mbiimbam be ηgii bamba ro. Báy máy tikɗi be hoy na, ka yaa wara, a ɗaa mbiimbam tonɔ say ziŋ ni. ³⁷ Falε ku roo wara na hu, a poŋ ni kaw ba máy síe. Ka kaw ba máy síe k̄i kpuru a ηgónke, a ɗaa mbiimbam síŋ tonɔ siɗi paŋε niŋ. Ka se-seɗ ɗi ya báy hul kaŋi ηΓΕΡΕWURU baŋguɔ, a mbi baɓ-ε to zaḍ k̄i ya. Ka ɗaa peɗ ha ηΓΕΡΕWURU suŋ báy bisie, a saŋ sùo-ε a ɗáake nzaa bay kereri. ³⁸ LEE, be na kara, ka ví ziŋ ri ká saw síeke na ku ndaw, a tii saw písi ηΓΕΡΕWURU. Ka ɗaa bay ká se tul leɗ piyeŋ na ha nzoɓri riw bele ká i giyaŋ mii, ηΓΕΡΕWURU a yaaja nzoɓri ká Zuruzalem na.

³⁹ Zaḍka Mari báy Zezeb ɗaa fekeri na báy zaḍε riw bele faa mbiw munu ká bol kusol ηΓΕΡΕmbay ɗaa na báyi le, i yi í se kuɗu zaḍ ká Galele, puo ɗari ká Nazarɗ. ⁴⁰ Leɗ na ηgoŋ ba pola pola a nze kpay kpay báy kér bay. Nun nze mbaa law-ε, le, ηΓΕΡΕWURU ɗaa law kere ziŋ ni.

Varu ká Zezu se báy leɗ be ká mbiimbam be ba duo fale siɗi

⁴¹ Nzoɓ mbón Zezuri na, i se Zuruzalem báy mbiimbam mbiw mbiw riw bele bay ɗaa suoriya tíi saa ɗil koy.

⁴² Zaḍka Zezu na ɗaa mbiimbam duo fale siɗi na báyi le, i sùu ni se Zuruzalem zaḍ suoriya munu ká ba fe saw puo ɗari ká i ɗaa baŋguɔ na. ⁴³ Zaḍka nam suoriya na o báyi le, i yi faa puo, le, vu ɗari Zezu na kaw Zuruzalem koɓ. LEE, nzoɓ mbón niri na i ko ya. ⁴⁴ Bari na i ker í

ḡaa mii, ka se ziiḡ nzoḡri ká i ḡa bǎw seḡ varu ḡari. LEE, i se-seḡ nam mbiiw, a fale LE, i tii saḡw nzaara ni ká sakra nzoḡ ini ḡariri ndaw, nzoḡ buo ḡari ndaw pi. ⁴⁵ Zaḡka i nzaara ni kpuy, í ziiḡ ni ya na báyii LE, i yii í se Zuruzalem na roḡbay ḡay nzaara ni ká ḡi. ⁴⁶ Ndeke ḡi nam sayke na báyii LE, i ziiḡ ni ká bil *hul kani ḡgerewuru. Ka kaw sakra nzoḡ fére nzoḡri fe, a te suk-e kie a láake ḡay ḡari. LEE, ka yii a vbi ri ḡay ká tul ḡay ḡari na. ⁴⁷ Bari riw bele ká i laa ḡay be na, tuku ri ha ri kaw yer ḡay tul ḡay nun nzem be ká tii saa nzi-ε ndaw, báy ḡay ká'a yiiḡra báy kere ḡo ḡi ha ri ndaw pi. ⁴⁸ Zaḡka mi-ε báy bi-ε i mbi nun-ri í ko ni na báyii LE, zaḡ ḡay zee ri seL. LEE, mi-ε ḡaa ḡa ni mii: «Vu-i, ḡay ii ndaw roo, mù ḡaa fe mini key ziiḡ ḡuru LE? Mu ko, búru bǎa-ka ḡuru nzaara mù báy rew yeḡ yeḡ.» ⁴⁹ LEE, Zezu yiiḡra báy ḡay ha ri mii: «Bay ii roo, ì nzaara mù LE? Peḡ ká Bǎa pōḡ zuo nduo-i na ndaḡ ḡay ḡaja mì mḡba saḡke. Wǎa, ì ko ya hoḡ LE wool!» ⁵⁰ LEE, ḡay be ká'a ḡaa ha ri na, vuo law-ri ya.

⁵¹ Báyii LE, ka yii ziiḡ ri a se Nazareḡ a ḡaa vu mbom ḡo tul-ri. LEE, mi-ε na koḡo fekero na ku riw bele ḡo bil law-ε. ⁵² Zezu na ḡoḡ ḡa pola pola, num nzem be kara se ḡa pola pola ndaw, a vi ḡa nzoḡ law kere ká nun ḡgerewuru ndaw, nun nzoḡri ndaw pi.

3

Káa ḡay Zǎa Batis

(Mat 3.1-12; Mrk 1.1-8; Zǎa 1.19-28)

¹ Fekero ku na ḡo báy mbiimbam duo fale ndeḡeke ká Mbay Tiber Sezar réke mbay ká tusiri Roḡm koḡ roḡbay. Sewke ku na, Poḡ Pilaḡ ḡáke nzoḡ réke tul puori ká kuḡu zaḡ ká Zude. *Eroḡ re tul puori ká kuḡu zaḡ ká Galele. Yu-ε Filiḡ re tul puori ká tusiri Iture báy Taronik. A Lizanias laa LE, re mbay ká tusiri Abilen. ² Ká sakra Ziḡri

laa ƙƙ, Anasi ɓáy Kayif i ɓa *ŋƙƙƙƙƙƙƙ fe poyri. Sewke ku na ŋƙƙƙƙƙƙƙ hɔ ɓay tɔɔɔ ɓo suku Zaa ká ɓa vu Zakari ká ɔo ɓil law kɔr. ³ ƘƘƘ, Zaa tii saw séke ɓáy puori riw bele ká kiri mbii Zurdɔ a ka-káa hɔ nzoɓri mii: «Ì suo kér ɓay ɓaari ɓo, í ɔaa tul-rì nduo mbii, ƙƙ, ŋƙƙƙƙƙƙƙ a ndáka buma ká tul feyaa ɓaari zih rì.»

⁴ Be mini ze, hɔ ɓay ká Ezay nzoɓ yaaya ɓay saa nzaa ŋƙƙƙƙƙƙƙ ɓaa pola ɔo ɓil mbeɔe ɓe na, ɔo munu ɓáy zaɔƙ. Bayke ɓaa mii:

«Ì láa kusol nzoɓ mɓa ɓeleŋ ká ɓil law kɔr mii:

Ì léke faa ŋƙƙƙƙƙƙƙ ɓáy kere;

Ì léke hɔ ni ka ɔo sikɔa kparak kparak!

⁵ Kporori riw bele na i léke maa kɔ gɓay gɓay;

Kuori ɓáy mbɔrɔri riw bele i gáy ri gbururu zuɔ siri,

Faa ráakeri na i ndaɔa ri ɔo sikɔa kparak kparak,

Faari ká ɓa kporo kara i léke hɔ ni maa kɔ ruy ruy ndaw.

⁶ ƘƘƘ, nzoɓri riw bele i kóko faa ká ŋƙƙƙƙƙƙƙ leke a yáake nzoɓri na.»

⁷ ɓáyji ƙƙ, ruɔ nzoɓri vi luo Zaa ɓay haɓa ni ka ɔaa tul-rì nduo mbii, ƙƙ, ka ɓaa ha ri mii: «Baari mɔiri kuɔɔlri! A ve ze fere rì ɔúu hƙƙƙ ŋƙƙƙƙƙƙƙ ká'a tɔi ɓáy nam kún sal ɓay na ƙƙ? ⁸ Ì ɔaa peɔ ká ɔo ɓáy zaɔƙ ká kƙe súo kér ɓay ɓaari na ndaw rɔ! Ì ɓaa sùo-rì hɔy mii: “Buru ɓa vu bulu Abaraham” na munu ya, ɓay ji ƙƙ, mì ɓaa ha rì: tisawri ká ɔo key hɔy kara, ŋƙƙƙƙƙƙƙ maa ɓay féƙƙ ri ha ri vi ɓa vu bulu Abarahamri! ⁹ Timbeɔƙƙ key hɔy kara, tikal ɔo saw puuri ro. Puu haa haa ká lie ndaya ƙƙ, ŋƙƙƙƙƙƙƙ a kún ni ɓáy sawke nzeɔ a vbu ni ɓo huu.»

¹⁰ ɓáyji ƙƙ, ruɔ nzoɓri vbi ni ɓay mii: «A munu ku waa, ɓuru ɔáa mina ɓáy sùo ɓuru ƙƙ woo?» ¹¹ ƘƘƘ, ka yijira ɓáy ɓay ha ri mii: «Nzoɓ ká ɔo ɓáy gari ndúo ɔo sùo-ƙ ɓa siɔi ƙƙ, ka wál mbɔw a hɔ yu-ƙ hay ká tike ya. A nzoɓ

ká dfo báy fe sum na, ndaɔf bay haɲa ni ka dfaa faa mbijw munu na ndaw.»

¹² Báyji lɛ, nzoɔf yaɲa larimbuo haɲɛri laa ro, i vi luo Zaa bay haɲa ni ka dfaa tul-ri nduo mbii, ze í vbi ni mii: «Mbay, a buru na waa, buru dfaa mina báy sùo buru lɛ woo?» ¹³ Lɛɛ, ka yijra báy bay ha ri mii: «ì yaa fe kɪ ka kal tul fe ká *bol kusol fere rì na ya.»

¹⁴ Báyji lɛ, nzoɔf yumri laa ro i ví vbi ni bay mii: «A buru na waa, buru dfaa mina báy sùo buru lɛ woo?» Lɛɛ, ka yijra báy bay ha ri mii: «Baarì na, ì yaa fe nzoɔf báy hurusuo ya ndaw, í dfaa bay goɔf ka bo tul nzoɔf ya ndaw. Fe ká i púoke rì ká ba fe tunduo baarì na, ì dfaa law-rì ka bo di bo, ì nzaa kɪ ka nde tul-e ya.»

¹⁵ Lɛɛ, nzoɔf bri riw bele ká i dfo zaɔɛ ku na, i dfaa law-ri nzokɔo te tul Zaa í ker í baa mii, kɔ ya lɛ, Zaa ze ba *Krisi, nzoɔf ká ŋɛɛwuru waa bay píe ni ví yaa nzoɔf ri na. ¹⁶ Báyji lɛ, Zaa mbi bay a baa ha ri riw bele mii: «Bi na, mbii ze mì dfaa tul-rì nduo di, roo lɛ, nzoɔf ká'a ví fal-i vuku na, hurusuo-ɛ kal tul-i pavbaɔf. Mì maa bay hina sal dikɔn ká bal-ɛ ya. Be na, a dfaa rì nduo bil Tem Law Pie báy huu. ¹⁷ Fe vekɛ naɲ dfo nduo-ɛ kek, ka'a vekɛke naɲ be na taɲ pedɛɛɛ, a faa paɛ a dfaa zuɔ bil pul be. Roo lɛ, mbuyke na, ka'a nzún báy huu ká sɛ a ru-ruma ya banɲuɔ.»

¹⁸ Be mini ze, Zaa baa bay báy nzaa boko kɪri boɔf boɔf ŋgii bamba, a káake káa Bay Kere ha nzoɔf ri. ¹⁹ Báyji lɛ, Zaa yiw Eroɔf nzoɔf réke tul puori ká kuɔu zaɔf ká Galele, bay ji lɛ, ka yaa Eroɔfiade ká ba máy yu-ɛ, a dfaa fe kaayari ŋgii bamba boɔf boɔf ndaw. ²⁰ Lɛɛ, Eroɔf dfaa fe kaaya kɪ mbijw roɔbay nde tul-e taa haɲri, a ha ri mgba Zaa bo hul sal.

*I dfaa tul Zezu nduo mbii
(Mat 3.13-17; Mrk 1.9-11)*

²¹ Falɛ ká Zaa ɗaa tul nzoɓri nduo mbii riw bele na, Zezu kara ha ni ɗaa tul-e nduo mbii ndaw. Zaɗka Zezu ɗo ɓil mbii koɓ a ɗo ɗaa nzaa ɗay kere na bayji ɛ, nulue mgbuɗa ɓoloŋ ²² ha Tem Law Pie ɗi za munu ka beɗe pie a vi mgbu tul-e koɗro a kaw ɗi. Bayji ɛ, kusol nzoɓ mgbu ɓeleŋ ká nulue mii: «Mù ɓa vu-i; mi ko mù ɓa nzoɓ nun-i. Ba ɓo na ze sùo-i rii mi ɓamba ká tul-a.»

Saw bulu Zezu Krisi

(Mat 1.1-17)

²³ Zaɗka Zezu tii saw ɗaa peɗ na, ka ɗaa mbiimbam maa sɨŋ sayri munu. Ká ɓil kér ɗay nzoɓri ɛ, i ɓaa mii, ka ɓa vu Zezeɓ. Zezeɓ ɓa vu Heli, ²⁴ Heli ɓa vu Mataɗ, Mataɗ ɓa vu Levi, Levi ɓa vu Melsi, Melsi ɓa vu Zanay, Zanay ɓa vu Zezeɓ, ²⁵ Zezeɓ ɓa vu Matatiyas, Matatiyas ɓa vu Amos, Amos ɓa vu Nayum, Nayum ɓa vu Esli, Esli ɓa vu Nagay, Nagay ɓa vu ²⁶ Mat, Mat ɓa vu Matatiyas, Matatiyas ɓa vu Semey, Semey ɓa vu Zosek, Zosek ɓa vu Zoda, ²⁷ Zoda ɓa vu Yohana, Yohana ɓa vu Reza, Reza ɓa vu Zorobabel, Zorobabel ɓa vu Salasiyel, Salasiyel ɓa vu Neri, Neri ɓa vu ²⁸ Melsi, Melsi ɓa vu Adi, Adi ɓa vu Kosam, Kosam ɓa vu Elmadam, Elmadam ɓa vu Er, Er ɓa vu ²⁹ Zezu, Zezu ɓa vu Eliyezɛr, Eliyezɛr ɓa vu Zorim, Zorim ɓa vu Mataɗ, Mataɗ ɓa vu Levi, Levi ɓa vu ³⁰ Simeon, Simeon ɓa vu Zuda, Zuda ɓa vu Zezeɓ, Zezeɓ ɓa vu Zonam, Zonam ɓa vu Eliyakim, Eliyakim ɓa vu ³¹ Meleya, Meleya ɓa vu Mena, Mena ɓa vu Matata, Matata ɓa vu Natan, Natan ɓa vu *Davidɗ, Davidɗ ɓa vu ³² Zese, Zese ɓa vu Obɛɗ, Obɛɗ ɓa vu Boaz, Boaz ɓa vu Salmon, Salmon ɓa vu Naason, Naason ɓa vu ³³ Aminadaɓ, Aminadaɓ ɓa vu Admin, Admin ɓa vu Arni, Arni ɓa vu Esrom, Esrom ɓa vu Farɛs, Farɛs ɓa vu Zuda, Zuda ɓa vu ³⁴ *Zakoɓ, Zakoɓ ɓa vu Izak, Izak ɓa vu *Abaraham, Abaraham ɓa vu Tara, Tara ɓa

vu Nakor, Nakor ba vu ³⁵ Seruk, Seruk ba vu Rago, Rago ba vu Falek, Falek ba vu Eber, Eber ba vu Sala, Sala ba vu ³⁶ Kaynam, Kaynam ba vu Arfazaɗ, Arfazaɗ ba vu Sem, Sem ba vu *Noe, Noe ba vu Lamek, Lamek ba vu ³⁷ Matusala, Matusala ba vu Enok, Enok ba vu Zareɗ, Zareɗ ba vu Maleleyel, Maleleyel ba vu Kaynan, Kaynan ba vu ³⁸ Enos, Enos ba vu Sed, Sed ba vu *Adam, Adam ba vu ηγερεwurɔ.

4

ηγερεmndaya lie law Zezu

(Mat 4.1-11; Mrk 1.12-13)

¹ Yɪ Zezu saa mbii Zurdɛ na báyji le, Tem Law Pie mbaa bil law-ε gbay gbay, a nda faa pol-e ha ni se bil law kor. ² Leε, ka bil namri ka sɪn niη na, ηγερεmndaya lie law-ε ka di. Bil namkeri ku na, munu ka mbii fe sum tɔɗo bo bil-e ya wum, kpuru maa bay orɔ die nam na bayji le, kon piri law-ε. ³ Bayji le, ηγερεmndaya na ba ha ni mii: «Zadka mu ba Vu ηγερεwurɔ le, mu mbi nzaa-a ha tisaw key na, ka fere vi ba maapa ha mu su naa ko.» ⁴ Leε, Zezu yijra bay bay ha ni mii: «I daa do bil mbede ηγερεwurɔ mii: “Fe sum ki mbijw hoy ze, nzoɓ a kawke bay kumnun ya, roo le, bayri riw bele ka tji saa nzaa ηγερεwurɔ na ze, nzoɓ a kawke bay kumnun taa tusuεke*.”»

⁵ Falε ku bayji le, ηγερεmndaya na suu ni a seke tul kuo ka siya. Ka zadε ku hoy, ka kie ni puoruori riw bele ka tusiri key ha ni ko ⁶⁻⁷ a ba ha ni mii: «Hurusuo bay feziakeri riw bele ku na, i daa zuo nduo-i. Ze, nzoɓ ha ha ka mi hii le, mi haηa ni munu ka law-i hii. Ze bo, zadka mu huku pol-i le, fe niri riw bele ka mu ko key na, mi haηa mu ba taa bo.» ⁸ Bayji le, Zezu yijra bay bay ha

* 4:4 4.4 Kijja bol kusol ba siɗike 8.3.

ni mii: «I dfaa dfo bil mbede ngereɛwuru mii: “ngereɛmbay ngereɛwuru bo na, be huo-ε kɪ hɔy ze mù húku pol-e mú ruo ni, a mú mbi sùo-ɔ hɔ ni†.”»⁹ Rɔɔbay, ngereɛtemndaya na sùu ni se Zuruzalem a hɔ ni dfo tul *hul kani ngereɛwuru ká siya zenlej ndaw rɔɔ, a baa hɔ ni mii: «Zadka mù ba Vu ngereɛwuru le, mu zo bo siri náa kɔ,¹⁰ bay ji le, mbede ngereɛwuru baa mii: “ngereɛwuru a mbika nzi-ε hɔ led nzaaped beri ká nulue ha ri kɔrɔ mù.”¹¹ Rɔɔbay, i dfaa dfo bil mbede ngereɛwuru mii: “I yaana mù báy nduo-ri zan bay haɔa tisaw mbɔw kara ka nda bal-a ya‡.”¹² Lεε, Zezu yɔɔnra báy bay hɔ ni mii: «I dfaa dfo bil mbede ngereɛwuru mii, “ngereɛmbay ngereɛwuru bo na, mù ti líe law-ε ya§.”¹³ Fale ká ngereɛtemndaya nzaara faari kɪε boɔ boɔ riw bele ká bay líe law Zezu na báyji le, ka pɔɔɔ ni a zol a baa mii: «Nam kɪ dfo ku, náa kóko zɔɔ kɪ báy.»

Zezu tii saɔw dfaa ped be

(Mat 4.12-17; Mrk 1.14-15)

¹⁴ Báyji le, Zezu yɔɔ a se kuɔu zad ká Galele, le, hɔrusuo Tem Law Pie mbaa bil law-ε gbay gbay. Lεε, nzoɔbri lo soro bay be ká kuɔu zadke na ku riw bele. ¹⁵ Ka fere nzoɔbri fe ká bil *hul mbú kɪ Ziɔbri boɔ boɔ ká'a se dɪ, le, nzoɔbri riw bele pisi ni.

I tuy Zezu ngereɛy ká Nazarɛɔ

(Mat 13.53-58; Mrk 6.1-6)

¹⁶ Zezu yɔɔ a se Nazarɛɔ, ba puo ká i hɔl ni ká dɪ. Ká bil *nam mgbaka taram Ziɔbri na, ka nduo a se bil *hul mbú kɪ ɔari munu ká'a dfaa ɔanguɔ kpaɔara na. Ka uru siya bay kɔɔnra Bay ngereɛwuru,¹⁷ le, i mbi mbede Ezay nzoɔ yaana bay saa nzaa ngereɛwuru hɔ ni. Ka hina bil mbedeke na

† 4:8 4.8 Kɔɔnra bol kusol ba siɔfike 6.13. ‡ 4:11 4.11 Simri 91.11-12.

§ 4:12 4.12 Kɔɔnra bol kusol ba siɔfike 6.16.

ku yĕrĕrĕ, a nzaara zaɗ k̄injake a z̄inj. Báyyi ɛ, ɓay ká'a k̄ij na ze ɗo key:

¹⁸ «Tem ɲɛrɛmbay ɗo tul-i;

Ka náa m̀i ɗo ɓoɗ ɓay haɲa m̀i ka-káa ʔay Kere
h̄a nzoɓ k̄ukuri.

Ka pié m̀i ɓay haɲa m̀i ka-káa t̄ij saa ɓil sɛkɛ fe
h̄a nzoɓri ká i naa hul salri,

H̄a rawri kɔ-kóm ndaw,

Rɔɔ, nzoɓri ká i m̄gba nzaa-ri na,
m̀i t̄ina ri ká ɗi h̄a law-ri huɔ.

¹⁹ Ka pié m̀i ɓay haɲa m̀i ka-káa m̄biimbam

ká ɲɛrɛmbay ɗáake law kere z̄inj nzoɓri*.»

²⁰ Zaɗka Zezu k̄ij ɓay na ɔ báyyi ɛ, ka kaa mbeɗe na
nim ɗo ɗi, a zuɗa h̄a nzoɓ kóro hul mbú k̄ij na, a ȳij a
kaw siri ɓay fére nzoɓri fe. ɛɛ, nzoɓri riw bele ká i kaw
ɓil hul mbú k̄ij ku na, i mbu kóm yim ɓa luɔ-ɛ. ²¹ Falɛ ku
báyyi ɛ, ka tii saw ɓaa ɓay ha ri mii: «Vuri key na, ɓay ká
i ɗaa ɗo ɓil mbeɗe ɲɛrɛwuru key na, feke t̄ij a ɗo ɓáy
zaɗɛ ro. Feke ɗo munu maa ɓáy ɓay ká i laa ɓáy k̄injake
ku.» ²² Bari riw bele ká i ɗo ɗi a í laa ɓay ɓe na, i ɓaa ɓay
ɓe ɓáy kere. ʔay kere ká t̄ij saa nzi-ɛ na tuku ri riw bele
ha ri ɓaa mii: «Waa ɓe key na, ka ɓa vu Zezeb ya ɛ woo?»

²³ ɛɛ, Zezu m̄bi ɓay a ɓaa ha ri mii: «Máyye tiya, ɓaari
na, i séke kpuru í ɓaa sim ɓay ɓaa nzoɓri na h̄a m̀i mii:
“Bo nzoɓ haɲa sawpuu vaa nzoɓ na, mu vaa s̄uɔ-ɔ s̄uɔ-ɔ
h̄a ɓuru kɔ!” Ì ɓaa h̄a m̀i roɓay mii: “Fe sanri riw bele ká
m̀i ɗaa ká Kapernayum ká i ɓaa ɓayke h̄a ɓuru laa na,
ɓe ze m̀i ɗaa ká saw puo ɓo ndaw key!”» ²⁴ Báyyi ɛ, Zezu
ȳij a ɓaa na roɓay mii: «M̀i ɓaa ha ri ta-taj ɓa tusuɛ k̄ij:
nzoɓ yaɲa ɓay saa nzaa ɲɛrɛwuru ká i yaɲa ɓay ɓe ɓáy
kere ká saw puo ɓe na, mb̄iw tiya. ²⁵ M̀i ɓaa ha ri: sew ká

* 4:19 4.19 Ezay 61.1-2.

*Eli báke nzoḅ yaaṅa ḅay saa nzaa Ḥgerewuru roḅay, ká mbam tɔ ya ḅa mbiimbam say ḅáy few yie ḥa kɔn luye lie gbiḅ ḅo puoruori riw bele na, máy síeri ḡgji ḅamba ḍo tusiri *Izarayel. ²⁶ Ze munu ḥoy kara Ḥgerewuru pie Eli se luó máykeri na ya, roo le, ka pie ni se luó máy síe mbjw munu ká kaw vu puo ká riṅ-ε ḅa Sereḅta ká tusiri Sidon. ²⁷ Roḅay, sewke ká Elize ḅa nzoḅ yaaṅa ḅay saa nzaa Ḥgerewuru na, nzoḅ kp̄iriri ḡgji ḅamba ḍo tusiri Izarayel. Leε, kp̄iri na duo ká sùo nzoḅ mbjw mini ká sakra ḅari nzoḅ kp̄iriri na ku ya. Roo le, ḅa Naaman ká ḅa nzoḅ ká tusiri Siri huó-ε ḥoy ze, kp̄iri na duo ká sùo-ε.»

²⁸ Leε, ḅari riw bele ká i kaw hul mbú k̄i na, zadka i laa ḅayke na munu báyii le, law-ri faa ri puu-u, ²⁹ í uru gbaw í ḍaa so tul-e, a í nii ni t̄ji saa ḅil puo ḅari na, a í se z̄iṅ ni kp̄uru se tul kuo ká puo ḅari ḍo ḍi na ḅay súru ni saa suku ḅa siri ḥa ni lie. ³⁰ Roo le, Zezu kal ká sakra ḅari ku hiyaw a zol.

*Zezu nii temndaya saa tul nzoḅ ká Kapernayum
(Mrk 1.21-28)*

³¹ Falε ku báyii le, Zezu se Kapernayum, puo ká kuḍu zad ká Galele. Ká ḅil *nam mgbaka t̄aram Zibri na, ka fere nzoḅri fe ká ḍi. ³² Fe ká'a fere ri na tuku ri ha ri kaw silili, ḅay ji le, ḅay ḅe na ḍo ḅáy ḥurusuo ká uru saa luó Ḥgerewuru. ³³ Ká ḅil *hul mbú k̄i na, nzoḅ mbjw munu temndaya ḍo tul-e. Ka tii saw ḍáa fe ḅa siya ḅökoko ḅökoko mii: ³⁴ «Ǿy! Bo Zezu ká Nazareḍ, ḅay ji k̄i gbaḍ roḅ mù nzáake fal ḅuru le? Waa, mù vi ḅay ḅíε ḅuru le woo? Mù ḅa ve le na, mù kɔ ta-taṅ: mù ḅa nzoḅ ká mù taṅ kaḍaṅ ká Ḥgerewuru pie mù vi!» ³⁵ Báyii le, Zezu yjw temndaya na a ḅaa ḥa ni mii: «Mu mgba nzaa-a ḍo ḍi; mú t̄ji ká tul ledḅan na key!» Báyii le, temndaya na mbi ni nda siri gbirik ká nun ruḅ nzoḅri riw bele, roḅ a t̄ji ká

tul-e tarj d́áa sɛkɛ mbiw z̄ij ni, ³⁶ a ha nzoɓri riw bele ká i kaw zaɗɛ na, feke tuku ri, ha ri ɓaa ɓay ká sakra k̄i ɓa lie ɓa lew mii: «K̄iri ɓay ni key na waa, ɗo mina zu le? Zezu na mbi nzi-ɛ ɓáy wara, ɓáy h̄urusuo ha temndayari, le, i t̄ji í ɗuu!» ³⁷ Báyji le, soro ɓay be yaa zaɗri riw bele ká kuɗu zaɗke ku.

Zezu vaa nzoɓ suosɛɛmri nḡji ɓamba

(Mat 8.14-17; Mrk 1.29-34)

³⁸ T̄ji Zezu saa *hul mbú k̄i Ziɓri na ku báyji le, ka se ɓil hul Simɔn. Lɛɛ, máa fay Simɔn na, suosɛɛm s̄uo zaɓa sɛ ni, a ha s̄uo-ɛ mbi huu biɗ biɗ naa ɗi. Lɛɛ, i vbi Zezu ɓay haɓa ni vaa ni. ³⁹ Ro, ka soro s̄uo-ɛ ɓa lakun máy na a ɗiɓ ɓa tul-e, a mbi nzi-ɛ a ȳiw suosɛɛm s̄uo zaɓa na. Báyji le, suosɛɛmke huo ni, a pɔɓ ni kaw ɓáy kere. Zaɗɛ ku h̄oy le, máa fay Simɔn na uru siya a ɗaa fe s̄um ha ri s̄u.

⁴⁰ Zaɗka síe riɓ s̄iw na báyji le, nzoɓri riw bele ká i ɗo ɓáy nzoɓ suosɛɛmri ká k̄iɛ ɓoɗ ɓoɗ na, i faa ri í séke luo Zezu. Lɛɛ, ka ɗaa nduo-ɛ ɓo tul-ri mb̄iw mb̄iw a vaa ri. ⁴¹ Temndayari kara t̄ji saa tul nzoɓ s̄emri nḡji ɓamba ndaw í guu fe belej belej í ɓaa mii: «Bo na mù ɓa Vu ɓ̄ɛɛwuru!» Roo le, Zezu ȳiw ri a haa ri faa ɓaa ɓay, ɓay j̄i le, ɓari temndayari na ì kɔ ndaw, be na, ka ɓa *Krisi, nzoɓ ká ɓ̄ɛɛwuru waa ɓay píe ni ví yaa nzoɓri na.

Zezu ka-káa ká kuɗu zaɗ ká Zude

(Mrk 1.35-39)

⁴² Zaɗka nzaaruo sil na báyji le, Zezu t̄ji saa ɓil puo, a se ɓa zaɗ ká ɗo ɓisuy kɔɔk. Lɛɛ, ruo nzoɓri t̄ii saw nzáara ni. Zaɗka i z̄ij ni na báyji le, i hii ɓay kún̄ ni kaw z̄ij ri ká'a mgbaka a zɔl ká lakun-ri. ⁴³ Roo le, Zezu ɓaa ha ri mii: «Do nun haɓa m̄i se tul puo k̄iri ndaw, ɓay ka-káa ɓay Kere ká se tul ɓ̄ɛɛwuru ká re mbay ká tul nzoɓri na. Sawke mini ze, ɓ̄ɛɛwuru píe m̄i ɓayke.» ⁴⁴ Falɛ ku

báyji Ƽ, ka se a ka-káa ɓay ká ɓil *hul mbú k̄i Ziɓri ɓoɔ ɓoɔ ká kuɔu zaɔ ká Zude.

5

Simɔn Piyer ɓáy ɓáw peɔ ɓeri, i se fal Zezu

(Mat 4.18-22; Mrk 1.16-20)

¹ Nam mb̄w munu, zaɔka Zezu ɔo nzaa bawda maambii ká riŋ-ε ɓa Zenezarεɔ na, ruo nzoɓri nz̄u k̄i nzid̄ nzid̄, í kiri ni gbuk ɔo sikɔa ɓay láa ɓay ŋgerewuru.

² Zaɔka'a mbi nun-ε a ko-kóm na báyji Ƽ, ka ko tuori ɓa sid̄i ɔo nzaakon, Ƽ, nzoɓ s̄úo mbiiri ɔi saa ɓil tuori na, í ɔo wáa basan̄ ɓari. ³ Ze, Zezu hil a kaw ɓil tuo taa mb̄wke ká ɓa taa Simɔn, a vbi ni ɓay haŋa ni ka s̄uru nzaa m̄u tuo na nd̄ji ká nzaakon ɓa zaɔ k̄i ha ɓeri. Báyji Ƽ, ka mgba zaɔ káw a kaw ɔi ká ɓil tuo na, roo a fere ruo nzoɓri fe.

⁴ Zaɔka'a ɓaa ɓayri na o báyji Ƽ, ka ȳi a ɓaa ha Simɔn mii: «Mu s̄uru nzaa m̄u tuo na mak ɓa zaɔ ɔi ke, a ɓo ɓáy nzoɓ buo-ɔri í vbuku basan̄ ɓaari zúo mbii í s̄úoke mbii, a í kuo ɓáy s̄iri vi keƼ.» ⁵ ƼƼ, Simɔn ȳiŋra ɓáy ɓay ha ni mii: «Úwaa! Mbay, ɓuru na ɓuru suo mbii ɓa suŋε k̄i hoŋ kpuru ha nzaaruo sil tul ɓuru koy koy, Ƽ, ɓuru mbi fe mb̄w vbeŋ ya mgbaŋ! Roo Ƽ, munu ká mù mbi nzaa-a ɓay haŋa mì ɔaa na, mì vbúku basan̄ri na zúo mbii ɓa k̄i mí ko.»

⁶ Falε ká i se í vbuku basan̄ ɓari na ku báyji Ƽ, s̄iri taɔ ɔi tusuru, a í tii saw góɔo basan̄keri na. ⁷ ƼƼ, i kaa nduo-ri í ɔi ke ɓáw k̄ini ɓari ká i kaw ɓil tuo k̄i na ɓay haŋa ri vi ɓo, í so ɓari. Báyji Ƽ, ɓari ku na, i vi í mgba s̄iri na ziŋ ri mbaa ɓil tuo ɓari na gbay gbay sid̄i bele, a ha mbii mgba gar tuori na feɔfeɔe ri fe ká se ɓay rí-riŋ mini key. ⁸ Zaɔka Simɔn Piyer na ko munu báyji Ƽ, ka huku pol Zezu gburuk a ɓaa mii: «Mbay, mu s̄oro s̄uo-o ká lakun-i ɓa fal, ɓay ji Ƽ, mì ɓa nzoɓ feyaa.»

⁹ Simōn na, hiε dfaa ni zikiki, bǎw k̄ini be hawri ká i dfo zinj ní na hōy kara, hiε dfaa ri munu ndaw bay tul siiri ká i mgba nḡji damba tasiri na. ¹⁰ Zak báy Zaa ká i ba vu Zebederi, ká i ba bǎw k̄ini Simōnri na hōy kara, hiε dfaa ri ndaw pi. LEE, Zezu baa ha Simōn mii: «Mu dfaa hiε ya. Tii sawke vuri key na, mù bá nzoḅ séke k̄ini nzoḅri laa ro!» ¹¹ LEE, i ȳji saa ḅil maambii na báy tuo ḅari í ví dfaa daa nzaakon̄ í t̄ji kelε, í p̄on̄ fe ḅariri riw bele ba fal a í se fal Zezu.

Zezu vaa nzoḅ mbijw ká kp̄iri dfo s̄o-ε
(Mat 8.1-4; Mrk 1.40-45)

¹² Nam mbijw munu ká Zezu kaw nḡεεpuo mbijw munu na, nzoḅ mbijw ká kp̄iri zuo s̄o-ε kpurukud̄ dfo puoke na ku. Zadfka'a mbi nun-ε a ko Zezu na báyji lε, ka ví huku pol-e mgbuu a d̄inj tul-e ká saw ḅal-ε a kod̄ ni mii: «Mbay, zadfka mù hii lε, mù maa bay haṅa s̄o-i key na ka duo mgberεj.» ¹³ Báyji lε, Zezu ndadfa nduo-ε a zaa ni a baa ha ni mii: «Mì hi-hii! S̄o-o na ka duo ha mù!» LEE, ká zadfε ku hōy kp̄iri na o ká s̄o-ε. ¹⁴ Falε ku lε, Zezu mbi nzi-ε a baa ha ni mii: «Kok̄o ká mu baa bayke ha nzoḅ! Roo lε, mu se mú v̄aa kíε s̄o-o ha *nzoḅ fe poy nḡεεwuru. Falε ku ro lε, *fe poy ká *bol kusol *Moyze mbi nzi-ε ká d̄i ha nzoḅri ká kp̄iri dfo s̄o-ri ká i vaa lε i puo na, mu puo. Be ndaw roo, a kíε nzoḅri riw bele ha ri ko mii, s̄o-o na vaa báy kere kad̄ kad̄ báy.»

¹⁵ Falε be nu ku na báyji lε, soro bay fe dfaa Zezu na yaa zadf mbiki mbiki, a ha ruo nzoḅri mbuo ni luo luo bay láa bay be ndaw, bay haṅa ni ka vaa ri ká tul sem ḅari ndaw pi. ¹⁶ LEE, Zezu na, naa s̄o-ε ba zadfri ká dfo kolok a dfaa nzaa bay kere.

Zezu vaa nzoḅ ká s̄o-ε hu w̄o
(Mat 9.1-8; Mrk 2.1-12)

¹⁷ Nam mbijw munu, Zezu dfo fére nzoɓri fe. LEE, *Fariziri báy *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri ká i vi báy puo puo saa kuɗu zaɗ ká Galele ndaw, kuɗu zaɗ ká Zude ndaw, rɔɔ ŋɛɛɛpuo ká Zuruzalem kara ndaw na, i kaw zaɗɛ ku. Hurusuo ŋɛɛɛmbay dfo tul Zezu bay haɗa ni vaaake nzoɓ semri. ¹⁸ Báyii LE, nzoɓ hanɛri soɓ nzoɓ mbijw munu ká sùo-ɛ hu wũɔ báy hii be i víke, a í nzaa faa bay mbika ni í riike se hula, bo í vaa daa ni ka naa pol Zezu. ¹⁹ Roo LE, i zih faa ká bay kálke ya bay tul ruɔ nzoɓri. Báyii LE, i mbi ni í hílke tul hul ká siya, í nzuo faa ká tul-e siya, a í dɛra ni báy hii be zaɗ ká sakra ruɔ nzoɓri na, í daa ni bo pol Zezu. ²⁰ Zaɗka Zezu kɔ law-ri ká i daa bo tul-e na báyii LE, ka baa ha nzoɓ ká sùo-ɛ hu wũɔ na mii: «Nzoɓ buɔ-i, feyaa bori na, mì nda bumake zih mù ro.»

²¹ Zaɗka nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri báy Fariziri, i laa bayke na báyii LE, i tii saw kér bay ká bil law-ri í baa mii: «Ledban key na ka ba nzoɓ ve kɔ ndaw rɔɔ, a baa bay a tɛirike rih ŋɛɛɛwuru mini key LE? Nzoɓ ve ze maa bay ndaka buma tul feyaa nzoɓri LE? Ba ŋɛɛɛwuru huɔ-ɛ hoɔ ya LE woo!» ²² LEE, munu ká Zezu kɔ kér bay bari kɔ na, ka yiɗra báy bay ha ri mii: «Bay ih ndaw rɔɔ kér bay ká mini key na dfo bil law-ri LE? ²³ Bay ha ze baake se ya LE? “Mì nda buma feyaa bori na zih mù,” mase, “úru siya mú se-seɗ” LE? ²⁴ Munu zu LE, nda-ndaɗ! Mì hii bay haɗa ri kɔ mii, bi *Vu Nzoɓ na, mì dfo báy hurusuo ká tusiri key bay ndaka buma ká tul feyaa nzoɓri!» Báyii LE, ka baa ha nzoɓ ká sùo-ɛ hu wũɔ na mii: «Mì baa ha mù, úru siya mú mbi hii bo a mú se puɔ!» ²⁵ Zaɗɛ ku hoɔ LE, ledban na uru siya vaɗ ká nun ruɔ nzoɓri riw bele, a mbi fe nam be a séke puɔ. Zól be ku na, ka pisi ŋɛɛɛwuru. ²⁶ Nzoɓri ká i dfo zaɗɛ na, feke tuku ri riw bele ha ri pisi ŋɛɛɛwuru na ndaw. Hɛ daa ri ha ri baake bay mii: «Vuri key na, fe

ká ɓa h̄jε zikiki ká ndaɗ kóko laa ro, ɓuru ko!»

Zezu ɗi Levi

(Mat 9.9-13; Mrk 2.13-17)

²⁷ Faɛ ku báyji ɛ, Zezu tji kɛɛ, ɛ, ka ko nzoɓ yaɗa larimbuo mbjw ká riŋ-ε ɓa Levi kaw hul yaɗa larimbuo. ɛɛ, Zezu ɓaa ha ni mii: «Mu se fal-i.» ²⁸ Báyji ɛ, Levi na uru siya, a pɔŋ fe ɓeri riw bele ya a se fal-ε.

²⁹ Faɛ ku ɛ, Levi ɗaa fe sɔm ŋgji ɓamba tasiri ká ɓil puo ɓe ɓay tul Zezu. ɛɛ, *nzoɓ yaɗa larimbuori ɓáy nzoɓ haɓri ruɔ ŋgji ɓamba í ví kaw nzaa fe sɔm ziŋ ri ndaw. ³⁰ ɛɛ, *Fariziri ɓáy nzoɓ fére nzoɓri *bol kusol ɓariri na, law-ri sɛ ri ha ri ɓaa ɓay ziŋ leɗ nduoɓal Zezuri í vbi ri mii: «Mina roɔ, ì sɔ í nzo ziŋ nzoɓ yaɗa larimbuori ɓáy nzoɓri ká soro ɓay ɓari mgba ndaya mini key ɛ?» ³¹ Báyji ɛ, Zezu mbi ɓay a ɓaa ha ri mii: «Nzoɓri ká sùo-ri ɗo ɓáy kere ɓáy na, i se síe nzoɓ haŋa saɓpuu vaa nzoɓ ya. Roo ɛ, nzoɓ suosɛɛmri ze se síe nzoɓ haŋa saɓpuu. ³² Mì vi ɓay ɗika nzoɓri ká i ker mii, ɓari ɓa nzoɓ ɗaa fe ɓáy zaɗɛri na ya, roo ɛ, mì vi ɓay tul nzoɓri ká i ko sùo-ri ɓa nzoɓ feyaari, ze ɓay haŋa ri suo kér ɓay ɓari.»

Vbiw ká se tul sáy sùo

(Mat 9.14-17; Mrk 2.18-22)

³³ Báyji ɛ, nzoɓ haɗɛri vbi Zezu mii: «Baɗguɔ na leɗ nduoɓal Zaa Batisri i saŋ sùo-ri í sɔ fe ya í ɗáake nzaa ɓay kere. Leɗ nduoɓal *Fariziri kara i ɗaa munu na ndaw. Waa, ɗaa mina ndaw roɔ leɗ nduoɓal-ari na i sɔ í nzo mgbum ɛ?» ³⁴ ɛɛ, Zezu yijra ɓáy ɓay ha ri mii: «Waa, nam ká nzoɓ máy fie ya máy ɓe na, ì máa ɓay haŋa nzoɓri ká'a ɗi ri vi zaɗ suoriya yaɗa kji na, ha ri saŋ sùo-ri í sɔ fe ya ká nzoɓ máy fie na ɗo ziŋ ri koɓ roɓay na ɛ woo? Munu ya mgbaŋ! ³⁵ Roo ɛ, namri ká'a ví vuku

na, i náa nzob máy fie ká sakra ðari. Be ro ɛ, i sáŋ sùo-ri ðáy.»

³⁶ ɛɛ, Zezu mbi law ðay mbijw a ðáake ðay ha ri mii: «Nzob mbijw ti gɔkɔ nzaa gari fie, a ðóke nun kaŋ gari ya. Zaɔka nzob ɔaa munu ɛ, gari fie ká i gɔ na, a ɔoko ðáy kere mbáa ndaw, a nzaa gari fie ká i búoke nun kaŋ gari na kara ti mgbaka kɪ ðáy táw gari na ðáy kere ya ndaw pi. ³⁷ Rɔðay, nzob mbijw ti áŋ him fie zuɔ táw ðol huɔri ya. Zaɔka nzob ɔaa munu ɛ, him fie na a lón a fuo ðol huɔri na, hɔ him na kii zuɔ ðisuy, a ðol huɔri kara, a ðie ndaw. ³⁸ Roo ɛ, ndaɔ ðay áŋ him fie zuɔ ðol huɔ fieri. ³⁹ Ndaw rɔðay, nzob ká nzo táw him nzo ro na, ti híi ðay nzokɔ him fie ya, ðay jɪ ɛ, nzoðri ðaa mii, “Táw him na ze ndaɔ.”»

6

Zezu ða mbay tul nam mgbaka tɔram

(Mat 12.1-8; Mrk 2.23-28)

¹ Nam mbijw munu ká ða *nam mgbaka tɔram Ziðri na, Zezu ðáy leɔ nduoðal-ɛri i saka ðáy ðil wáa fe payri. ɛɛ, leɔ nduoðal-ɛri haw tul fe pay haŋɛri, í yuri ðáy nduo-ri a í sɔ. ² Báyyi ɛ, Farizi haŋɛri ká i ɔo í kɔ ri na i vbi ðay mii: «Bay jɪ ndaw rɔɔ ò ɔaa fe ká *bol kusol naari haa faa ɔáake ká síe nam mgbaka tɔram na ɛ?»

³⁻⁴ Báyyi ɛ, Zezu mbi ðay a ðaa ha ri mii: «Wáa, ò kɪ mbeɔe ká ðaa ðay se tul fe ɔáa *Davidɔ na ya ɛ? Davidɔ na, zaɔka kɔn i ni ðáy nzob ðeri na, ka se ðil *hul kaŋi ŋɛɛwɔru ká i ɔaa ðáy huɔ, a faa maapari ká i hɔ ða fe tundo hɔ ŋɛɛwɔru na a sɔ, rɔɔ a hɔ nzob ðeri sɔ ndaw. Báyyi faa bol kusol naari ɛ, maapakeri ku na, ða nzob fe poyri huɔ-ri hɔy ze i ɔo ðáy faa ká ðay sɔŋa.»*

* 6:3-4 6.3-4 ò kɪ 1 Samiyɛl 21.1-6.

⁵ Rɔɔbay, Zezu ɔaa ha ri mii: «Bi *Vu Nzob na mi ɔa mbay tul nam mgbaka taram.»

Zezu vaa nzob ka nduo-ε hu wɔ
(*Mat 12.9-14; Mrk 3.1-6*)

⁶ Nam mgbaka taram ki mbijw munu na, Zezu ri a se bil *hul mbu ki Zibri mbijw, a tii saw fere nzobri fe ka di. Lεε, waa nzob mbijw ka nduo hoɔo be hu wɔ do di. ⁷ Lεε, *nzob fere nzobri bol kusolri ɔay *Fariziri ka i do zadε ku na, i ngaa Zezu zii bay kɔkɔ waa, ka'a vaa nzob ka sie nam mgbaka taram na le? I ɔaa munu, bay ji le, i nzaa faa bay zij bay hanε ka bay ɔaaake bay bo tul-e. ⁸ Roo le, Zezu ko ker bay ka do bil law-ri, a ɔaa ha nzob ka nduo-ε hu wɔ na mii: «Uru siya mu do bay zad gaɔa bo ka nun ruo nzobri riw bele.» Lεε, ledban na uru siya a do bay zad gaɔa be na. ⁹ Falε ku bayji le, Zezu ferε nun-ε ɔa luo-ri a ɔaa ha ri mii: «Mi vbi ri: waa, *bol kusol naari na ɔaa mina le? Ndad bay ɔaa fe kere mase ndad bay ɔaa ndaya ze ka sie nam mgbaka taram na le? Ndad bay yaɔa nzob mase ndad bay die ni le?» ¹⁰ Falε ku le, Zezu ko-kom ɔa nun-ri mbijw mbijw riw bele, roo a mbi bay a ɔaa ha ledban na mii: «Ndaɔa nduo-ɔ!» Lεε, ka ndaɔa nduo-ε, le, nduo-ε na vaa bay kere. ¹¹ Roo le, nzob fere nzobri bol kusolri ɔay Fariziri na, law-ri faa ri gbururu gbururu, a i tii saw may bay ka sakra ki bay kɔkɔ fe ka i ma bay ɔaa zij Zezu.

Zezu nan nzob nday nzaapedri duo fal-ε sidfi
(*Mat 10.1-4; Mrk 3.13-19*)

¹² Bayji le, ka bil namkeri ku na, Zezu se a hil tul kuo bay ɔaa nzaa bay kere ka pol ngerewururu. Ka ɔaa nzaa bay kere kpuru ha nzaaruo sil ni koy koy. ¹³ Zadka nzaaruo sil na bayji le, ka di nzobri riw bele ka i se fal-ε na, a nan ri ɔa duo falε sidfi ka sakra ɔari ku a di ri ɔa

nzoḅ ndáy nzaapedri: ¹⁴ Simḡn ká Zezu ḑi ni ḑa PiyER ḑáy yu-ε Andere, Zak ḑáy Zaa ndaw, Filiḑ ḑáy Batelemi ndaw, ¹⁵ Matiye ḑáy Toma ndaw, Zak vu Alfe ḑáy Simḡn ḑe ká hii nzoḅ ḑeri a ru-ruy ḑay tul-ri ndaw, ¹⁶ Zud vu Zak ndaw, rḡḡ Zudas Iskariyoḑ, ḑe ká'a fERE sùo-ε a vi ḑa nzoḅ mbika tul Zezu ndaw pi na.

*Zezu fere ruḡ nzoḅri fe, a vaa nzoḅ suosEREmri
(Mat 4.23-25)*

¹⁷ Zezu ḑáy leḑ nduoḑal-eri i ḑi saa tul kuo, a í taa í ḑo zaḑ ká ḑo rǎy munu. ZaḑE ku na, i zinj leḑ nduoḑal-eri ḡji ḑamba ká ḑi, a ruḡ nzoḅri kara ḡji ḑamba tasiri uru saa kuḑu zaḑ ká Zude riw bele ndaw, ḡGEREpuo ZuruzalEm ndaw, ḑáy puori ká ḑo nzaa maambii ká Tir ḑáy Sidḡn ndaw pi. ¹⁸ Bari na, i vi ḑay láa ḑay ká nzi-ε ndaw, ḑay haḡa sùo-ri ká sE ri na kara ka vaa ha ri ndaw. Bari ká temndayari ḑaa nun-ri tuḡ síe na kara, i vaa kiyaw kiyaw ndaw pi. ¹⁹ Ruḡ nzoḅri riw bele ká i ḑo zaḑE ku na, i nzaa faa zaa ni, ḑay ji lE, ḡurusuo tji saa luo-ε a vaa nzoḅri riw bele.

*Suoriya ḑáy kóko sEke fe
(Mat 5.1-12)*

²⁰ FaE na ku báyii lE, Zezu fERE nun-ε ḑa luo leḑ nduoḑal-eri a ḑaa mii:

«Suoriya ḑa taa ḑaarì nzoḅ kükuri

ká ì ko mii, ì se síe ḡGEREWuru;

ḑaarì na, puoruo ḡGEREWuru ḑa taa ḑaarì†.

† 6:20 6.20 Zaḑka i ḑaa mii: «Puoruo ḡGEREWuru ḑa taa nzoḅ» na, ḑayke ḑaa mii, nzoḅke ku na ḑo ḑáy fe samiri ḡji-ḡji ká vi ḑáy faa ká ḡGEREmbAY réke mbay ká tul-e. Ba fe ká nzoḅke ḑḑke ḑo ro ḑo, ḑa fe ká'a gi-giyay ḑay zinj ká luo ḡGEREWuru lew ya.

²¹ Suoriya ɔa taa ɔaari ká kɔn ŋgerewuru ɔ́aa rì timbeɔɔe key;

ɔaari na, ŋgerewuru a haɲa kɔnke maa rì siɔ siɔ ɔáy.

Suoriya ɔa taa ɔaari ká ì kaw ɔáy rɛw timbeɔɔe key;

ɔaari na, ŋgerewuru a haɲa rì zay sùo-rì ɔáy.

²² Zaɔka nzɔbri fuy rì, mase i túŋ rì ŋgerɛŋ, mase i raɔ rì, mase i ɔaa ɔay ɔaari ndaya ɔay tul-i ká mì ɔa *Vu Nzɔb na lɛ, suoriya ɔa taa ɔaari. ²³ Zaɔka fekeri ku tji tul-rì na, ì záy sùo-rì í zo zakra zakra, ɔay ji lɛ, fe tundoɔ ɔaari ŋgii ɔamba ɔo nulue giyaŋ rì. ʼBe munu ndaw ze, bulu ɔari ɔ́aake seke ziy *nzɔb yaɲa ɔayri saa nzaa ŋgerewuru pola. ²⁴ Roo lɛ,

Kóko seke fe ɔa taa ɔaari nzɔb feziŋari

ká ì se síe ŋgerewuru ya;

ɔaari na, ì ziy fe taa ɔaari na ɔoɔ ro.

²⁵ Kóko seke fe ɔa taa ɔaari ká ì kaw ɔil ndaɔi baɔak

ká kɔn ŋgerewuru ti ɔil law-rì ya;

ɔaari na, kɔn a ika rì ɔáy.

Kóko seke fe ɔa taa ɔaari ká ì kaw ɔáy nzaa

sere sem nzoke timbeɔɔe key;

ɔaari na, ì ɔoko ɔil síe, a í rɛ-rɛw ɔáy.

²⁶ Kóko seke fe ɔa taa ɔaari

ká nzɔbri riw bele ɔaa ɔay ɔaari ɔáy kere.

ʼBe munu ndaw ze, bulu ɔari ɔ́aake ziy nzɔbri

ká i ɔi sùo-rì ɔa nzɔb yaɲa ɔayri saa nzaa

ŋgerewuru pola na.»

Ì hii nzɔb tul ŋgani ɔaari

(Mat 5.38-48; 7.12a)

²⁷ «Roo lɛ, ɔaari ká ì láa mì key na, mì ɔaa ha rì: Ì hii nzɔb tul ŋgani ɔaari, í ɔaa kere ziy nzɔbri ká i fuy rì. ²⁸ Ì sám fe ka zúo tul nzɔbri ká i faɔ rì, í ɔaa nzaa ɔay kere

ɓay tul nzobri ká i ɗaa fe sɛkɛ zinj rì. ²⁹ Zaɗka nzob nda hala nun-a fi mbijw ɛ, mu féɛ fi mbini ha ni ka nda ndaw. Zaɗka nzob mbi maagari bo ɛ, mu haa ni faa ɓay haɗa ni ka mbi vu gari fi siya bo ya ndaw. ³⁰ Nzob ha ha ká vbi mù fe ɛ, mu ha ni. A zaɗka nzob mbi fe ká ɓa fe bo ɛ, mu yi mú vbi ni ɓayke ya. ³¹ Fe ká i hii ɓay haɗa nzobri ɗaa ha rì na, i ɗaa faa mbijw munu ka zinj ri.

³² «Zaɗka i hii nzobri ká i hii rì hɔy na waa, ɓay yi ndaw roɔ i giyaɗ ɓay haɗa nzobri písi rì ká ɗi ɛ? Yi! Nzob feyaari hɔy kara, i hii nzobri ká i hii ri! ³³ Zaɗka i ɗaa kere zinj nzobri ká i ɗaa kere zinj rì hɔy na waa, ɓay yi ndaw roɔ i giyaɗ ɓay haɗa nzobri písi rì ká ɗi ɛ? Nzob feyaari na hɔy kara, i ɗaa faa mbijw munu na ndaw. ³⁴ A zaɗka i ha nzob kpaa fe ɓaari ká i ɗaa law-rì bo ɗi, í ker í ɓaa mii, hurusuo-ɛ maa ɓay yiɗra feke ha rì na waa, ɓay yi ndaw roɔ i giyaɗ ɓay haɗa nzobri písi rì ká ɗi ɛ? Nzob feyaari hɔy kara, i kpaa fe munu ká sakra ki, roɔ í ker ɓay yiɗra ha ki faa mbijw munu ká i kpaa feke na ká sakra ki. ³⁵ I ɗaa munu ya, roo ɛ, i hii nzob tul ngani ɓaari, í ɗaa kere zinj ri, a í kpaa ri fe í giyaɗ ha ri yiɗra ɓáy feke ha rì ya. Zaɗka i ɗaa munu ɛ, fe tunduo ɓaari a ngiɗra ɓamba tasiri, a í ɓa vu ɗgerewuru ká nulue siya, ɓay yi ɛ, ka ɗaa kere zinj nzob máy nunri ndaw ɓáy nzob mgbóro. ³⁶ I ha law kere ka mbaa bil law-rì faa mbijw munu ká law kere mbaa bil law Baa ɓaari ɗgerewuru na.»

I kuɗ ɓay ka zuo tul ku-i ɓaari ya

(Mat 7.1-5)

³⁷ «I kuɗ ɓay ká zuo tul ku-i ɓaari ya, ɛ, ɗgerewuru a kún ɓay zuo tul-rì ya. I ɗaa ɓay bo tul ku-i ɓaari ya, ɛ, ɗgerewuru a ɗaa ɓay bo tul-rì ya. I nda buma ka zín ku-i ɓaari, ɛ, ɗgerewuru a ndáka buma zinj rì. ³⁸ I ha fe ha ku-i ɓaari, ɛ, ɗgerewuru a haɗa rì fe. Ka' a kúna fe mbaa bil

ƒɔl ɔaari tarj lieke a iki ɔo ɔi a larj yik yik ha ni mbaa ɔi gbay gbay. Faa mbijw munu ka i lie fe ha nzofri na, be ki ndaw ze ɲgerewuru a lieke fe kere beri ha ri.»

³⁹ Rɔɔbay, Zezu mbi law bay mbijw munu a ɔaa ha ri mii: «Raw a ɔaa puu nduo nduo raw ku-ε, a i seke seɔ le? A ku waa, i ti lie siɔi bele wuruk zuɔ luɔ ya le? ⁴⁰ Nzof ka fere fe na, ka ti kal tul garj be ka fere ni fe na ya, roo le, nzof fere fe ha ha ka ɔaa peɔ beri bay kere ha ni ɔ riw bele na, a ɔoko munu ba garj be.

⁴¹ «Waa, bay i ndaw rɔɔ, mu geɔe kom ba bum suy ka bo nun yu-ɔ, a mu ko kparaŋ ka bo nun-a ku ya wum hoy le? ⁴² A ku waa, mu ɔaa mina rɔɔ, mu ɔaa ha yu-ɔ mii: “Yu-i, giyaŋ ha mi mbi bum suy ka bo nun-a ku ha mu,” a mu ko kparaŋ ka bo nun-a ku na ya hoy le? Bo nzof nzaa ruɔ bay! Kparaŋ ka bo nun-a na, mu mbi pola a mu ko zaɔ ka ta-tarj ndaw rɔɔ, mu ko faa mbika bum suy ka bo nun yu-ɔ na ku bay.»

Koko puu bay lereke

(Mat 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ «Puu kere na ti lie lereke ndaya ya. A puu ka ndaya na ti lie bay kere ya ndaw. ⁴⁴ Puu ha ha kara, i ko ni bay lere be, lere be. Nzof ti horo lere nzum saa puu ngatukru ya. Mase, nzof ti horo tavoko saa kurikuŋ ya. ⁴⁵ Nzof kere na, fe kere ka uru saa bil law-ε na, ti kele. A nzof ndaya na laa le, fe ndaya ka ɔo bil law-ε na, ti kele ndaw. Nzof ha ha le, fe ka mbaa bil law-ε gbay gbay na ndaw rɔɔ, ti ka nzi-ε bay.»

Bay ka se tul hulri ka siɔi

(Mat 7.24-27)

⁴⁶ Zezu ɔaa ha nzofri na rɔɔbay mii: «Bay i ndaw rɔɔ, i ɔi mi mii “Mbay, Mbay,” a i ɔaa fe ka mi ɔaa ha ri na ya le woo? ⁴⁷ Mi kie ri, nzof ka ri nzof ka vi luo-i a laa bay

bi a d'áake pedf. ⁴⁸ Nzobke ku na dfo munu ba nzobf ká tii saw mbúo hul be. Ka tie luo di di kpókró a zih tisaw, róo a leke tigbáa hul na dfo di bay mbúo. Zadfka mbam tó a há mbii yaa zadf remlej remlej a nda hul na paw páw hóy kara, hul na laj sùo-ε ndji ya, bay ji le, nzobf d'áa hul key na leke tigbáa hulke báy kere. ⁴⁹ Roo le, nzobf ká laa bay bi a d'áake pedf ya na, ka rìi nzobf ká d'aa hul be dfo tusiri bina taj léke tigbáa hulke. Zadfka mbam tó ká mbii yaa zadf remlej remlej a nda han hul na paw páw na báyii le, zadf ku hóy hulke ku na haw wuruk zuo siri a biε ruk ruk bele.»

7

Zezu vaa ledf káw ηγερενζοβ yum ká Róm
(Mat 8.5-13)

¹ Falε ká Zezu baa bay be o riw bele há ruo nzobri ká zadf ku na báyii le, ka zol ká di, a se Kapernayum. ² Lεε, ηγερενζοβ yum mbijw munu ká Róm dfo báy ledf káw ká'a hii ni bamba naa sem ká di. Semke na d'aa ni há huđ be tóη ndji mini. ³ Zadfka ηγερενζοβ yum na laa soro bay Zezu ná báyii le, ka di ηγερε Zib haneri, a pie ri se luo Zezu bay haηa ni ka vi bo, a vaa ledf káw beri na há beri. ⁴ Lεε, bari na i se luo Zezu í kodf ni kpuru kpuru í baa mii: «ηγερενζοβ yum key na, ndadf bay haηa mù so ni, ⁵ bay ji le, ka hii saw naari Zibri bamba. Ba be ze ka d'aa *hul mbú kji naari key.»

⁶ Báyii le, Zezu uru siya a se zih ri. Zadfka i se í tóη di ya deđ báy puo be na báyii le, ηγερενζοβ yum na pie nzob buo-eri ha ri baa há Zezu mii: «Mbay, mu yókló sùo-o góh hóy ya, bay ji le, bi hóy mì maa bay haηa mù d'aa tul-a nduo bil hul bi ya. ⁷ Sawke mini ze, mì kó sùo-i maa bay séke luo-o sùo-i ya. Roo le, mu baa bay mbijw bo, há sùo ledf káw bi na ka vaa. ⁸ Mì baa munu, bay ji le, bi hóy

kara mì dfo ðáy gaŋ tul-iri ká mì dfaa bol nzaa-ri, a mí dfo ðáy nzoð yúm ðiri ká i dfaa bol nzaa-i ndaw. Zadfka mì ðaa ha nzoð mbjw mii: “Mu se,” le, ka se na k̄i. A mí ðaa ha nzoð k̄i mii: “Mu vi,” le, ka vi. A mí ȳi mí ðaa ha leð káw ði mii: “Daa fe key,” le, ka dfaa feke.» ⁹ Zadfka Zezu laa ðaykeri na munu báyyi le, tuku ni ha ni fεε kóm ða luo ruo nzoðri ká i se fal-ε na a ðaa ha ri mii: «Mì ðaa ha ri ta-taŋ: ká tusiri *Izarayel riw bele na, k̄iri dfaa law ðo tul-i mini key na, mì ziŋ ká ði ya mgbaŋ!»

¹⁰ Zadfka nzoðri ká ŋεεnzozð yúm pie ri na, i ȳi í tji puo na báyyi le, i ko leð káw ká sùo-ε se ni na vaa ðáy kere.

Zezu tuma vu máy síe ká hu na ha ni kaw ðáy kumnun

¹¹ Falε ku báyyi le, Zezu zol a se ða puo mbjw munu ká riŋ-ε ða Nayi. Lεε, leð nduoðal-eri ðáy ruo nzoðri ŋgji ðamba, i se faa ziŋ ni mbjw hoŋ. ¹² Zadfka i se ði ya deð ðáy nzaa puo na báyyi le, nzoðri mbi huð ðáy hiike dukuku, í t̄iike saa ðil puo ða zadf vóro huð. Ka ða leð w̄ara nzoð keklek a ða vu máy síe. Lεε, nzoðri ká puoke ku na ŋgji ðamba tasiri, i mgba ni í se ziŋ ni ða zadf vóro huð na. ¹³ Zadfka ŋεεmbay mbi nun-ε a ko máy síe na munu báyyi le, ka ko nun síe ðe a ðaa ha ni mii: «Mu rε-rεw ya!» ¹⁴ Báyyi le, ka soro ða lakun huð na a zaa daŋni huð na, le, nzoð sóð huðri na i siì ðal-ri zik í dfo. Lεε, Zezu mbi ðay a ðaa ha huð na mii: «Kuban, mì mbi nzaa-i ha mù. Úru siya!» ¹⁵ Lεε, huð na kaw siri a tii saw ðáa ðay. Falε ku le, Zezu mgba ni a dfaa nduo ndúo mi-ε. ¹⁶ Feke ku na mbi h̄iε ha nzoðri riw bele ká i dfo zadε ku, ha ri písi ŋεεw̄uru í ðaa mii: «Bawda nzoð yaŋa ðay saa nzaa ŋεεw̄uru mbjw k̄i laa ro tji sakra naari ká vuri key!» Róðay, «ŋεεw̄uru vi ðay sóko nzoð ðeri.»

¹⁷ Bayke ku na yaa zaɗ kpol kpol ká kuɗu ká Zude riw bele ndaw, báy puori riw bele ká i kiri Zude ndaw pi.

Zezu ɓaa ɓay se tul Zaa Batis

(Mat 11.2-19)

¹⁸ Leɗ nduoɓal Zaaari vaa lo soro feri ká kal na riw bele ha ni laa. Báyii le, ka ɗi nzobri siɗi ká sakra ɓari ku, ¹⁹ a pie ri ɓa luo ŋgerembay ɓay haɗa ri vbi ni mii: «Waa, ɓa ɓo ze mù ɓa *Krisi, nzob ká ŋgerewuru waa ɓay píe ni ví yaa nzobri na mase, ɓuru Ziɓri na ɓuru giyaŋ nzob kɪ báy le?» ²⁰ Zaɗka nzobkeri tiji luo Zezu na báyii le, i ɓaa ha ni mii: «Zaa Batis pie ɓuru ɓa luo-ɔ ɓay vbika mù ɓay kóko, waa, ɓa ɓo ze mù ɓa Krisi, nzob ká ŋgerewuru waa ɓay píe ni ví yaa nzobri na mase, ɓuru Ziɓri ɓuru giyaŋ nzob kɪ báy le?»

²¹ Báyii le, ká ɓil saw síeke ku na, Zezu vaa nzobri ŋgii ɓamba ká suosereɓ ɓari ɓoɗ ɓoɗ. Ka vaa nzobri ká tul feri ká se ri ndaw, a nii temndayari ká tul nzobri ndaw, roo a mgbuɗa nun rawri ŋgii ɓamba ha ri ko zaɗ ndaw pi. ²² Leɗ, Zezu yiŋra báy ɓay ha leɗ nduoɓal Zaaari na mii: «I yi i se ɓo, i vaa kiji fal feri ká i ko báy nun-rì, i laa báy suku-rì ndaw key na ha Zaa laa. Rawri ko-kóm *taŋ kaɗ kaɗ ndaw, nzob kpɛɗeri se siya kiyaw kiyaw ndaw, nzobri ká kpiri ɗo sùo-ri kara, kpiri ɓari na o a poŋ sùo-ri duo mgbereŋ ndaw, mbikiri laa ɓay ndaw, nzobri ká i hu hoy kara, i tuma i kaw báy kumnun ndaw, roo i ka-káa Bay Kere ha nzob kükuri ndaw pi. ²³ Nzob ká ɗaa law-ε ɓo tul-i a poŋ mbika law-ε ya le, suoriya ɓa taa be.»

²⁴ Zaɗka leɗ nzaapeɗ Zaaari zol báyii le, Zezu tii saw ɓaa ɓay se tul Zaa ha ruo nzobri mii: «Zaɗka i se ɓil law kor ɓay láa káa ɓay Zaa ká kaa na waa, fe iji ze i vaa ko le? Waa, i se i vaa ko nzob ká ɗo tul ɓay be ya munu ká ŋgasikri ká zuu kila ri mgbaya mgbaya le? Munu ya! ²⁵ A

waa ða fe ji kɪ rɔɔ ì se í vǎa kɔ ɛ? Ì se í vǎa kɔ nzoɓ ká nduo gari nduy ziriri ziriri ɛ? Kúy! Nzoɓri ká i nduo gari ká nduy mgbilik mgbilik a í kaw ðil ndaði na, ðil puo mbay luyeri ze ða zaɗ káw ðari. ²⁶ A ku waa, fe ji kɪ rɔɔ ì se í vǎa kɔ ɛ? Ì se í vǎa kɔ nzoɓ yaaŋa ðay saa nzaa ŋɛɛwuru ɛ? Nda ndað! Roo ɛ, mì ðaa ha rì: ðe Zaa na, ka ða nzoɓ yaaŋa ðay saa nzaa ŋɛɛwuru taa hoyke ya, ²⁷ ðay ji ɛ, ðe Zaa na, ŋɛɛwuru ðaa ðay se tul-e ká ðil mbede ðe mii:

“Bi na, mì píe leɗ nzaapeɗ ði ha ni ví ɗo pol-a

ðay haŋa ni ka léke faa bo pola ha mù*.”

²⁸ «Mì ðaa ha rì ta-taŋ: sakra nzoɓri ká máyri mboŋ ri ká tusiri key na, nzoɓ mbiw mini ká kal tul Zaa kal na tiya. Ze munu hoy kara, nzoɓ ká ndji ká ðil sew ká ŋɛɛwuru tii saw réke mbay ká tul nzoɓri na, nzoɓke ɗo ðáy fe sami mba tul-e taa Zaa Batis na pavbaɗ.»

²⁹ Tusuke ɛ, nzoɓri riw bele ðáy *nzoɓ yaaŋa larimbuori ká i laa ðay Zaa na i kɔ mii, ŋɛɛwuru ða nzoɓ ká ɗaa fe ðáy zaɗɛ. Ro, í ha Zaa ɗaa tul-ri nduo mbii. ³⁰ Roo ɛ, *Fariziri ðáy *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri na, i tuŋ fe ká ŋɛɛwuru hii ðay haŋa ri ɗaa na ŋgeren í ha Zaa ɗaa tul-ri nduo mbii ya. ³¹ Zezu ðaa rɔɓay mii: «Nzoɓ ve ndaw rɔɔ, mì mgbaka ðay líeke nzoɓri ká timbeɗɛ key ɛ? Waa i rii nzoɓ veri ɛ? ³² I rii leɗri ká i kaw káa í guu fe ká sakra kɪ mii:

“Buru ul tiw ha rì, ɛ, ì nda-nday ya!

Buru ɗi sim rɛw huɗri ha rì kara, ì rɛ-rɛw ya ndaw!”

³³ Ì kɔ, Zaa Batis na vi, a saŋ sùo-ɛ a sù maapa ya ndaw, a nzo him ya ndaw. ɛɛ, ðaarì na ì ðaa mii: “Temndaya ze ɗo tul-e.” ³⁴ A ði *Vu Nzoɓ ká mì vi na laa ɛ, mì sù fe ndaw, a mí nzo him ndaw, ɛ, ðaarì na ì ðaa mii, mì ða nzoɓ fe sùm luye ndaw, mí ða nzoɓ buo him ndaw, a mí

* 7:27 7:27 Malasi 3.1.

mgba buo zii nzoɔ yaaŋa larimbuori baý nzoɔri ka soro bay bari mgba ndaya ndaw, le ii maale. ³⁵ Roo le, nun nzem taa ŋgerewuru na, nzoɔri ko ba fe ka do baý zadɛ baý faa vi-eri riw bele ka i yaa bayke.»

Zezu nda buma zii máy feyaa

³⁶ Nam mbiw munu Farizi mbiw munu di Zezu bay haŋa ni su fe zii ni. LEE, ka se bil puo be na a kaw nzaa fe sum zii ni mbiw hoɔ. ³⁷ LEE, máy mbiw munu ka soro bay be mgba ndaya na do bil puoke na ku. Zadka'a laa mii, Zezu kaw nzaa fe sum ka bil puo Farizike na báyii le, ka mbi guma num ka i daa baý tisaw ka riŋ-e ba *alabastre* ka num ka bare fu by by mbaa di, ³⁸ a vi doke fal Zezu ka saw bal-e. Ka re-rew ha mbii nun-e zuu zuo bal Zezu, a zun baý suy tul-e, roo a aw bal-eri a daa num ka bare fu by by na zuo di. ³⁹ LEE, Farizi ka di Zezu na ko munu báyii le, ka ker bay ka bil law-e a baa mii: «Zadka ledban key na ba nzoɔ yaaŋa bay saa nzaa ŋgerewuru taa tusuke le, a kóko kiri máy ka zaa ni na key, a kóko ni ba máy nzoɔ fe daa yaa.»

⁴⁰ Báyii le, Zezu mbi bay a baa ha Farizi na mii: «Simon, mi daa bay mbiw ha mu laa.» LEE, Simon yiŋra baý bay ha ni mii: «Mbay, baa ha mi laa.» ⁴¹ LEE, Zezu baa mii: «Nzoɔri siɔi kpaalari, le, i yiŋra ha nzoɔke ya baý. Nzoɔ mbiwke na, mbol ka do tul-e ka bay haŋa ni puo na maa lari ped mbiimbam siɔi. A nzoɔ siɔike na laa le, maa lari ped few siɔi. ⁴² Munu ka i do baý fe mbiw ka bay puoke mbol bari ya na, ka ha mbol bari na siɔi bele do tul-e. A ku waa, nzoɔ taa ha roo, a kóko ni ba nzoɔ nun-e mba nzoɔ haɔ le?»

⁴³ LEE, Simon yiŋra baý bay ha ni mii: «Mi ko le, nzoɔ ka yaa mbol do tul-e ba bawdake ŋgi-ŋgii ka'a puo riw bele.» Zezu baa ha ni mii: «Mu yiŋra baý zadɛ.» ⁴⁴ Fale

ku báyii ƙe, ka fere nun-e ɗa luɔ máy na a ɗaa ha Simon mii: «Mù kɔ máy key na kɔ ƙe? Bi na, mi vi ɗil puo ɗo, ƙe, mù ha mi mbii waa ɗal-i ya. Roo ƙe, be na, ka waa ɗal-i ɗáy mbii nun-e, rɔɔ a nzun ɗáy suy tul-e. ⁴⁵ Bo na, mù mgba mi girik ya. Roo ƙe, máy key na, ɗáy ví ɗi ká ɗil hule key na, ka aw ɗal-iri ɗanguɔ a pɔɗ nzi-e ya rɔɗay. ⁴⁶ Bo na, mù kuna num zuɔ tul-i ya. Roo ƙe, be na, ka ɗaa num ká bare fu b̄y b̄y zuɔ ɗal-iri. ⁴⁷ Sawke mini ze, mi ɗaa ha mù: feyaa ɗeri ká nḡi ɗamba na, ɗgerewuru nda bumake ziɗ ni rɔ. Bay tul buma ká'a nda ziɗ ni na ku ze, máy na kiɛ hí ká'a hii ni nḡi ɗamba. Roo ƙe, nzɔɗ ká feyaa be nd̄i ká ɗgerewuru nda bumake ziɗ ni na, nzɔɗke a hí ni nd̄i na laa.» ⁴⁸ Ƙee, Zezu ȳi a ɗaa ha máy na rɔɗay a ɗaa mii: «Feyaa ɗori na ɔ ká tul-a ro.»

⁴⁹ Báyii ƙe, ɗari ká i kaw nzaa fe sum ziɗ Zezu na, i tii saw k̄er ɗay ká ɗil law-ri, í ɗaa mii: «Nzɔɗ ni key waa, ka ɗa nzɔɗ ve rɔɔ, nzɔɗ feyari hoy kara ka nda buma ziɗ ri mgbum key ƙe?» ⁵⁰ Falɛ ku ƙe, Zezu ɗaa ha máy na mii: «Law-a ká mù ɗaa ɗo tul-i na yaa mù ro. Mu se ɗáy kere ɗekɛɛ.»

8

Máyri ká i su Zezu

¹ Falɛ ku báyii ƙe, Zezu se ɗáy ɗgerewuori ɗáy vu puori, a ka-káa Bay Kere ká se tul réke mbay ɗgerewuru ká tusiri key na ha ri. ² Led̄ nduoɗal-eri ká duɔ falɛ siɗi na, i se ziɗ ni ɗáy máy han̄eri ká Zezu nii temndayari saa tul-ri, a vaa sem ɗari na. Máykeri na ze riɗ-ri ɗo key: Mari ká i ɗi ni ɗa Mari ká puo be ɗo Madala, ká Zezu nii temndayari ɗa tɔɔɔ say saa tul-e ndaw, ³ Zan̄i ká ɗa máy Suza, be ká'a ɗa nzɔɗ kóɔɔ feri ká ɗil puo mbay *Eroɗ̄ ndaw, rɔɔ Suzan ɗáy máy hawri ndaw pi. Máykeri key na, i se ziɗ Zezu ɗáy led̄ nduoɗal-eri, a í ɔ ri ɗáy fe kere ɗari.

Law ɔay ká se tul para fe pay míike

(*Mat 13.1-9; Mrk 4.1-9*)

⁴ Nzofri ká ɲɛɛpuori mbijw mbijw na i ví mbu kɪ mɛr mɛr ká luo Zezu. Báyii ɛ, ka mbi law ɔay key na a ɔaa ha ri mii: ⁵ «Nzof pay mbijw munu tji a se wáa ɔay míi para fe pay ɔe. Zaɔka'a ɔo míi para fe pay na báyii ɛ, pɛɛ ɲɛɛri toɔ kporoɲ kporoɲ zuɔ lafaa. ɛɛ, nzofri se tul-e ndaw, a nduyri kara ví re ndaw. ⁶ A pɛɛ ɲɛɛri laa ɛ, gay zuɔ tul nzɛkrɛ. Zaɔka fe paykeri na tji báyii ɛ, huɔ wúɔ, ɔay ji ɛ, saw-ɛ huo ya. ⁷ A pɛɛ ɲɛɛri gay zuɔ sakra ɲgatukruri ha ri uru maa kɪ vbubuɔ, ɲa ɲgatukruri kraɲ tul fe paykeri na. ⁸ Roo ɛ, pɛɛ ɲɛɛri gay zuɔ tusiri kere, ɛ, fe paykeri na uru ɔáy kere a ɔaa para ɔáy kere. Sawke mbijw ɛ, ɔaa para ɔa isofri munu kal tul-e taa hayri ká'a mii na.» ɛɛ, Zezu ɔaa na roɔbay mii: «Nzof ká ɔo ɔáy suku ɔay láake ɛ, ka laa.»

Bay ji Zezu mbi law ɔay, a ɔaa ɛ?

(*Mat 13.10-17; Mrk 4.10-12*)

⁹ Falɛ ku báyii ɛ, leɔ nduoɔal Zezuri vbi ni ɔay haɲa ni tina saw mɛra law ɔay ká'a ɔaa na ku. ¹⁰ ɛɛ, ka yiɲra ɔáy ɔay ha ri mii: «Baari na, ɲɛɛwuru mgbuɔa nun-ri ha ri kóke feri ká ɔo zaɔ muni ká se tul faa ká'a réke mbay ká tul nzofri. Roo ɛ, nzof ɲawri na, mi ɔaa ɔay ha ri ɔáy faa law ɔayri ɔay haɲa ɔo
“i ko ɔáy nun-ri, roo ɛ, i ko sawke ya;
i laa ɔáy suku-ri, roo ɛ, i laa ɔa láake kɪ hoy*.”»

Zezu tina saw maa law ɔay ká se tul míi para fe pay

(*Mat 13.18-23; Mrk 4.13-20*)

¹¹ Zezu ɔaa mii: «i ko saw mɛra law ɔay key na ze ɔo key: Para fe pay na ɔo munu ɔa Bay ɲɛɛwuru. ¹² Nzof ɲɛɛri ɔo munu ɔa lafaa ká para fe payri gay zuɔ ɔi.

* 8:10 8.10 Ezay 6.9-10.

Bari na, i laa Bay Ŋɔɛɛwuru na, roo le, ŋɛɛɛmndaya vi naa bayke ka i laa bo law-ri na hon ba fal bay haŋa bo, i dfaa law-ri bo tul bayke na ku ha Ŋɔɛɛwuru yaake ri ya. ¹³ Nzoɔ haŋeri do munu ba para fe pay ka gay zuo tul nzeke. I laa Bay Ŋɔɛɛwuru, a i ya ba suoriya, roo le, i ha bayke na bar saw ka bil law-ri ya. I dfaa law-ri bo tul Bayke na ku bole di ndji hoy. Zafka fe lie law tji tul-ri le, i poŋ mbika law bari na yak. ¹⁴ A para fe pay haŋeri ka gay zuo sakra ngatukruri na, do munu ba bari ka i laa Bay Ŋɔɛɛwuru, roo le, i poŋ faa ha ker bay feru boɔ boɔ, mase feziŋa, mase kon feru ka tusiri key na kpaŋ faake ha lereke ngoŋ ya. ¹⁵ Para fe pay haŋeri ka gay zuo tusiri kere na do munu ba nzoɔri ka law-ri puu kpa kpa a do hoy bay yaŋa bay. Bari na i laa Bay Ŋɔɛɛwuru i koɔ do bil law-ri i do tul-e baŋuo; ze i lie lerekeri do di.»

*Law bay ka se tul huu ndele
(Mrk 4.21-25)*

¹⁶ «I ko, nzoɔ mbiw ti dfaa huu taa huu ndele, roo a mbi suna a guba, mase a dfaa si saw ngoŋ do kro ya. Roo le, i dfaa huu ndele na si siya bay haŋa bo, nzoɔri ka ri hula na, i koke zad. ¹⁷ Tusuke le, feru riw bele ka do lanzoŋ na, namke vi le, a tji do zad hie gbay gbay ka nun nzoɔri. A feru riw bele ka do zad muni kara feke na a tji do kele gbay gbay ha nzoɔri ko. ¹⁸ I nze ba suoriya soro-ri ba faa laa bay baari ka i laa na! Tusuke le, nzoɔ ka do ba fe na, Ŋɔɛɛwuru a haŋa ni ki nde tul-e. Roo le, nzoɔ ka do ke ya na, ha ka ndji ka a ker se tul-e bay zii na kara, ka a naa do a poŋ ni.»

*Nzoɔ ini Zezu taa tusukekeri
(Mat 12.46-50; Mrk 3.31-35)*

¹⁹ Ma Zezu ba yu-eri i vi bay koko ni. Roo le, i zii faa ka bay seke kpuru se luo-e ya, bay ii le, ruo nzoɔri ngii

ɓamba, i mbuo ni luo. ²⁰ LEE, i ɓaa ha Zezu na mii: «Máa-
na ɓáy yu-ɔri i ɔo kelu í hii ɓay kókɔ mù.» ²¹ LEE, Zezu
yijira ɓáy ɓay ha nzoɓri riw bele mii: «Máa ɓáy yu-iri
na, ɓa ɓari ká i laa ɓay ŋɛɛwuru a í ɔ́aake ped.»

Zezu ha nzaa zuu bura kuj nzeɔ

(Mat 8.23-27; Mrk 4.35-41)

²² Nam mbijw munu, Zezu ɓáy leɔ nduoɓal-eri, i hil í
kaw ɓil tuo. LEE, Zezu ɓaa ha ri mii: «Náa séri ɓa nzaa
kporombii ká fi kelu.» LEE, i zɔl na k̄. ²³ Zaɔka tuo se
tul mbii kɔɓ rɔɓay na, Zezu na-nam. Báyii LE, ká zaɔ ku
hɔy zuu bura uru bivbiɔ a tii saw kúuka ká tul maambii na
ha mbii ɔaa ɓay mbaa ɓil tuo na. LEE, tuo na tɔŋ ndij ɓay
fɛɛ ri te mbii ha ri zij ɓíɛ. ²⁴ Báyii LE, leɔ nduoɓal-eri
soro ɓa lakun-ɛ í tuma ni í gúuke fe mii: «Mbay! Mbay!
Náa húkari!» LEE, Zezu na tuma a uru siya, a ɓaa ɓay ŋɔ-
ŋɔŋ zij zuu ɓáy mbiiri ká nda tuo paw p̄aw na ha ri mɓa
nzaa-ri. LEE, zaɔ ɔo ndij; zuu na kuu ya ndaw, mbii na
kara nda tuo mb̄aa ndaw pi. ²⁵ Falɛ ku LE, Zezu ɓaa ha leɔ
nduoɓal-eri mii: «Mbika law ɓaari na ɔo haɛ LE?» Báyii
LE, hijɛ ɔaa ri zikiki, a tuku ri ha ri kaw yer í vbi ɓay ká
sakra k̄ mii: «Leɔban key na waa, ka ɓa nzoɓ ve rɔɔ, a
mɓa nzaa zuu ɓáy mbiiri kara k̄k k̄k ha ri ɔaa vu mbom
ɔo tul-e mini key LE?»

Zezu vaa leɔban ká temndaya ɔo tul-e

(Mat 8.28-34; Mrk 5.1-20)

²⁶ Zezu ɓáy leɔ nduoɓal-eri na i tji fi kelu ká tusiri
nzoɓ Gerazari ká ɔo maa ɓáy kuɔu zaɔ ká Galele.
²⁷ Zaɔka Zezu ɔi a ɔo siri na báyii LE, leɔban mbijw munu
ká ŋɛɛɛpuoke ku, ká temndayari ŋgi-ŋgii ɔo tul-e na suɔ
nun-ɛ. ɓa ɔ́ɛ lew hɔy na, ka nduo gari ya ndaw, a naa
hula ya ndaw, roo LE, zaɔ nam ɓe ɓa tupalri. ²⁸ Zaɔka'a
mbi nun-ɛ a kɔ Zezu na báyii LE, ka huku pol-e gburuk a

gúuke fe ðeleŋ ðeleŋ ðáy bawda kusol-e mii: «Zezu, Vu Ŋgerewuru ká nulue siya, fe ʒi ze ðo sakra náa le woo? Mì kod' mù, mu fére tul-i ya!» ²⁹ Ka ðaa munu, ðay ʒi le, Zezu mbi nzi-ε ðay haŋa temndaya ka tʒi ká tul-e. Tusuke le, ledban key na temndayakeri na i mgba ni faa ðal ŋgi-ŋgi. Ze i siŋ nduo-eri ðáy ðal-eri ðáy sal lari ðay kóroke ni kek hoy kara, ka miira salri na mgbad' mgbad' ha temndaya na kuɔ ni a séke ðil law korri. ³⁰ Báyi le, Zezu ʒi a vbi ni mii: «Riŋ-a ða ʒi le?» Ka ʒiŋra ðáy ðay ha ni mii: «I dí mì ða ŋgi-ŋgi.» Ka ðaa munu, ðay ʒi le, temndayari ŋgi-ŋgi ðo tul-e. ³¹ Leε, ðari temndayakeri na, i kod' Zezu ðay haŋa ni ka mbi nzi-ε a nii ðari zúɔ *luɔ zad' baw ká gbúke tiya na ya. ³² Zadε ku na kuɔ mbel puɔri ŋgi ðamba ðo suŋa fe ká haŋa ku. Báyi le, temndayari na, i kod' Zezu ðay haŋa ni ka pón faa ha ðari se ðari riì tul mbel puɔri na ku. Leε, Zezu na pón faa ha ri. ³³ Báyi le, temndayari na tʒi ká tul ledban na, í ðuu í vaa riì tul mbelri na. Kuɔ mbelri riw bele ku na, i zuɔ ðul vbubu ðáy takra, í tʒi nzaa ngeŋ í zoɔ kirim kirim zuɔ maambii ha mbii ʒa ri riw bele. ³⁴ Zadka nzoɔ kóro mbel puɔri kɔ feri ká kal na munu báyi le, i haw ðul í vaa ðaa ðayke nda zad' ká ŋgerεpuo ðáy vu puori ká ðo ðisuy. ³⁵ Báyi le, nzoɔri tʒi fal kʒi buɔ buɔ, í se ðay vaa kókɔ fe ká kal na. Zadka i tʒi luo Zezu na báyi le, i zʒi ledban ká temndayari ðo tul-e pola ká í tʒi saa ði na. Gari ðo sùo-ε a kaw saw ðal Zezu a ðo ðáy kere. Leε, hiε ðaa ri. ³⁶ Bari, nzoɔri ká i kɔ feke ká kal na, i lo soro fe ká Zezu ðaa a vaa ke ledban ha temndayari tʒi saa tul-e na ha ri laa. ³⁷ Báyi le, nzoɔri riw bele ká tusiri Geraza na, i kod' Zezu ðay haŋa ni ka zól ká zad' ðari, ðay ʒi le, hiε ðaa ri ŋgi ðamba tasiri. Leε, Zezu hil a kaw ðil tuo ðay zól. ³⁸ Báyi le, ledban ká temndayari tʒi saa tul-e na kod' Zezu ðay haŋa ni ka pón faa ha ðari ðo zʒi ni. Roo le,

Zezu ɓaa ha ni ɓay haɗa ni zoɓ a ɓaa mii: ³⁹ «Mu yi mú se puɔ, ɓo mú lo soro feri riw bele ká ŋɛɛwuru ɗaa ziŋ mù na ha ri laa.» LEE, leɗban na uru a vaa haari ɓil ŋɛɛpuo na bele, a vaa ka-káa ɓay feri riw bele ká Zezu ɗaa ziŋ ni na ha ri laa.

Vu Zayrus ɓáy máy ká zaa nzaa gari Zezu

(Mat 9.18-26; Mrk 5.21-43)

⁴⁰ Zaɗka Zezu yi saa nzaa kporombii ká fi keɓu na báyii LE, ruɔ nzoɓri yaa ni ɓáy kere, ɓay yi LE, ɓari riw bele na i giyaŋ ni. ⁴¹ Báyii LE, nzoɓ mbijw munu ɓa mbay tul *hul mbú kɪ Ziɓri, riŋ-ɛ ɓa Zayrus vi a huku saw ɓal Zezu gburuk, a koɗ ni ɓay haɗa ni ka se puo ɓe, ⁴² ɓay yi LE, ka ɗo ɓáy leɗ mbijw kekkek, ɓa leɗ máy tikɗi ká mbiimbam ɓe maa duɔ faɓe siɗi ɗo ɗi ya ɓay huka.

Zaɗka Zezu uru a se ɓa ɓaɗi na báyii LE, nzoɓri mbuo ni luo luo. ⁴³ LEE, máy mbijw ɗo ɗi ku, ká sím tji ni ɗaa mbiimbam duɔ faɓe siɗi ro. ɓe na ka ɓiɛ fe ɓeri riw bele ká luo nzoɓ haɗa sawpuu vaa nzoɓri, roo LE, nzoɓ mbijw ká'a máa ɓay vaa ni na tiya. ⁴⁴ Báyii LE, ka soro a se ɓáy fal Zezu, a zaa nzaa gari ɓe ká fi siri. Zaɗɛ ku hoy LE, sím ká tji ni na, nzi-ɛ kuŋ nzeɗ. ⁴⁵ LEE, Zezu vbi nzoɓri a ɓaa mii: «A ve zaa mì key LE?» Ruɔ nzoɓri riw bele ká i ɗo zaɗɛ na, i may tul-ri. LEE, Piyer ɓaa ha ni mii: «Mbay, ruɔ nzoɓri ká i kiri mù í mbúo mù luo luo key na, mù kɔ ya LE woo?» ⁴⁶ Roo LE, Zezu geɗe ɓayke a ɓaa ha ni mii: «Nzoɓ zaa mì, ɓay yi LE, mì kɔ hurusuo tji saa sùo-i.» ⁴⁷ Zaɗka leɗ máy na kɔ ɓa ɓe kɪ sùo-ɛ báyii LE, ka vi ɓáy hiɛ a tɔ ɗɛk ɗɛk, a huku saw ɓal Zezu gburuk, a kji ɓay feri na ká nun ruɔ nzoɓri riw bele. Ka kji ɓay fe ká ɗaa ha ni zaaɓe Zezu, ɓáy faa ká ɗaa ha sùo-ɛ vaaɓe ká zaɗɛ ku na ndaw. ⁴⁸ LEE, Zezu ɓaa ha ni mii: «Vu-i máyke, law-a ká mù ɗaa ɓo tul-i na, ha sùo-ɔ na vaa mù. Mu se ɓáy kere ɗɛkɛke ro.»

⁴⁹ Zɑdka Zezu ɔo ɔ́aa ɔ́ay kɔɔ rɔɔbay na báyii ɛ, nzoɔ nzaapeɔ mbɔw uru saa puo mbay Zayrus, a ví zɔɔ ni a ɔ́aa ha ni mii: «Vu-ɔ na hu-hu! Mu yɔklo Mbay Zezu na gɔr mbáa.» ⁵⁰ Zɑdka Zezu laa ɔ́ayke munu na báyii ɛ, ka mbi nzi-ɛ ha Zayrus mii: «Ha hiɛ ka ɔ́aa mù ya! Mu ɔ́aa law-a ka ɔ́o tul-i, ɛ, vu-ɔ na a vaa ɔ́ay kere.» ⁵¹ Zɑdka i tɔi puo Zayrus na báyii ɛ, Zezu ha faa ɔ́ay haɔa nzoɔ mbɔw kara, ka ri zɔɔ ni se hula ya. Roo ɛ, ɔ́a Piyer ɔ́ay Zaa ɔ́ay Zak, rɔɔ báa leɔ ɔ́ay máa leɔ ze i se zɔɔ ni. ⁵² ɛɛ, nzoɔri riw bele, i rɛ-rɛw, í rɛ sùo-ri ɔ́ay tul huɔ leɔ na. Báyii ɛ, Zezu ɔ́aa ha ri mii: «Ì rɛ-rɛw ya. Ka hu ya, roo ɛ, ka na-nam.» ⁵³ ɛɛ, ɔ́ari na, i siɛ ni siɛ hɔy, ɔ́ay yi ɛ, i kɔ ɔ́a huɔ na ki. ⁵⁴ Báyii ɛ, Zezu mgba nduo leɔ na, a ɔ́aa ɔ́ay ɔ́ay bawda kusol-e mii: «Má y tikɔi, úru siya!» ⁵⁵ Falɛ ku ɛ, tem sùo leɔ na yi a ví ɔ́i ha ni tuma, a uru siya ká zɑɔɔ ku hɔy. ɛɛ, Zezu mbi nzi-ɛ ɔ́ay haɔa ri ha ni fe sù. ⁵⁶ Báyii ɛ, bi-ɛ ɔ́ay mi-ɛ na zɑɔ ɔ́ay zee ri sel ha ri kaw yer. Roo ɛ, Zezu ɔ́aa ha ri ɔ́ay haɔa ri ɔ́aa ɔ́ay fe ká kal na ha nzoɔ mbɔw ya.

9

Zezu pie leɔ nduoɔal-eri ká duo falɛ siɔi

(Mat 10.5-15; Mrk 6.7-13)

¹ Zezu mbɔ leɔ nduoɔal-eri ká duo falɛ siɔi na, a ha ri hɔrusuo ní temndayari riw bele, a í vaa nzoɔ sɛmri ndaw. ² Falɛ ku ɛ, ka pie ri ɔ́ay haɔa ri vaa ka-káa ɔ́ay ká se tul réke mbay ŋgerɛwuru ká tul nzoɔri, a í vaa nzoɔ sɛmri. ³ Ka ɔ́aa ha ri mii: «Ì mgba fe mbɔw ɔ́o nduo-ri ɔ́ay seɔ varu ɔ́aari ya. Ì mgba káw ya ndaw, ɔ́ol ya ndaw, fe sɔm ya ndaw, lari ya ndaw, nzoɔ mbɔw ka ɔ́o ɔ́ay gari ɔ́a siɔi ya ndaw pi. ⁴ Ze ɔ́o, puo ha ha ká ì se ɔ́i, rɔɔ nzoɔ mgba ri naa luo-ɛ ɔ́ay kere ɛ, ì káw ɔ́i kpuru maa ɔ́ay zól ɔ́aari.

⁵ A puo haa haa ká ì se ði rɔɔ, nzoɓkeri hii bay mgbaka ri ðáy kere ya ɛ, ì tji ká puoke ku na í nda kusal puoke ká ðal-rì kuɓ kuɓ bay bákake ri se tul fe kaaya ká i ðaa na.»

⁶ ɛɛ, bari leɗ nduoɓal-eri na i zɔl í se ðáy tul puori riw bele, í ka-káa Bay Kere ha nzoɓri, a í vaa nzoɓ semri ðáy zaɗri riw bele.

Kér bay zukri Eroɗ

(Mat 14.1-12; Mrk 6.14-29)

⁷ Soro bay feri riw bele ká kal na tɔɗɔ bo suku *Eroɗ ká ba nzoɓ réke tul puori ká kuɗu zaɗ ká Galele na. ɛɛ, ka kɔ bay ká bay kér mbăa, bay ji ɛ, nzoɓ hanɛri baa mii, Zaa Batis tji saa luɔ huɗ. ⁸ Nzoɓ k̄iri baa mii: «Ba *Eli ze tji.» Nzoɓ hawri boɗ rɔɓay baa mii: «Nzoɓ yaɗa bay saa nzaa ŋɛɛwuru mbiw munu ká piɛɗke lew ze tji a kaw ðáy kumnun.» ⁹ Roo ɛ, Eroɗ na baa mii: «Zaa na, mi ha ri kuɗ tul-e. Waa, leɗbanke ku na ka ba nzoɓ ve rɔɔ, mi laa soro bay fe ðáa b̄eri riw bele mini key ɛ?» Ze ka nzaa faa bay kóko Zezu.

Zezu hɔl nzoɓri ba isoɗ soɗ duo zaɗ ndeɓe

(Mat 14.13-21; Mrk 6.30-44; Zaa 6.1-14)

¹⁰ ɛɛ, *nzoɓ ndáy nzaapeɗri na, i yi í ví kji fal feri riw bele ká i ðaa na ha Zezu laa. Ka faa ri zuɔ fal-ɛ, a zólke ba zaɗ k̄i boɗ ká ðo ði ya ðáy ŋɛɛɛpuo ká riɗ-ɛ ba Besayda. ¹¹ Zaɗka ruɔ nzoɓri laa mii, ka ðo ði ya ðáy Besayda na báyii ɛ, i se fal-ɛ wuu wuu. Zaɗka i tji luo-ɛ na, ka mgb̄a ri ðáy kere, a baa bay ká se tul réke mbay ŋɛɛɛwuru ká tul nzoɓri na ha ri, a vaa bari ká i se síe hana sem bari vaa.

¹² Zaɗka zaɗ ba lów báyii ɛ, leɗ nduoɓal-eri ká duo fale siɗi na, i soro í vi lakun-ɛ í baa ha ni mii: «Ála ruɔ nzoɓri key na ha ri zól í se bil puori ðáy vu puori, bo í ziɗ fe s̄um í s̄u, a í ziɗ zaɗ nam kara i naa ði, bay ji ɛ,

zaɗf ká náa káwri ɗi timbeɗɗe key na ɓa ɓil law kor ze ɗo key.» ¹³ Roo ɓe, Zezu yiinjra ɓáy ɓay ha ri mii: «Baari kɪ ze, ì ha ri fe sum ha ri su.» ɓee, i yiinjra ɓáy ɓay ha ni mii: «Maapa ɓa ndeɓe ɓáy siiri ɓa siɗi hoy ze ɗo key. Waa, mù hii ɓay haɗa ɓuru se, ɓúru vaa hie fe sumri ɓay tul ruɔ nzobri na key riw bele ɓe?» ¹⁴ I ɓaa munu, ɓay ji ɓe, warari hoy tul-ri maa isoɗf soɗf duo zaɗf ndeɓe ká zaɗɗe ku (5.000). ɓee, Zezu ɓaa ha leɗf nduoɓal-eri na mii: «Ì mɓa kuɗu nzobri maa siŋ ndeɓe ndeɓe ha ri káw tul kɪ zukum zukum.» ¹⁵ ɓee, i laa nzi-ε í ha nzobri riw bele kaw siri. ¹⁶ ɓáyji ɓe, Zezu yaa maapa ká ndeɓe ɓáy siɗi ká siɗi na, a ura nun-ε ɓa siya a ɗaa taambol ha ŋgerewuru ɓay tul fe sumri na, ruɔ a haw a ha leɗf nduoɓal-eri leke ruɔ nzobri na. ¹⁷ Bari riw bele na, i su ha ɓil-ri mbaa maa ɓáy zaɗf kon bari, a ɓieri ká tɔŋ ká i faa na mbaa buɗu ɓa duo fale siɗi.

Zezu ɓa Krisi

(Mat 16.13-19; Mrk 8.27-29)

¹⁸ Nam mbijw munu, Zezu ɗaa nzaa ɓay kere ká nzaa zaɗf, ɓe, leɗf nduoɓal-eri ɗo zih ni. ɓee, ka vbi ri ɓay mii: «Waa, ruɔ nzobri ɓaa ɓay mina ze se tul-i ɓe?» ¹⁹ I yiinjra ɓáy ɓay ha ni mii: «Nzob haɗeri ɓaa mii, mù ɓa Zaa Batis, nzob kɪri ɓoɗf ɓaa mii, mù ɓa *Eli. Nzob haɗri ruɔɓay ɓaa mii, mù ɓa nzob yaaɗa ɓay saa nzaa ŋgerewuru mbijw munu ká pola lew ká tji saa luɔ huɗf a kaw ɓáy kumnun.» ²⁰ ɓáyji ɓe, ka yi a vbi ri mii: «A ɓaari kɪ na waa, ì ɓaa mii mi ɓa nzob ve ɓe?» Piyer yiinjra ɓáy ɓay ha ni mii: «Mù ɓa *Krisi, nzob ká ŋgerewuru waa ɓay píe ni ví yaa nzobri na.»

Zezu ɓaa ɓay huɗf ɓe ɓáy tji ɓe saa luɔ huɗf

(Mat 16.20-28; Mrk 8.30-9.1)

²¹ Báyii ɛ, Zezu baka ri ɲɔ-ɲɔɲ ɔay haɲa ri ɔaa ɔayke na ha nzoɔ mbjw ya. ²² Ka ɔaa ha ri na rɔɔay mii: «Bi *Vu Nzob na, ɔo nun haɲa mi ko seke fe ɲgii ɔamba. ɲgere Zibri ɔáy *ɲgere nzoɔ fe poyri ɔáy *nzoɔ fére nzoɔri bol kusolri na, i túɲ mi ɲgereɲ a í i mi, a ndeke ɔi nam sayke ɛ, mi tji saa luɔ huɔ mi kaw ɔáy kumnun.»

²³ Falɛ ku ɛ, ka ɔaa ha nzoɔri riw bele mii: «Nzoɔ ka hii ɔay séke fal-i ɛ, ka pɔɲ sùo-ɛ yaklak ha mi, a mbi puu say huɔ be a soɔ nam ɔáy nam a séke fal-i. ²⁴ Tusuke ɛ, nzoɔ ka hii ɔay kóro kumnun be na, kumnun taa tusuke na, ka ti zɲ ya. Roo ɛ, nzoɔ ka pɔɲ sùo-ɛ yɔɔ ɔay tul-i na, a zɲ kumnun taa tusuke. ²⁵ A zaɔka nzoɔ zɲ feri ka tusiri key riw bele, roɔ a ɔaa sùo-ɛ ɔo bisuy, mase a ɔie ka ɔi na wa, ɔa feziɲa ji ki zu ɛ woo! ²⁶ Tusuke ɛ, nzoɔ ka ɔaa sahoɲ ɔay tul-i ɔáy tul ɔay ɔiri na, ɔi Vu Nzob na, séke ka mi vika ɔáy riɲ ɔika ɔi ndaw, riɲ ɔika taa Baa ndaw, roɔ riɲ ɔika taa leɔ nzaapeɔ ɲgere wuri ka nulue ndaw na, mi ɔaa sahoɲ ɔay tul nzoɔke ndaw. ²⁷ Mi ɔaa ha ri ta-taɲ ɔa tusue ki: nzoɔ hanɛri ka sakra ɔari ka i ɔo zaɔ ni key na, i ti huka ya kpuru ɔay kóko nam ka ɲgere wuri a ví réke mbay na ɔáy nun-ri ndaw roɔ í hu ɔáy.»

Leɔ nduoɔal Zezuri ko riɲ ɔika be ka tul kuo

(Mat 17.1-8; Mrk 9.2-8)

²⁸ Falɛ ku maa nam tɔno siɔiri munu ka fal ɔay ɔeri na ku báyii ɛ, Zezu na ha Piyɛ, Zaa ɔáy Zak se zɲ ni í hil tul kuo mbjw munu ɔay ɔaa nzaa ɔay kere ka ɔi. ²⁹ Zaɔka'a ɔo ɔaa nzaa ɔay kere koɔ rɔɔay na, nun-ɛ fére ɔo ɔoɔ, a gari ɔeri kara fére a puu rak rak ndaw. ³⁰ Leɛ, ka zaɔe ku hoɲ nzoɔri siɔi tji í ɔo loko soro zɲ Zezu. Ba *Moyze ɔáy *Eli ³¹ ka i tji í ɔo sikɔa riɲ ɔika. I lo soro zɲ Zezu se tul huɔ be ka'a huka ka ɲgere puo Zuruzalem, a ɔroke

ped be ká ηγερωuru ha ni. ³² Λεε, Piyer bay baw sed beri na, i zuo nam radf. Roo le, zadka i tuma na bayji le, i ko rin dika Zezu bay nzobri ka sidf ka i do zih ni na. ³³ Zadka nzobkeri do zol bay pon Zezu na bayji le, Piyer baa ha ni mii: «Mbay, do ndad bamba bay haṅa naa kawri zad ni key. Ha buru daa hul pudf ba say. Mbiw ba taa bo, mbiw ba taa Moyze, a mbiwke laa le, ba taa Eli.» Tusuke le, bay ka'a baa na do ni nduṅ munu hoy. ³⁴ Zadka Piyer do baa bay fekeri na munu kob robay na, sii mbam vi guba tul-ri gbukru. Zadka Piyer bay baw sed beri, i ko sii mbam ka vi guba tul-ri gbukru na bayji le, hie daa ri. ³⁵ Ka bil sii mbamke ku na, kusol mgba belej ka dfi mii: «Be key na, ka ba Vu-i ka mi naa ni do bodf. I laa bay be.» ³⁶ Falε ka kusol baa bay ha ri na bayji le, i ko Zezu huo-ε hoy ze do. Bil namkeri ka Zezu do zih ri robay na, i muu fekeri rik rik, i lo soro fe ka i ko bay nun-ri na ha nzob mbiw ya.

Zezu vaa ledf ka temndaya do tul-e

(Mat 17.14-18; Mrk 9.14-27)

³⁷ Nzaaruoke taa ruo na bayji le, Zezu bay ledf nduobal-eri ka say na, i dfi saa tul kuo, le, ruo nzobri vi fal ki yaw yaw i suo nun-ε. ³⁸ Bayji le, ka bil ruo nzobkeri ku na, wara nzob mbiw tii saw daa fe belej mii: «Mbay! Mi kodf mu, mu daa nun-a ka bo tul vu-i ka ba ledf wara nzob mbiw keklek hoy key na ha mi, ³⁹ bay ji le, temndaya mbiw mgba ni ha ni guu fe ba vaa munu hoy, a laṅ ni ngo-ngon yik yik a ha mbii nzi-ε tji fuka fuka. Temndayake ku na dara ni ko sekε fe ngii bamba, a zoli be ka tul-e kara ngon bamba tasiri. ⁴⁰ Λεε, mi kodf ledf nduobal-ari bay haṅa ri nii temndayake na, roo le, faake mba ri.»

⁴¹ Bayji le, Zezu yijira bay bay a baa mii: «Baari nzob law ngo-ngori ka law-ri ndaya! Waa, nam ton ba mina

ḡáy rɔɔ ḡay haṅa m̀i kaw zɪŋ r̀i rɔḡbay ɛ? Nam t̀oŋ ḡa mina ḡáy rɔɔ m̀i íki law-i ká tul-r̀i ɛ? Mgba vu-o na ḡa líe ḡa m̀i.» ⁴² Zaḡka leḡ na soro ḡi ya deḡ ḡa lakun Zezu munu báyii ɛ, temndaya na mbi ni a ḡaa ni nda siri gbirik, a laŋ ni ŋɔ-ŋɔŋ yik yik. Báyii ɛ, Zezu ỳiw temndaya na ḡa ni t̀i, a ḡa leḡ na kaw ḡáy kere, a ḡaa ni nduo ndúo bi-ε. ⁴³ ɛε, ḡari riw bele ká i ḡo zaḡε na, feke tuku ri ḡay tul bawda ḡurusuo ŋɛɛwuru.

Zezu ḡaa ḡay huḡ ḡe ḡáy t̀i ḡe saa luɔ huḡ ḡa k̀i rɔḡbay

(Mat 17.22-23; Mrk 9.30-32)

Zaḡka nzoḡri kaw yer ḡay tul feri riw bele ká Zezu ḡaa rɔḡbay na báyii ɛ, ka ḡaa ḡa leḡ nduoḡal-eri mii: ⁴⁴ «Baari na, ḡayri ká m̀i ḡaa ha r̀i timbeḡε key na, ì mgba ḡayke ḡáy kere ndaw rɔ! Bi *Vu Nzoḡ na, i p̀oŋ m̀i ḡo nduo nzoḡri.» ⁴⁵ ɛε, i laa ḡayke na taŋ ya. Saŋ ḡayke na m̀u ri m̀u ḡay haṅa ḡo i laa taŋ ya, roo ɛ, i ḡaa ḡiε ḡay vbika Zezu ḡayke na.

Nzoḡ ve ze ḡa ŋɛɛnzoḡ ɛ?

(Mat 18.1-5; Mrk 9.33-37)

⁴⁶ Báyii ɛ, leḡ nduoḡal Zesuri tii saŋ máy ḡay ká sakra k̀i ḡay k̀o k̀o waa, nzoḡ ve ze ká sakra ḡari rɔɔ ḡa ŋɛɛnzoḡ ɛ? ⁴⁷ ɛε, Zezu k̀o k̀er ḡay ḡari ká ḡil law-ri na, ro, a mgba leḡ mb̀iw a ḡaa ni ḡo lakun-ε ⁴⁸ a ḡaa ha ri mii: «Nzoḡ ká mgba leḡ key na ḡa s̀o-ε ḡay tul-i ɛ, ḡa ḡi k̀i s̀o-i ze ka mgba m̀i ḡa s̀o-ε ku. A nzoḡ ká mgba m̀i ḡa s̀o-ε ɛ, ka mgba nzoḡ ká píe m̀i vi ze ḡa s̀o-ε ndaw. Tusuke ɛ, nzoḡ ká ḡa leḡ nd̀i ká sakra ḡaari riw bele na, ḡa ḡe ze, ka ḡa ŋɛɛnzoḡ.»

Nzoḡ ká ruu zɪŋ Zezu ya na, ḡa nzoḡ fal ŋgaŋ ḡe

(Mrk 9.38-40)

⁴⁹ Báyyi lé, Zaa mbi bay a baa mii: «Mbay, buru kɔ w̄ara nzoɓ mb̄iw ká nii temndayari báy riŋ-a, lé, buru nzaa faa bay háa ni, bay yi lé, ka se fal-a ziŋ buru ya.» ⁵⁰ Roo lé, Zezu yiŋra báy bay ha ni mii: «Ì haa ni ya, bay yi lé, nzoɓ ká ruu ziŋ rì ya lé, ba nzoɓ fal ŋgaŋ baarì zu.»

Puo mb̄iw ká Samari hii bay yaana Zezu ba sùo-ε ya

⁵¹ Zaɗka namri tòn ði ya bay haŋa Zezu zol a se ba nulue na báyyi lé, law-ε te bay séke Zuruzalεm. ⁵² Báyyi lé, ka pie nzoɓ nzaapedri se pol ha ni ndaw rɔɔ, a se fal-ri báy. Bari nzoɓ nzaapedri na, i tji puo mb̄iw munu ká ðo kuɗu zaɗ ká Samari bay léke zaɗ nam beri riw bele ha ni. ⁵³ Roo lé, nzoɓ puokeri ku na, i hii bay yaana ni báy kere ya, bay yi lé, ka mbi nun-ε ndoy ba Zuruzalεm. ⁵⁴ Zaɗka leɗ nduoɓal-eri ká ba Zak báy Zaa kɔ feke na munu báyyi lé, i vbi ni mii: «Mbay, waa, mù hii bay haŋa buru mbi nzaa buru ha huu ka úru saa nulue a duku ri lé?» ⁵⁵ Báyyi lé, Zezu fεrε nun-ε ba luo-ri a uru ziŋ ri. ⁵⁶ Falε ku lé, i zol í se puo ki.

Séke fal Zezu na ba fe vbεm ya
(Mat 8.19-22)

⁵⁷ Zaɗka i se faa kɔɓ rɔbay na, w̄ara nzoɓ mb̄iw munu baa ha Zezu mii: «Zaɗri riw bele ká mù séke ði na, mì séke fal-a n̄im n̄im.» ⁵⁸ Lεε, Zezu baa ha ni mii: «M̄inri na, luɔ nam bari ðo ði, a nduyri hɔy kara kpaŋ nam bari ðo ði ndaw. Roo lé, bi *Vu Nzoɓ na, zaɗ ká bay haŋa mì ðaa tul-i nduo ði bay mgbaka taram sùo-i ká ði na tiya.»

⁵⁹ Zezu baa ha w̄ara nzoɓ k̄i boɗ mii: «Se fal-i.» Lεε, nzoɓ na baa ha ni mii: «Mbay, mu pón faa ha mì se mí v̄a vóro b̄aa ndaw rɔɔ, mí ȳi mí se fal-a báy.» ⁶⁰ Lεε, Zezu yiŋra báy bay ha ni mii: «Pón ha bari ká i ðo munu ba nzoɓ huɗeri na i vóro huɗ ki, roo lé, bo na, mu se mú

vãa ka-kãa ðay kã se tul réke mbay ηΓΕΡΕWYURU kã tusiri key na.»

⁶¹ Wãra nzoð k̄i ðoð rɔðay ȳi a ðaa hã ni mii: «Mbay, ði na mì séke fal-a k̄i. Roo ðe, mu pój faa hã mi se mí vãa ðaa soko hã nzoð ini ðiri ndaw rɔɔ, mí ȳi mí se fal-a ðáy.» ⁶² LEE, Zezu mbi law ðay a ðaa hã ni mii: «Nzoð hã hã kã mbi kpãa nday a ðo pa-pay, rɔɔ a fERE nun-ε ða fal-ε ðe, ka maa ðãa peð hã réke mbay ηΓΕΡΕWYURU se ða pola kã tusiri key ya.»

10

Zezu pie leð nduoðal-eri síj tɔnɔ say

¹ Fal fekeri ku báyii ðe, ηΓΕΡΕmbay nan leð nduoðal-ε k̄iri ðoð ðoð ða síj tɔnɔ say, a mgba ri síði síði a pie ri ha ri se pol hã ni kã ðil ηΓΕΡΕpuori ðáy zaðri riw bele kã ðe k̄i s̄uo-ε a séke ði. ² Ka ðaa ha ri mii: «Fe payri na ηḡii ðamba, a ηḡoη maa vbíe, roo ðe, nzoð peðkeri ηḡii ya. Munu zu ðe, ì kóð ηΓΕΡΕmbay kã ða ηΓΕΡΕnzob wãa na, hã ni ka pie ðáy nzoð peðkeri ka ηḡii maa fe ha ri zúɔ tul nzoð hãwri rɔðay. ³ Ì se! Mì píe rì munu ða vu baðuri kã ì ðo sakra váy koyri. ⁴ Ì mgba vu ðol lari, mase ðol séke varu ka ðo nduo-rì ya ndaw, a í fãa dikɔn ðal-rì ya ndaw pi. Ì tãa í ðo faa í ðaa soko hã nzoð mb̄iw ya. ⁵ Zaðka ì t̄ji puo, rɔɔ í se ðil puo nzoð mb̄iw munu ðe, ì s̄am fe zúɔ ði pola í ðaa mii: “ΔΕΚΕΚΕ ka ðo ðil puo key.” ⁶ Zaðka nzoð law lom naa ðil puo key na ðe, law ΔΕΚΕΚΕ taa ðaari na a ðoko tul-e. A zaðka nzoð law lom ti ði ya ðe, fe s̄ami ðaari na a ȳi a ví ðo tul-rì k̄i hɔy. ⁷ LEE, ì kãw ðil puoke na ku. Feri kã ì ha rì na ì s̄u ndaw, a í nzo z̄ij ri ndaw, ðay j̄i ðe, nzoð peð na ðo ðáy faa kã ðay z̄ij fe tundo peð ðe. Ì háari ðáy faa hulri ðem ðem ya.

⁸ «Rɔɔɔay, puo haɔ haɔ ká ì tji ði, rɔɔ nzoɔbri mɔba rì ðáy kere ɛ, feri ká i ha rì na ì su. ⁹ Ì váa nzoɔb sɛmri ká ðil puoke ku a í ðaa ha nzoɔb puokeri mii: “Saw síe ká ɲɛɛwuru a ví réke mbay ká tul nzoɔbri na, tɔɲ ði mbáa ká lakun-rì ro.” ¹⁰ Roo ɛ, zaɔka ì tji puo mbijw munu, rɔɔ nzoɔb puokeri mɔba rì ðáy kere ya ɛ, ì tji í se faa buo í ðaa mii: ¹¹ “Kusal puo ðaarì ká mbuɔɔ ɔal ɔuru na hɔy kara, ɔuru nda kuɔ kuɔ zuɔ tul-rì. Roo ɛ, ɔo nun haɲa rì kɔ ndaw rɔ: saw síe ká ɲɛɛwuru a ví réke mbay ká tul nzoɔbri na, tɔɲ ði mbáa ro.” ¹² Mì ðaa ha rì ta-taɲ: nam kún sal ɔay na, ɔay ká i kún ɔo tul nzoɔb puokeri ku na, a ɲɔɔɲ kal taa hay ká i ɔaa ɔo tul nzoɔb ndayari ká ɔɔɔm na pavbaɔ rɔɔay.»

Puori ká tuɲ ɔay Zezu ɲgerɛɲ

(Mat 11.20-24)

¹³ «Baarì, nzoɔbri ká Korazin, kóko sɛkɛ fe ɔa taa ɔaarì! Baarì, nzoɔbri ká Besayda, kóko sɛkɛ fe ɔa taa ɔaarì ndaw, ɔay ji ɛ, fe saɲri ká mì ɔaa ðáy hurusuo ɲɛɛwuru ká sakra ɔaarì na, ɔa fe ká mì ɔaa ká ðil ɲɛɛɛpuo ká Tir ðáy Sidon ze munu ɛ, ɔa ɔɛɛ lew hɔy nzoɔb puokeri ku na, i ɔaa síe a í kaw ɔil síɛ, í súoke kér ɔay ɔari ká tul fe ɔaa yaa ɔari na. ¹⁴ Sawke mini ze, nam ká ɲɛɛwuru a kún sal ɔay na, ɔay ká'a kún ɔo tul-rì na a kál taa hay ká'a kún ɔo tul nzoɔbri ká Tir ðáy Sidon na pavbaɔ rɔɔay. ¹⁵ A ɔaarì nzoɔbri ká Kapɛrnayum, waa ì ker í ðaa mii, i fáa rì kpuru se nulue lew ɛ woo? Munu ya mɔbar! ɲɛɛwuru a yíɲra rì kpuru ha rì se puo nzoɔb huɔeri ká zaɔ baw.» ¹⁶ ɛɛ, ka ɔaa ha leɔ nduoɔal-eri rɔɔay mii: «Nzoɔb ká laa ɔay ɔaarì ɛ, ka laa ɔay ɔi ndaw zu. A nzoɔb ká tuɲ rì ɲgerɛɲ ɛ, ka tuɲ mì ɲgerɛɲ ndaw. A nzoɔb ká tuɲ mì ɲgerɛɲ na, tuɲ nzoɔb ká píe mì vi na ɲgerɛɲ ndaw.»

Leɔ nduoɔal Zezu ká síɲ tɔnɔ say na i yìi í vi

¹⁷ Báyyi ɛ, ɓari ká Zezu pie ri sín tɔnɔ say na i ȳi í ví zinj ni ɓáy bawda suoriya í ɓaa mii: «Mbay, taambɔɓ riŋ-a ze ɓuru mbíke nzaa ɓuru ha temndayari kara, i ɗaa vu mbom ɓo tul ɓuru.» ¹⁸ Báyyi ɛ, Zezu ȳiŋra ɓáy ɓay ha ri mii: «Mì kɔ *Satan lie saa nulue gb̄y ɓa sùke munu ká mbam siɛ yela. ¹⁹ Ì laa ɓay ɓi key: mì ha rì h̄urusuo ɓay haŋa rì tɔɗke tul soyi ɓáy ndáyri ndaw, a í kálke tul h̄urusuo nzoɓ tul ŋgani naari riw bele. Fe mb̄w mini kara ti ɗaa rì seke ya. ²⁰ Ì ɗaa suoriya ɓay tul temndayari ká i ɗaa vu mbom ɓo tul-rì ku h̄oy ya, roo ɛ, ì ɗaa suoriya ɓay tul riŋ-rì ká ŋgerewuru ɗaa ɗo ɓil mbede pam ɓe ká nulue.»

Zezu zay sùo-ɛ

(Mat 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Ká zadɛ ku h̄oy, Tem Law Pie ha suoriya mbaa ɓil law Zezu gb̄y gb̄y ha ni ɓaake ɓay mii: «Baa, ɓo ká mù ɓa ŋgerembay nulue ndaw, ŋgerembay tusiri key ndaw na, mì písi mù ɓay tul fe niri key ká mù m̄u nzoɓ nun nzemri ɓáy nzoɓ fe kókori, a mú mgbuɗa nun nzoɓri ká i kɔ fe ŋgii ya na ha ri kɔ. Ba tusuɛ, taambɔɓ Baa, ɓay j̄i ɛ, ɓo na mù hii ɓay haŋa ni ka ɗo munu.»

²² Falɛ ɛ, Zezu ɓaa mii: «Feri riw bele na, Baa pɔŋ zuo nduo-i. Nzoɓ mb̄w mini ká tuu mì mii, a ve ze ɓa Vi-e ɛ na, tiya. Ba Baa huo-ɛ h̄oy ze tuu mì. Rɔɓay, nzoɓ mb̄w mini ká tuu Baa na tiya ndaw; ɓa ɓi ká mì ɓa Vi-e huo-i h̄oy ɓáy nzoɓri ká mì hii ɓay mgbuɗa nun-ri ha ri tuu ni na ze, i tuu ni.»

²³ A falɛ ku ɛ, Zezu fɛɛ nun-ɛ ɓa luɔ leɗ nduoɓal-eri a ɓaa ha ri huo-ri h̄oy mii: «Suoriya ɓa taa nzoɓri ká i kɔ fe ká ì kɔ ɓáy nun-rì na. ²⁴ Ba tusuɛ k̄i, mì ɓaa ha ri: *nzoɓ yaaŋa ɓayri saa nzaa ŋgerewuru ɓáy mbayri ká pola lew ŋgii ɓamba i ɗaa kɔn ɓay kókɔ fe ká ì kɔ key,

roo ɛ, i kɔ feke na ɓáy nun-ri ya. I ɗaa kɔn ɓay láa ɓayri ká ì laa key, roo ɛ, i laa ɓayke na ya.»

Law ɓay ká se tul nzoɓ law kere ká Samari

²⁵ Nzoɓ mbijw munu ká ɓa *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri na uru siya a vbi Zezu ɓay, ɓay nzáake nzi-ɛ a ɓaa mii: «Mbay, fe ji ze m̀i ɗáa ndaw rɔɔ ɓay káwke ɓáy kumnun ɓanɗuɔ ɛ?» ²⁶ ɛɛ, Zezu yijira ɓáy ɓay ha ni mii: «Bay ji ze i ɗaa ɗo ɓil *mbede bol kusol naari na ɛ? Waa, mù kji mú laa ɓayke mina ɛ?» ²⁷ ɛɛ, ledɓan na yijira ɓáy ɓay ha ni mii: «Ŋɛɛmbay Ŋɛɛwuru ɓo na, mù híi ni ɓáy ɓil law-ari riw bele ndaw, ɓáy para nun sùo-ɔri riw bele ndaw, ɓáy hɔrusuo-ɔri riw bele ndaw, rɔɔ ɓáy kér ɓay ɓori riw bele ndaw pi. Rɔɓay, mù híi ku-ɔ munu ká sùo-ɔ ɓo kɪ*.»

²⁸ Báyii ɛ, Zezu yijira ɓáy ɓay ha ni mii: «Nda ndaɗ! Mù yijira ɓay na ha m̀i ɓáy kere. Fe niri key na, mù ɗaa munu ɓanɗuɔ ɛ, mù káw ɓáy kumnun ɓanɗuɔ.» ²⁹ Roo ɛ, nzoɓ ká fere nzoɓri bol kusolri na hii nzaa nasi ɓay ɓe. Ro, a vbi Zezu mii: «Nzoɓ ve ze ɓa ɓaw ku-i ɛ?»

³⁰ Báyii ɛ, Zezu yi a mbi ɓay a ɓaa ha ni mii: «Nzoɓ mbijw munu uru saa Zuruzalem a se ɓa Zeriko. Báyii ɛ, ka tji sakra nzoɓ riɓari. ɛɛ, i mgba ni í ndaka ni wɔɓ wɔɓ í nan gari ɓeri, ɓáy fe hawri í pɔɗ ni ɓo gbelej ɓa huɗ a í zol. ³¹ ɛɛ, faake ku na, *nzoɓ fe poy Ŋɛɛwuru mbijw munu se ɗi ndaw. Zafka'a ví dar ledɓan na gbukru na báyii ɛ, ka mbi nun-ɛ mari ɓo zad kɪ, a to faa kuɗ pola a kal. ³² Rɔɓay, nzoɓ ped Ŋɛɛwuru mbijw munu ɓa nzoɓ ká saw kani Levi kɪ hɔy kara ɗaa faa mbijw munu na ndaw. Zafka'a vi ɗi ya deb ɓáy zad nam ledɓan na báyii ɛ, ka mbi nun-ɛ mari ɓo zad kɪ, a to faa kuɗ faa

* ^{10:27} ^{10:27} Kijina bol kusol ba siɗike 6.5; Soro ped ɗáa Leviri 19.18.

pola a kal na rɔɔɔay. ³³ Roo ɛ, nzoɔ mbijw munu ká kuɔu zaɔ ká Samari se varu ɔáy faa na ku ndaw. Ba nzoɔri ká Ziɔri kɔ ri ɔa fe ya. Zaɔka'a ví dar leɔban na ku gbukru a mbi nun-ɛ a kɔ ni na báyii ɛ, ka kɔ nun síe ɔe, ³⁴ a soro ɔa lakun-ɛ a mgba ni a wàa nuɔ-ɛri na ɔáy mbii feru kaɔ kaɔ, a kuna num zuɔ ɔi, rɔɔ a kuo ɔáy vay gariri. Fale ku ɛ, ka mbi ni ɔo tul maasoɔa ɔe kɔ sùo-ɛ, a séke hul nam varuri a ɔaa ni varu ɔáy kere. ³⁵ Nzaaruoke ku báyii ɛ, ka nduo ɔil ɔol ɔe a faa lari vay ɔa siɔi, a ha nzoɔ kɔrɔ faa hul varuri na a ɔaa ha ni mii: “Mu yaa lari na key ɔo, mú ɔáake leɔban key na ɔáy kere ha mì. Ze ɔo mù ɔie lari kɔ ɔay tul-e hɔy kara, yíi ɔi ɛ, ɔi kɔ sùo-i mì púo mù mbol fe hayri ká mù ɔie ɔay tul-e ká fal-i na ɔáy.”»

³⁶ ɛɛɛ, Zezu vbi ni ɔay mii: «Ká sakra nzoɔri ká say key na waa, nzoɔ ve ze ɔa baw nzoɔ ká tii saa sakra nzoɔ riibari na ɛ woo?» ³⁷ Nzoɔ ká fere nzoɔri bol kusolri na yijra ɔáy ɔay mii: «Ba nzoɔ ká kɔ nun síe leɔban na.» Báyii ɛ, Zezu ɔaa ha ni mii: «Mu se mú ɔaa faa mbijw munu ká ɔe na ndaw.»

Zezu se luo Marte ɔáy Mari

³⁸ Zaɔka Zezu ɔáy leɔ nduoɔal-ɛri i se faa kɔɔ rɔɔay na, i tii púo mbijw munu. ɛɛɛ, máy mbijw ká riɔ-ɛ ɔa Marte mgba ni ɔa ɔil hul ɔe a ɔaa ni varu. ³⁹ ɛɛɛ, yu-ɛ ká riɔ-ɛ ɔa Mari na ɔo ɔi ndaw, a kaw siri ká saw ɔal ɔgerembay Zezu a laa ɔay ɔe. ⁴⁰ Roo ɛ, Marte na yɔklɔ sùo-ɛ ɔáy peɔ fe karari ɔgii ɔamba tasiri. Nɔii munu hɔy ɛ, ka ví zɔɔ Zezu a vbi ni mii: «Mbay, yu-i na pɔɔ peɔ fe karari ɔaa mì faa huɔ-i hɔy na waa, mù kɔ ɔa fe kere zu ɛ? Mu ɔaa ha ni ɔo, ka vi a sɔ mì.» ⁴¹ ɛɛɛ, ɔgerembay yijra ɔáy ɔay ha ni mii: «Marte, ɔo na, mù ha law-a nzaa mù ɔa lie ɔa lew, mú yɔklɔ sùo-ɔ ɔay tul feru ɔgii ɔamba tasiri. ⁴² Roo ɛ, fe mbijw hɔy ze ndaɔ ɔamba tasiri. Fe ká Mari

kɔ ɓa fe kere a naa a ɗaa nun-ε ɓo ɗi na, nzoɓ ti yānja saa nduo-ε ya.»

11

Zeju fere leɗ nduoɓal-eri faa ɗáa nzaa ɓay kere
(*Mat 6.9-13; 7.7-11*)

¹ Nam mbijw munu Zeju ɗo ɗáa nzaa ɓay kere ká zaɗ hānε munu. Zaɗka'a ɗaa nzaa ɓay kere ɔ na báyji ε, leɗ nduoɓal-ε mbijw ká sakra nzoɓ hāwri vbi ni mii: «Mbay, mu fére ɓuru ɗáa nzaa ɓay kere munu ká Zaa fere leɗ nduoɓal-eri na.»

² LEE, Zeju ɓaa ha ri mii: «Zaɗka ì ɗaa nzaa ɓay kere na, ì ɓaa mii:

“Bãa ɓuru,
Ndaɗ ɓay hānja nzoɓri riw bele i tuu mù
ɓo huo-ɔ k̄i h̄oy mù ɓa ŋgeɛwuru.

Ndaɗ ɓay hānja mu ví re mbay ká tusiri key.

³ Mu hā ɓuru ŋgaw, ɓo ɓuru re maa ɓuru nam ɓáy nam

⁴ Mu nda buma tul fe ɗáa yaa ɓuru,
ɓay ji ε, ɓuru kara ɓuru nda buma ziŋ nzoɓri riw
bele
ká i ɗaa kaaya ziŋ ɓuru na.

Mu hā ɓuru se ɓil nzaa úla ya.”»

⁵ Ka ɓaa ha ri na roɓay mii: «Munu ká nzoɓ mbijw ká sakra ɓaari key se luo nzoɓ buɔ-ε mbijw munu ɓa nzaa zaɗ buo a ɓaa hā ni mii: “Nzoɓ buɔ-i, mu kpāa mì maapa ɓa say ⁶ hā mi séke hā nzoɓ buɔ-i hānε ká uru saa varu a t̄ij tul-i ká mì ɗo ɓáy fe mbijw ká nduo-i ɓay ɗáa hā ni ya.”

⁷ LEE, nzoɓ buɔ-ε na naa hula geŋgeŋ, a yiŋra ɓáy ɓay hā ni mii: “Mu yoklɔ mì ya. Hā mi naa ɗεkεkε mí úɔ. Faa hul ɓi kara dar gbukru ɗo ɗi ro, a ɓúru vu-iri kara ɓuru naa hii ɗoɗ ndaw. Mì maa ɓay úru siya ɓay fáa maapari na hā mù ya.” ⁸ Ku waa, nzoɓ a ɗáa fe munu ndaw ε?

Mì ɓaa ha rì ta-tarj: ze ka'a úru siya ɓay haɗa ni fe ɓay ɓá ká'a ɓa nzoɓ buo-ε na ya hoɗy kara, ka'a úru a ha ni feri riw bele ká'a se síeke na mgbum ɓay náake sahoɗy ká'a ɗoko tul-e.

⁹ «Bi na, mì ɓaa ha rì: ì vbi ηγερωυru fe, le, a haɗa rì. Ì nzaa fe, le, ka'a mbika ɓo pol-rì ha rì ɓáy. Ì nda faa hul, le, ka'a mgbúɗa ha rì, ¹⁰ ɓay jì le, nzoɓ haɗa haɗa ká vbi ni fe le, a haɗa ni; a nzoɓ ká nzaa fe le, a mbika ɓo pol-e ha ni. Ze, nzoɓ ká nda faa hul le, a mgbúɗa ha ni.

¹¹ «Waa, ɓaa leɗ haɗa ká sakra ɓaarì key ká vi-e vbi ni sji le, ka'a mbika kuɗɗol ze ɓo nduo-ε ha ni le? ¹² Mase, ka vbi ni para kay le, ka'a mbika ndáy ze ɓo nduo-ε ha ni le? ¹³ ɓaarì ká ì ɓa nzoɓ law ndayari le, ì ko faa haɗa fe kereri ha vu ɓaarì ku ya roɗ, maa ɓay ɓaa ɓaarì ká kaw nulue ze, ti haɗa Tem Law Pie ha nzoɓri ká i vbi ni na ya le woo!»

Zezu ɓáy Belzebul

(Mat 12.22-30; Mrk 3.22-27)

¹⁴ Nam mbijw munu Zezu ɗo níi temndaya ká tul leɗban ká temndaya mbii kusol-e gbaɗ ha ni ɓaa ɓay ya. Zaɗka temndaya na tiji saa tul-e na, poɗ ni ha ni tii saw ɓaa ɓay ha ruo nzoɓri ká i ɗo zaɗε ku na tuku ri ha ri kaw yer. ¹⁵ Roo le, nzoɓ haneri ká ɗi ku ɓaa mii: «Ba *Belzebul ká ɓa mbay tul temndayari na ze ha ni hɗurusuo ɓay haɗa ni níike temndayakeri na ku!» ¹⁶ Nzoɓ haɗri ká ɗi ku roɓay, i hii ɓay nzáa nzi-ε. Ze, i vbi ni ɓay haɗa ni ka ɗaa fe saɗ mbijw ha ri kóke hɗurusuo-ε na uru saa luo ηγερωυru le, ɓari ko.

¹⁷ Munu ká Zezu ko kér ɓay ɓari ko ro na, ka ɓaa ha ri mii: «Puoruo taa haɗa haɗa ká nzoɓkeri te ɓil kɗi na, a ɓíε, a hulri ká ɗi kara a háw wukluk wukluk. ¹⁸ A munu ku waa, zaɗka *Satan ruu ziji sùo-ε sùo-ε na waa, puoruo ɓe a ɗoko ɓáy kere ɓanɗuɗ mina le? Mì ɓaa munu,

ɔay yi ɛ, i ɔaa mii, Belzebul ze ha mi hurusuo ha mi niike temndayari. ¹⁹ A zaɔka mi nii temndayari ɔay faa hurusuo Belzebul na wa, hurusuo ve ze nzob ɔaari na, i niike temndayari na ku ɛ? Fe ɔaa nzob ɔaari ki kiɛ mii, ɔay ɔaa ɔaari *Fariziri na ɔo ɔay zaɔɛ ya. ²⁰ A ze ɔo, ɔa hurusuo ɲɛɛwuru ze, mi niike temndayari ɛ, ɔe nu ku na kiɛ mii, siɛ ka ɲɛɛwuru tii saw reke mbay ka tul nzobri na, tii sakra ɔaari ro.

²¹ «Zaɔka nzob hurusuo faa fe ruy ɔeri zuo suo-ɛ roo a koɔke faa hul ɔe ɛ, feziɲa ɔeri riw bele na ɔo kununu. ²² Roo ɛ, zaɔka nzob ka hurusuo-ɛ kal taa ɔe na tii tul-e ɛ, a mgbaka ni veɔ a nan fe ruy ɔeri ka'a ɔaa law-ɛ ɔo ɔi na, a leke feziɲa ɔeri riw bele ka'a faa na ya ya ha nzobri.

²³ «Nzob ka zuo ziɲ mi ya ɛ, ɔa nzob ka tuɲ mi ngereɲ zu. A nzob ka so mi ɔay faa nzobri ha ri se fal-i ya ɛ, ka ɔa nzob ka ɔaa ha nzobri zekre ki kaɔ kaɔ.»

Yi temndaya faa ɔal ba siɔike

(Mat 12.43-45)

²⁴ «Zaɔka temndaya mbiw tii saa tul nzob na bayyi ɛ, ka zoɔ a haari ɔil law koɔ ɔa lie ɔa lew, a nzaara zaɔ ɔay ɔaa puo ka ɔi. Zaɔka'a nzaara kpuy a ziɲ ya na bayyi ɛ, ka ɔaa ka ɔil law-ɛ mii: “Mi yi ɔay seke bol nduoɔal-i ka hul nam ɔi ka mi tii saa ɔi pola na.” ²⁵ Zaɔka'a yi saa lew, a vi ɔi na bayyi ɛ, ka ko ɔil hul na ka i faa kereɲ kereɲ, a i leke feri zuo ɔi ngay ngay. ²⁶ Ro, a yi nzek a va faa temndaya kiri tul-ri tono say ka law-ri ndaya kal tul-e taa ɔe ku roɔay, a vike ri zuo ɔil hulke na, a i ɔaa puo ka ɔi. ɔe nu ku laa ɛ, ledbanke na kaw ɔay kere ya ngii ɔamba tasiri kal taa pola ku roɔay.»

²⁷ Zaɔka Zezu ɔo ɔaa ɔay fekeri munu hoy ɛ, may mbiw munu ka ɔo sakra ruo nzobri na, ɔaa ɔay ɔay

bawda kusol-e beleş mii: «Suoriya ɓa taa máy ká mbón mù, a ɓw mù wàn.» ²⁸ Báyyi ɓe, Zezu yijira ɓáy ɓay ha ni mii: «Munu na k̄i. Roo ɓe, nzoɓri ká i laa ɓay ŋɛɛwuru, a í ɗaa vu mbom ɓo ɗi na máa, suoriya ɓa taa ɓari.»

*Zezu hii ɗáa fe saɓ ha nzoɓri ká timbeɗe key ya
(Mat 12.38-42)*

²⁹ Zaɗka ruɔ nzoɓri mbu k̄i mɛr mɛr ká luo Zezu na báyyi ɓe, ka mbi ɓay a ɓaa mii: «Nzoɓri ká timbeɗe key na, i ɓa nzoɓ law ndayari, ze í vbi fe saɓ ze ɓay kókó. Roo ɓe, fe saɓ k̄i ɓoɗ ká ɓay ɗáa nde tul-e taa hay ká ŋɛɛwuru ɗaa ká tul *Zonas na, tiya. ³⁰ Do faa mb̄w munu ká Zonas ɗo ɓa fe k̄ie fe ha nzoɓri ká ŋɛɛpuo ká *Ninive kɔ na, ɓi *Vu Nzoɓ na hoɓ kara, mi ɗoko ɓa fe k̄ie fe ha nzoɓri ká timbeɗe key. ³¹ Sew ká Salomon re mbay ká tul leɗ Izarayɛlri na, máy mb̄w munu ká ɓa mbay ká tul nzoɓri ká fi hoɗo na, uru faa ɗi ɗi ká gb̄u zaɗ, a vi ɓay láa ɓay nun nɛm Mbay Salomon. Saɓke mini ze, nam ká ŋɛɛwuru a ví kún sal ɓay zuɔ tul nzoɓri na, máy na a úru zij nzoɓri ká timbeɗe key, a ɗaa ɓay zuɔ tul-ri, ɓay ji ɓe, nzoɓ ká ɗo pol-rì ká i kɔ ni ɓáy nun-rì key na, ka kal tul Salomon pavbaɗ rɔɓay. ³² Rɔɓay, nam ká ŋɛɛwuru a ví kún sal ɓay zuɔ tul nzoɓri na, nzoɓri ká ɓil ŋɛɛpuo ká Ninive na, i úru zij nzoɓri ká timbeɗe key í ɗaa ɓay zuɔ tul-ri, ɓay ji ɓe, nzoɓri ká Ninive na, zaɗka i laa káa ɓay Zonas na báyyi ɓe, i suo kér ɓay ɓari ká tul fe ɗáa yaa ɓari. Mi ɓaa ha ri: nzoɓ ká ɗo pol-rì key na, ka kal tul Zonas pavbaɗ rɔɓay.»

*Nun nzoɓ ɗo munu ɓa huu ndele ɓe
(Mat 5.15; 6.22-23)*

³³ «Nzoɓ mb̄w ti ɗáa huu taa huu ndele, rɔɔ a mbi s̄i lanzoɓ, mase a mbi tunguo guɓa ɗi ya. Roo ɓe, huu ndele na, i ɗaa huu taa ɗi, rɔɔ í ɗaa s̄i siya ɓay haɓa ɓo, nzoɓri

ká i rìi hula na, i kóke zaɗ. ³⁴ Nun-ari na ɗo munu ɓa huu ndele ká sùo-ɔ. Zaɗka nun-ari ɗo ɓáy kere ɛ, sùo-ɔri riw bele a táŋ kaɗ kaɗ. Roo ɛ, zaɗka nun-ari ɓa sɛm ɛ, sùo-ɔri riw bele, a ɗoko ɓil suŋ tilo. ³⁵ Munu zu ɛ, ì nze ɓáy sùo-rì ɓay haŋa zaɗ taŋa ká hie ká ɓil law-ri na, ka fére a ɓa suŋ tilo ya. ³⁶ Zaɗka ɓil law-ari riw bele ɗo ɓil zaɗ taŋa, rɔɔ fe ká ɓay síi ɗi sii ndij tiya ɛ, sùo-ɔri riw bele na, a táŋ kaɗ kaɗ, a hie gbie munu ká huu ndele ha mù kóke zaɗ ɓáy kere.»

Zezu ɗaa ɓay ɓo tul Fariziri ɓáy nzob fére nzobri bol kusolri

(*Mat 23.1-36; Mrk 12.38-40*)

³⁷ Zaɗka Zezu ɗo ɓáa ɓay koɓ ɓáy na báyji ɛ, Farizi mbijw munu ɗi ni ɓay haŋa ni se puo ɓe a su fe. ɛɛ, Zezu se zih ni a vaa kaw nzaa fe sum na. ³⁸ Báyji ɛ, Farizi na ngaa fe ɗáa ɓe, ɛ, tuku ni, ɓay ji ɛ, ka siɛ nduo-ɛ *taŋ kaɗ kaɗ munu ká *bol kusol ɓari kiɛ na ya hoɔ, a kal a kaw nzaa fe sum. ³⁹ ɛɛ, ŋgerɛmbay ɓaa ha ni mii: «Áa! Baari *Fariziri, ì ɗo munu ɓa tuŋguo toɔ ɓáy tuŋguo ŋgaw ká ì waa fal-ɛ kɔ hoɔ ha ni taŋ kaɗ kaɗ. Roo ɛ, ɓil law-rì ká nziiya na, law riiba ɓáy law mgboro ze mbaa ɗi ɗoro. ⁴⁰ Baari kòkòri! ŋgerɛwuru ká ɗaa fal fe ká keɛ na, ka ɗaa ɓil-e ká nziiya ndaw ya ɛ woo? ⁴¹ Munu zu ɛ, fe ká ɗo ɓil tuŋguo toɔ ɓáy tuŋguo ŋgaw ɓaari na, ì ha nzob kükuri. Be ndaw rɔɔ, feri riw bele a táŋ kaɗ kaɗ ɓay tul-rì ɓáy.

⁴² «Baari Fariziri, kóko seke fe ɓa taa ɓaari, ɓay ji ɛ, vay feri ká ɓare fu büy büy ká riŋ-ɛ ɓa *mante*, mase *ruu*, mase *kiri* vay náy ji ji hoɔ kara, duo ɛ, ì naa mbijw ha ŋgerɛwuru ɓáy zaɗe zaɗe, roo ɛ, ɗáa fe ká ɗo ɓáy zaɗe ká nun ŋgerɛwuru ɓáy mgbaka ini zih ni na, ì poŋ fal-ɛ

taɲ ɗáake. Be ze, ɓa feri ká ndaɗ ɓay ɗáa nun-rì ɓo ɗi taɲ yjiɲra ɓie fe haɯri.

⁴³ «Baari Fariziri, kóko seke fe ɓa taa ɓaari, ɓay ji le, ì hii ɓay káw zaɗ káw riɲ ɗika ká ɗo pola ká ɓil hul mbú k̄iri, a í hii ɓay haɲa nzoɓri hii soko korma korma ha rì ká nun nzoɓri riw bele ká zaɗ ruɔ.

⁴⁴ «Kóko seke fe ɓa taa ɓaari, ɓay ji le, ɓaari na ì ɗo munu ɓa tupalri ká gɔl maa k̄i ruy ruy ká nzoɓ ko zaɗe ya, ká nzoɓri ká i se tul-e kara, i ko ɓa tupalri ya.»

⁴⁵ Báyii le, nzoɓ fére nzoɓri bol kusol mbijw munu ká sakra nzoɓ haɯri ká i ɗo zaɗe ku na vbi ni ɓay mii: «Mbay, ɓay ká mù ɓaa mini ku na, mù raɗ ɓuru key ndaw zu waa, mù ko ya lol!»

⁴⁶ Leɛ, Zezu yjiɲra ɓáy ɓay mii: «Baari *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri na kara ndaw: kóko seke fe ɓa taa ɓaari, ɓay ji le, ì ɗaa soba ká hii ɓamba tasiri ɓo tul nzoɓri ɓay haɲa ri sob. A ɓaari k̄i sùo-rì na, vu nduo-rì ɲgeɗeɲ mini hoɲ kara ì hii záake ya. ⁴⁷ Kóko seke fe ɓa taa ɓaari! Baari na ì mbuo tupal *nzoɓ yaɲa ɓayri saa nzaa ɲgeɗewuru ká bulu ɓaari i ri na vur vur. ⁴⁸ Be ze ì k̄eke sùo-rì ɓa nzoɓri ká ì hii ɓay fe ɗáa bulu ɓaari ziɲ ri, ɓay ji le, ɓari na, i i nzoɓ yaɲa ɓayri saa nzaa ɲgeɗewuru, a ɓaari laa ro ze, ì ɓa nzoɓ léke tupalkeri na vur vur. ⁴⁹ Sawke mini ze, ɲgeɗewuru fere nzoɓri fe ɓáy faa nun nzeɓ be ta-taɲ mii: “Mì píe nzoɓ yaɲa ɓayri saa nzaa-i, ɓáy *nzoɓ ndáy nzaapeɗri ha ri se luo nzoɓ niri na key. Leɛ, ɓari nzoɓkeri na, i ika nzoɓ haɲeri a í ɗaa nun nzoɓ haɲeri tuɔ síe ɲgii ɓamba.” ⁵⁰ Ze, ɓay sím nzoɓ yaɲa ɓayri saa nzaa ɲgeɗewuru riw bele ká i i ri ká piɗke ɓáy sew ká ɲgeɗewuru ɗáake tusiri kpuru t̄ji vuri na kara, ka'a ɗáa ɓayke zuɔ tul nzoɓri ká timbeɗe key: ⁵¹ tii sawke saa tul sím *Abel kpuru t̄jike tul-e taa Zakari ká i i ni ká sikɗa zaɗ ká *tutakra fe poy ɓo ɗi ɓáy *hul kaɲi

ηγερεωυρου na. Mì baa ha rì ta-tarj: ðay sím nzoð niri key riw bele na, a ðoko tul saw nzoðri ká timbede key.

⁵² «Κόκω σεκε fe ða taa ðaarì nzoð fére nzoðri bol kusolri, ðay jì le, ðaarì na, ì mbi lakerere mgbúða faa hul nun nzem ká ðay tul pam na ðo nduo-rì. Leε, ðaarì kì sùo-rì kara, ì nduo ði ya, a nzoðri ká i hii ðay ndúo ði hoy kara, ì haa ri faake.»

⁵³ Fal ðay ku báyji le, Zezu uru ká zaðe ku a zol. Leε, nzoð fére nzoðri bol kusolri ðáy Fariziri na, law-ri faj ri ha ri tii saw úru zij ni ðáy ðay gal gal ðay tul ðayri na ku, ro í vbi ni ðayri kije ðoð ðoð ηgji ðamba ⁵⁴ í nzáake nzi-ε ðay láa ðay kì ðoð ká'a tji saa nzi-ε.

12

Zezu ðo leð nduoðal-eri ðay tul nzoð nzaa rúo ðayri (Mat 10.26-27)

¹ Ká ðil namkeri ku na, ruo nzoðri mby kì mer mer ká luo Zezu a í toð fal ðal kì mbör mbör. Leε, Zezu tii saw ðáa ðay zij leð nduoðal-eri pola mii: «ì kórw sùo-rì ká tul fe hew fe *Fariziri ká ða nzaa rúo ðay ðari na. ² Feri riw bele ká ðo lanzoη na, a tji ðo zað hie gbay gbay; a ferì riw bele ká ðo zað muni kara, nzoðri kóko riw bele. ³ Sawke mini ze, ferì riw bele ká ì baa ðayke ká zað muni na, nzoðri láa ðayke ká ðisie biribiη. ðayri riw bele ká ì ηgu-ηgurike ká sakra kì ká ðil hul nam ðaarì na hoy kara, i ðoko sikða puo ndaw roo, i ka-káake ða siya ha nzoðri laa ðáy.»

ηγερεωυρου huo-ε hoy ze ða nzoð ká ndað hie ni (Mat 10.28-31)

⁴ «Baarì nzoð buo-iri, mì baa ha rì: nzoðri ká i i naysuo nzoð, a fale le, i maa ðay ðáa fe mbij zij ni mbáa na, ndað ðay hie ri ya. ⁵ Mì kije rì nzoð ká ndað hie ni: ì hie

ηγερωυρου κά maa bay ika naysuo nzoβ, a falε λε, ka do bay hurusuo bay vbuka ni bo bil zad kóko seke fe cá bil huu cá ru-ruma ya banuo na. Ba tusuε mi baa ha ri: be na ze ka ba nzoβ κά ndad hε ni.

⁶ «Titiri na waa, i faa ri ba ndebe ndaw roo, i hie bay vu lari sidfi hoy ya le? Be nu ku hoy kara, ηγερωυρου yijira fal-ri mbiw ya. ⁷ A suy tul-ri kara, ηγερωυρου kij bay nzi-ε lem lem riw bele. Munu zu le, i daa hε ya, bay ji le, cá nun ηγερωυρου na, i kal tul titiri wuruk wuruk kal robay!»

Kie suo ba nzoβ taa Kisi cá nun nzoβri
(*Mat 10.32-33; 12.32; 10.19-20*)

⁸ «Mi baa ha ri ta-taj: nzoβ haa haa cá baa ta-taj cá nun nzoβri mii, beri ba taa bi le, bi *Vu Nzoβ kara mi baá ta-taj cá pol led nzaaped ηγερωυρuri cá nulue ndaw mii, ka ba taa bi. ⁹ Roo le, nzoβ cá baa ta-taj cá nun nzoβri mii, beri ko mi ya le, bi Vu Nzoβ na kara mi baá ta-taj cá nun led nzaaped ηγερωυρuri ndaw mii, mi ko ni ya. ¹⁰ A nzoβ haa haa cá a baá bay, a tujke bi Vu Nzoβ na, ηγερωυρου a ndaka bumake zij ni. Roo le, nzoβ cá tijiri Tem Law Pie na, ka ti ndaka bumake zij ni ya.

¹¹ «Zadka i mba ri i seke bay daa bay bo tul-ri cá bil *hul mbu ki Zibri, mase pol mbayri bay nzoβ reke tul puori kara, i ha law-ri ka nzaa ri cá di bay tul bayri cá i baá bay yanjake suo-ri, mase bayri cá i baá cá zadε na ku ya, ¹² bay ji le, cá zadε ku hoy ze Tem Law Pie a fere ri bayri cá bay hanja ri baa na.»

Law bay cá se tul nzoβ feziya cá ba koko

¹³ Cá bil ruo nzoβri ku na, nzoβ mbiw munu mbi bay a baa ha Zezu mii: «Mbay, mu baa ha yu-i, bo buru ki buru leke ki fe pile cá baá buru poη na saa sikda.» ¹⁴ Bayji le, Zezu yijira bay bay ha ni mii: «Bo ledban ni key! Nzoβ

ve ze d́áa m̀i kaw ɖa nzoɖ d́áa ɖay, mase nzoɖ wál fe ɖaari ha r̀i lɛ?» ¹⁵ Falɛ ku báyii lɛ, ka ỳi a ɖaa ha nzoɖri riw bele ká i ɔo zaɔɛ na mii: «Ì nze ɖáy s̀uò-r̀i! Kókɔ nun fe taa j̀i j̀i hoɔy kara, ì kórɔ s̀uò-r̀i ká ɔi, ɖay j̀i lɛ, ɖáy faa zín ferì na ì ti zín káw ɖáy kumnun taa tusuɛke ká ɔi ya. Ze feziɲakeri ng̀ji na ɖamba hoɔy kara, ɖe ze ɖa faake ya.»

¹⁶ Rɔɖay, Zezu ɖaa ɖay ɖáy faa law ɖay ha ri a ɖaa mii: «Nzoɖ feziɲa mb̀iw munu, fe payri ɔo wáa ɖe ng̀ji ɖamba. ¹⁷ Lɛɛ, ka ker ɖay ká ɖil law-ɛ a ɖaa mii: “M̀i d́áa mina k̀i ro zey lɛ, ɖay j̀i lɛ, zaɔ ká ɖay haɲa m̀i ɔaa fe pay ɖiri riw bele zuo ɔi na tiya.” ¹⁸ Rɔɖay, ka ỳi a ɖaa mii: “M̀i kɔ ro! Fe ká m̀i d́áa na ze ɔo key: m̀i ǵoɔɔ pul ɖiri riw bele zuo ɖisuy, mí kaɲ k̀iri ɖa bawdake bawdake kal tul-e taa polari na ku rɔɖay, a mí faa para fe pay ɖiri ɖáy fe kere ɖiri riw bele zuo ɔi. ¹⁹ Falɛ ku lɛ, m̀i ɖáa ha s̀uò-i mii: ‘Mu naa ɔɛkɛkɛ ro! M̀u ɔo ɖáy feziɲari ng̀ji ɖamba tasiri ká ɖay haɲa m̀u káwke ɖáy mbiimbam mbiimbam maa fe ro. Munu zu lɛ, mu mgba taram s̀uò-o, mú s̀u mú nzo, a mú ɔáake suoriya.’ ” ²⁰ Ro, ng̀ɛɛwuru ɖaa ha ni mii: “Bo kòkɔ nzoɖ! ɔil suɲ ká vuri key k̀i na, m̀i mgbaka m̀u ɖay náa para nun s̀uò-o na. Ku waa, ferì ká m̀u leke zuo ɖáy zaɔɛ zeɖ zeɖ na, a ɖá taa ve ro lɛ?” ²¹ M̀i ɖaa ha r̀i: a ɔoko faa mb̀iw munu ndaw ɖay tul nzoɖ ká mb̀u feziɲari ng̀i-ng̀ji ɖa taa ɖe ká tusiri key, roo lɛ, ká luo ng̀ɛɛwuru ká nulue na, ka ɔo ɖáy feziɲa mb̀iw ká ɔi ya.»

H̀a law-r̀i ka nzáa r̀i ya

(Mat 6.25-34)

²² Falɛ ku lɛ, Zezu ɖaa ha leɔ nduoɖal-ɛri mii: «Sawke mini ze, m̀i ɖaa ha r̀i: ì ha law-r̀i ka nzáa r̀i ɖay tul fe sum ká ì se síeke ɖay káwke ɖáy kumnun na ya, mase ɖay tul gari ká ì ndúo na kara ya ndaw, ²³ ɖay j̀i lɛ, káw ɖáy kumnun ɖaari na kal tul fe sumri ndaw, a s̀uò-r̀i kara

kal tul gari ká ì nduo na ndaw pi. ²⁴ Ì mbi nun-rì í kò gambereri ká i haari tumbam siya ku. Bari na, i ru fe ya ndaw, í vbie fe pay ya ndaw, a í dfo báy pul mase dura kóro fe kere bari mbijw ya ndaw pi. Roo le, ñgerewuru hól ril! A baari na, ñgerewuru kò-kóm ba tul-rì, bay ij le, ì kal tul bari nduyri na ku robay.

²⁵ «Ká sakra baari key na waa, nzoɓ ve ze báy faa law-ε ká nzaa ni na, a máa bay dfaa nam kji nde tul nam káw báy kumnun be na le woo? ²⁶ Munu ká ì maa bay dfaa vu fe ndiji mini key ya waa, bay ij roo, ì ker bay se líe se lew bay tul fe hawri ká tòn na le? ²⁷ Ì békle fukri ferì ká dfo mbyu ká bil wáari ku í kò. I dfaa pedf ya ndaw, í kan gari ya ndaw, roo le, mì baa ha rì ta-tarj: Mbay Salomon kji ká ba nzoɓ riñ dfika ká'a kaw bil feziña badak na hõy kara, ka nduo gari nduy mba fukri fe niri key na ya. ²⁸ Ferì ká fuu dfo mbyu ká bil wáari ká dfo vuri key, ká ruo le, i fãa ri zuo huu hõy le, ñgerewuru kò-kóm ba tul-ri a ha ri fuu mbyu ba gama ku ya roo, maa bay baari ze, ka ti haña rì gari ká ì se síeke na ya le woo? Áa, baari ká mbika law baari ndiji na!

²⁹ «Munu zu le, ì yoklo sùo-rì banjuo bay tul ferì ká ì sunja ya ndaw, bay tul ferì ká ì nzoko ya ndaw, ³⁰ bay ij le, nzoɓri ká tusiri key ká i tuu ñgerewuru ya ze i nzaa ferì ká mini key banjuo. Roo le, baari na, ì dfo báy Bãa ká kò ferì ká ì se síeke na. ³¹ Ì nzaa faa ha ñgerewuru ze ka re mbay ká tul-rì, roo a haña rì fe niri ká ì se síeke na nde dfi báy.»

Fe fére ká se tul feziña

(Mat 6.19-21)

³² «Baari vu badu biri na, ì híe ya, bay ij le, Bãa baari ká kaw nulue na dfo báy suoriya bay haña rì kaw bil puoruo be. ³³ Ì hie ferì ká ì dfoke a í pónj larike ha nzoɓ kukuri. Ì

nzaa bɔl lari ká gɔ-gɔɔ ya í ɔaa feziŋa ɔaari ka zúo ɔi, a í kóro ka ɔo nulue. Be ze ɔa zaɔ ká nzoɔ koro feziŋa be ɔo ɔi le, ɔie ya ɔanguo kpaɔara. Ba zaɔ ká riibari maa ɔay sóro í vi lakun-ε ya ndaw, ndereri kara nde fe ká ɔi ya ndaw pi. ³⁴ Tusuke le, zaɔ ká feziŋa ɔaari ɔo ɔi na, zaɔ na ku ndaw ze law-rì kara te ɔi nzokɔo.»

Káw ɔáy nzaa ɔal kekeke

³⁵ «Baari na, ndaɔ ɔay haŋa rì siŋ tul gari peɔ ɔaari ɔáy sal huɔ, í ha huu ndele ɔaari hie, roɔ í gíyaŋke nam ví ŋgerembay na. ³⁶ Ì ɔo munu ɔa leɔ káwri ká i kaw í giyaŋ báa káw ɔari ká se ɔa zaɔ yaŋa ki. Zaɔka'a yìi saa ɔi a ví a nda bufaa hul na báyi le, i ɔo ɔi ya ɔay mgbúɔa faa ha ni í mba ni ɔáy kere. ³⁷ Suoriya a ɔá taa leɔ káwri ká báa káw ɔari ví ziŋ ri ká i kaw ɔáy nzaa ɔal-ri kekeke! Mì ɔaa ha rì ta-taŋ ɔa tusue ki: ɔa báa káw ɔari na ki sùo-ε ze, a ndúo gari peɔ be a siŋ ɔáy sal huɔ, a ha ri kaw nzaa tutakra fe sum, roɔ a vi sùo-ε ɔay léke ri ɔáy nzi-ε nzi-ε ɔáy. ³⁸ Zaɔka báa káw ɔari na vi ɔáy nzaa zaɔ buo, mase ɔáy zaɔ ká ɔo ɔiŋ hoy a ví ziŋ ri ká i kaw ɔáy nzaa ɔal-ri kekeke na le, suoriya a ɔá taa ɔari. ³⁹ Ì ko ɔáy kere ndaw ro! Zaɔka nzoɔ puo ko saw síe ká nzoɔ riiba a víke ɔil hul be na le, ka ti pón faa ha nzoɔ riiba haw faa hul be, a faa fe ɔeri ya. ⁴⁰ Munu zu le, ɔaari hoy kara, ì káw ɔáy nzaa ɔal-rì kekeke, ɔay yi le, saw síe ká ì ker ya na ndaw roɔ, ɔi *Vu Nzoɔ na mì víke ɔáy.»

Leɔ káw ká ɔo tul peɔ be, ɔáy be ká ɔo tul peɔ be ya

(Mat 24.45-51)

⁴¹ Piyer vbi Zezu mii: «Mbay, law ɔay ká mù ɔaa key na, mù ɔaa ha ɔuru huo ɔuru hoy mase, mù ɔaa ha nzoɔri riw bele le?»

⁴² ΛΕΕ, ηΓΕΡΕμβay yijra βáy βay ηα ni mii: «Λεδ κάw ηαα ze δo βáy nun nzem, a δo tul ped' βe βáy zadε ιε? 'Be key na, bǎa káw βe a pónη ped' ká βil hul βeri zuo nduo-ε ηα ni kó-kóm βa tul-e, a ηα led' káw ηawri fe sum βari βáy zadε zadε βáy nam nam. ⁴³ Suoriya a βá taa led'ke ká bǎa káw βe yì a ví zìη ni ká zad' dǎa ped' ká mini key. ⁴⁴ Mì βaa ha rì ta-taη βa tusuε kì: βe na, bǎa káw βe a pónη ped' kórco fe βeri riw bele zuo nduo-ε. ⁴⁵ Roo ιε, zad'ka led' káwke na ker ká βil law-ε mii, bǎa káw βeri na mgba roy ká βay vika na, ka tii saw βód' led' káw ηawri ká i βa máyri βáy wari, rco a gíβla fe sum, a dεkδε him kpuru ηα ni dǎa ni se tiika tiika. ⁴⁶ Báyji ιε, βáy nam ká'a ker ya na, bǎa káw βe na a ví tíj tul-e mbudǎ βáy saw síe ká'a kó ya. ΛΕΕ, ká'a mgbaka ni a dǎa ni kó seke fe ηgij βamba, a dǎa ni kaw zad' kóko seke fe zìη nzoβ ηawri ká i δo tul ped' βari βáy zadε ya na. ⁴⁷ ì kó, led' káw ká kó law hiiya bǎa káw βe kó, rco a leke sùo-ε ya, a dǎa law hiiya βe ya ndaw na, i ndáka ni ηgij βamba tasiri. ⁴⁸ Roo ιε, led' káw ká kó law hiiya bǎa káw βe ya, rco a dǎa fe kaaya ká'a máa βay ηaηa ri nda ni na, i ndáka ni na kì, roo ιε, i ndáka ni ndij munu hoγ. Nzoβ ká ηΓΕΡΕwuru ηα ni fe ηgij βamba na, a vbika ni fale ηgij βamba. A nzoβ ká'a pónη ferì ηgì-ηgì zuo nduo-ε na, a vbika fe kìri ηgì-ηgì zuo tul-e taa ηawri.»

Téke βil kì ká βay tul Zezu
(Mat 10.34-36)

⁴⁹ Zezu βaa na rōbay mii: «Mì vi tusiri key βay dǎa huu βo dǎi. Mì kaw βáy kér βay ηgij βamba kpuru ηα mì tii saw ηaηa huu se. ⁵⁰ Do nun ηaηa ri dǎa mì nduo βil kóko seke fe. Law-i kara mbi huu bid' bid' kpuru maa βáy ped'ke ká'a ókoke βáy zadε. ⁵¹ Wǎa, ì ker í βaa mii, mì vi βay ηaηa dεkεεε ka δo tusiri key ιε? Munu ya. Mì

baa ha rì: ì na m̀ vi òay haṅa téke òil k̄i ka ðo. ⁵² Ì kò, tii sawke vuri key na, nzoò iniri ká tul-ri ndeòe na, i téke òil k̄i. Nzoò saykeri, i téke òil k̄i zìṅ nzoò siðikeri; a nzoò siðikeri laa lè, i téke òil k̄i zìṅ nzoò saykeri. ⁵³ Bãa leð, a òíe zìṅ vi-e ká òa leð wàra nzoò; a vi-e na kara, a òíe zìṅ bi-ε ndaw. Maa leð, a òíe zìṅ vi-e ká òa leð máy tikði; a vi-e na kara, a òíe zìṅ mi-ε ndaw. Maa fay, a òíe zìṅ máy vi-e; a máy vi-e na kara, a òíe zìṅ maa fay òe ndaw pi.»

Kókò faa ndáy saw feri ká ðo timbeðe key

(Mat 16.2-3)

⁵⁴ Zezu òaa ròòay ha ruò nzoòbri mii: «Zaðka ì kò sí mbam uru, a ðo fi zað riṅ síe lè, ká zaðe ku hoy ì òaa mii, mbam na tò vuku. Lèe, mbam na ví tò munu ká ì òaa na. ⁵⁵ A zaðka ì kò zuu ká kuu a uru saa fi hoðo na ì òaa mii, zað a zàṅ. Lèe, zað zaṅ na k̄i. ⁵⁶ Úwaa, òaarì nzoò nzaa rúò òayri! Òaarì na, ì kò faa ndáy saw fe ká kiè fe ká tumbam òáy tusiri key na tie nun-ri òamba. Waa, ðaa mina ròò, ì maa ndáy saw fe ká kiè feri ká ðo timbeðe key ya lè?»

Ì léke òay ká sakra k̄i

(Mat 5.25-26)

⁵⁷ «Waa, òay jì ndaw ròò, ì mbi nzaa-rì sùo-rì òay tul fe hayri ká ðo òáy zaðe òay ðaa na ya lè? ⁵⁸ Zaðka nzoò ðaa òay zìṅ mù, ròò òo òáy k̄i í se mbiw hoy òa zað fón òay lè, mu ðaa hùrusuo-ò riw bele ka tuṅ k̄i ha òo òáy k̄i í léke òayke ká sakra k̄i ká faa ku hoy, òo ha ni ka pón mù. Munu ya lè, ka'a ðaa kpuru ha mù se nzaa nzoò kún sal òay. A nzoò kún sal òay na, a ðaa mù nduo ndúo ðomay mgbaka nzoòbri ha ni suru mù yòð òo hul sal. ⁵⁹ Mì òaa ha mù ta-taṅ: mù ti t̄jì ká zaðe ku ya kpuru maa òáy haṅa mù puo mbòl òori na ku ṅgid bele ndaw rò!»

13

Ì suo kér ðay ðaari

¹ Ká sewke ku na, nzoḅ ḥaṇeri ví lo soro ferí ká Pilad̄ ḍaa z̄iṅ nzoḅ ḥaṇeri ká i uru saa kuḍu zaḍ ká Galele ḥa Zezu laa. Nzoḅkeri ku na, zaḍka i ḍo púo *fe poy ḍari ká *hul kaṇi ḡḡerewuru na, Pilad̄ ḥa nzoḅ yum ḍeri i ri, ḥa símke zukri k̄i ḍáy fe poy ḍari na mb̄iw ḥoy. ² LEE, Zezu ȳiṅra ḍáy ḍay ha ri mii: «K̄o ya le, ì ker í ḍaa mii, nzoḅkeri ku na i ḍaa feyaa kal tul nzoḅ Galele ḥawri riw bele, ze i kóke s̄eke fe ḡḡi ḍamba tasiri munu ku. ³ Úwaa, munu ya! Mì ḍaa ha rì: zaḍka ì suo kér ðay ðaari ká tul fe kaaya ya le, ḍaari ḥoy kara ì z̄iṅ ḍíe riw bele munu ká ḍari na ndaw. ⁴ Mase, ì kér se tul nzoḅri ká tul-ri duo fale t̄oṅ siḍi ká i kaw saw hul ká ḡaṅ p̄erere ká Silowe, r̄oṅ hulke haw a r̄eṅ ri r̄eṅene na. K̄o ya le, ì ker í ḍaa mii, nzoḅkeri ku na ḍay m̄gba tul-ri kal tul nzoḅ ḥawri riw bele ká Zuruzalem na ku. ⁵ Úwaa, munu ya. Mì ḍaa ha rì: zaḍka ì suo kér ðay ðaari ká tul fe kaaya ya le, ḍaari ḥoy kara ì z̄iṅ ḍíe riw bele munu ká ḍari na ndaw.»

⁶ Fale le, Zezu mbi law ḍay key ndaw a ḍaa ha ri mii: «Nzoḅ mb̄iw munu maa nzum ḍo waa ḍe. Fale ká bole ḍi maa fe ká'a vi ḍay hóro lereke báyi le, ka z̄iṅ mb̄iw ya. ⁷ LEE, ka ḍaa ḥa nzoḅ kóro waa na mii: “Mu k̄o, ḍa mbiimbam say ro, mì vi ḍay hóro lere puu na key, le, mì z̄iṅ lereke mb̄iw ya. Mu kuṅ ni nzeḍ ḍa fal! Bay ji ndaw r̄oṅ ka ḍo a ḍíe zaḍ ḡor ḥoy le?” ⁸ Roo le, nzoḅ kóro waa na ȳiṅra ḍáy ḍay ḥa ni mii: “Mbay, p̄oṅ ni ḥa ni ḍo munu ká sew ni ḥa mi k̄o, ḍo ḥa mi tie saw-ε, a mí ḍaa m̄jiri ferí ka zúo ḍi mí k̄o ndaw r̄o! ⁹ Zaḍka káy r̄oṅ, ka lie le, nda-ndaḍ, mu p̄oṅ ni. A ḍo munu ya le, mu ha ri kuṅ ni m̄gbum.”»

Zezu vaa máy mb̄iw ká síe nam m̄gbaka t̄aram

¹⁰ Nam mbiw munu ká ba *nam mgbaka taram Zibri na, Zezu fere nzoḅri fe ká ḅil *hul mbú kị mbiw munu. ¹¹ LEE, máy mbiw munu ḅo ḅi ku, ká temndaya ḅo tul-e a raa ni te koṅṅoṅ ha ni zii faa ká ḅay ndaḅa sùo-ε kparak ya. Suoεrεmke ku na ḅaa ni ḅa mbiimbam duo fale tɔno siḅi ro. ¹² Zaḅka Zezu mbi nun-ε a ko ni na báyii le, ka ḅi ni ha ni vi luo-ε a ḅaa ha ni mii: «Tinãa, suoεrεm ḅo na o ká tul-a ro.» ¹³ Fale ku roo a ḅaa nduo-ε ḅo tul-e. LEE, zaḅε ku hoɔ, máy na ndaḅa sùo-ε kparak a tii saw písi ηγερεwuru.

¹⁴ Báyii le, mbay tul hul mbú kị na law-ε faa ni puu-u, ḅay ii le, Zezu vaa nzoḅ ká síe nam mgbaka taram. Ka mbi ḅay a ḅaa ha ruo nzoḅri mii: «Bil namri ká yie na ḅa nam ká nzoḅ a ḅáake peḅ. Ze ḅil namkeri na ku ze, ḅa nam ká i víke ḅáy sem ká ḅo sùo-rì na ha ni vaa ḅo, ḅa nam mgbaka taram roo i ví ha ni ḅaa peḅ ká ḅi ya.» ¹⁵ LEE, ηγερεmbay yijra ḅáy ḅay ha ni mii: «Baarì nzoḅ nzaa ruo ḅayri! Sakra ḅaarì key na waa, nzoḅ ha ha hina nday be, mase maasoḅa be ká diki a kuo ni ha ni vaa nzo mbii ká síe nam mgbaka taram na ya le? ¹⁶ I ko, máy key ká ḅa saw kani bulu naari *Abaraham ká *Satan mgbani a sij ni mbiimbam duo fale tɔno siḅi ro timbeḅε key na waa, ndaḅ ḅay hina salkerì na ká ḅil nam mgbaka taram na ya le?»

¹⁷ Zaḅka Zezu ḅaa ḅayri na mini key báyii le, sahoɔ se nzoḅ tul ηgani ḅeri riw bele. Roo le, ruo nzoḅri riw bele ḅaa bawda suoriya ḅay tul feri ká ndaḅ ḅamba tasiri ká Zezu ḅaa na.

*Law ḅay ká se tul para túṅ ká ηgoḅ ya
(Mat 13.31-32; Mrk 4.30-32)*

¹⁸ Zezu ḅaa mii: «Réke mbay ηγερεwuru ká tul nzoḅri ká tusiri key na waa, rii ii le? Waa, fe ii roo mi mgbaka ḅay líeke le? ¹⁹ Réke mbay ηγερεwuru na ḅo munu ḅa

para túŋ* mbijw ká nzoḅ mii ḁo ḁil wáa ḁe. LEE parake t̄ij a ŋgoḅ a vi ḁa puu ḁa nduyri ví ḁaa kpaŋ ḁari ḁo nzaa t̄oykeri.»

Law ḁay ká se tul fe hew fe

(Mat 13.33)

²⁰ Zezu ḁaa na roḁay mii: «ḁaa ji roḁo m̀ mgbaka ḁay líeke réke mbay ŋgerewuru ká tul nzoḁri ká tusiri key na le? ²¹ Réke mbay ŋgerewuru na ḁo munu ḁa fe hew fe ká máy nzoḁ wal ndij, a zukri ḁáy s̄um ḁa kaŋtoy say, roḁo ḁa ni hew kpuru a mbaa fe feḁeḁe.»

Law ḁay ká se tul faa hul ká aa ya hiyaw

(Mat 7.13-14,21-23)

²² Zaḁka Zezu se nun-ε ḁa Zuruzalem na báyii le, ka t̄aa ká ŋgerɛpuori ḁáy vu puori a fere nzoḁri fe. ²³ LEE, nzoḁ mbijw vbi ni ḁay mii: «Mbay, nzoḁri ká i ziŋ pam na waa, i ŋgij ya hoý le?» Báyii le, Zezu ȳinjra ḁáy ḁay ḁa nzoḁri riw bele mii: ²⁴ «Ì ḁaa ḁurusuo-rì tunj k̄i ḁay ndúo ḁáy faa hul ká aa ya hiyaw, ḁay ji le, m̀ ḁaa ha r̀ ta-taŋ: nam ḁaŋe le, nzoḁri ŋgijra ḁamba, i nzáara faa ḁay ndúo ḁi, le, i ti máa ya. ²⁵ Síeke ku na, zaḁka ŋgerenzoḁ puo a úru siya a dar faa hul gbak ḁo ḁi na báyii le, ḁaari ká ì ḁoko kele na, ì tiika saŋ ndáka faa hul í ḁáake ḁay ḁa ni mii: “Mbay, mgbúḁa faa ḁa ḁuru!” LEE, ka’a ȳinjra ḁáy ḁay ha ri mii: “M̀ ko zaḁ ká ì uru saa ḁi ya.” ²⁶ Zaḁka i laa ḁayke na munu báyii le, i tiika ḁáa ḁa ni mii: “Buru na, ḁuru s̄u fe, a ḁuru nzo fe ziŋ mù. LEE, ḁo na mù fere ḁuru fe ká faa buori ká ḁil puo ḁuru.” ²⁷ Báyii le, ŋgerenzoḁ puo na a ḁáa ha r̀ ḁa k̄i mii: “M̀ ko zaḁ ká ì uru saa ḁi ya. Ì zól ká nzaa-i ḁa lew, ḁaari nzoḁ fe ḁáa kaayari!” ²⁸ Zaḁka

* ^{13:19} ^{13.19} Báý nzaa gɛɛk le, ḁa para túŋ ya, roo le, Zezu ḁaa ḁay se tul para mutarde ká ŋgoḁ maa para túŋ.

ì kóko bulu ðaari *Abaraham ðáy Izak ðáy *Zakob rɔɔ ðáy *nzob yaaŋa ðayri saa nzaa ŋɛɛwuru riw bele ká i káw ðil *puoruo ŋɛɛwuru, làa ká ŋɛɛwuru vbuku rì zuo kɛɛ na, ká zadɛ ku na ì rékɛ rɛw ðáy mbii nun-rì mgboɔo mgboɔo, a í sɔ sere-ri ngɛr ngɛr! ²⁹ Nzobri úru saa fi gel ðáy fi hoɔo, rɔɔ fi tɔi síe ðáy fi riŋ síe í mgbá zadɛ káw ká nzaa fe sɔm ká puoruo ŋɛɛwuru. ³⁰ Ì kɔ, ká sakra nzob hɛnɛri ká i laa Bay ŋɛɛwuru ká fal nzob hawri na, síeke ɛ, í ɔoko pola. A nzobri ká í laa ðayke pola hɛnzob hawri na, síeke ɛ, nzob hɛnɛri ká sakra ðari ku na i yɔi í ɔo fal.»

Zezu se nun-ɛ ða Zuruzalɛm
(Mat 23.37-39)

³¹ Ká síeke ku na, Farizi hɛnɛri soro í vi luo Zezu í ðaa hɛ ni mii: «Mu zól ká zadɛ ni key na ða puo kɔ, ðay jɔ ɛ, Mbay *Eroɔ nzaa faa ðay ika mù.» ³² ɛɛ, Zezu yɔiŋra ðáy ðay ha ri mii: «Ì se í vɔa ðaa hɛ mbay huo na mii: “Vuri ðáy ruo na, mì nii temndayari ká tul nzobri, mí vaa nzob suosɛmri, a ndeke ɔi nam sayke na, mì ɔáa peɔ ði na ɔ ðáy zadɛ bele.” ³³ Ndadɛ ðay haŋa mì se nun-i ða pola vuri ndaw, ruo ndaw, ruo haw kara ndaw, ðay jɔ ɛ, ká Zuruzalɛm hoy ða zadɛ ká nzob yaaŋa ðay saa nzaa ŋɛɛwuru, maa huka ká ɔi ɔo, ká zadɛ kɔ ya!

³⁴ «Zuruzalɛm, Zuruzalɛm! Baari nzobri ká Zuruzalɛm ká ì i *nzob yaaŋa ðayri saa nzaa ŋɛɛwuru, a í vbuku nzobri ká ŋɛɛwuru pie ri ha rì na ðáy tisawri í i ri. Waa, faa ðal ba mina ze, mì hii ðay mbú nzob ðaari na ɔo saw ðal-i munu ká máa kay mbúke vi-eri ɔo saw ðal-ɛ a guba tul-ri ðáy tay bar-ɛ na ɛ! Roo ɛ, ðaari na ì hii puu ðayke ya. ³⁵ Nda ndadɛ! ŋɛɛwuru a pónɔ hul kani ðaari na ha rì. Mì ðaa ha rì ta-taŋ: ì ti kóko mì mbáa kpuru maa ðáy

síeke ká ì b́aa mii: “Ndađ bay haŋa ŋgerewuru ka sám fe zúo tul nzoḅ ká vi b́ay riŋ ŋgerembay†!”»

14

Zezu vaa nzoḅ b́ay nam mgbaka taram Ziḅri

¹ Nam mbijw ká ba *nam mgbaka taram Ziḅri na, Zezu se luo mbay *Fariziri mbijw munu ká'a ḁi ni bay haŋa ni su fe. LEE, b́ari ká i kaw zaḁE na i ŋgaa Zezu zii bay kóko. ² B́ayji LE, nzoḅ mbijw munu ká fe nduo ni na tji a ḁo pol Zezu. ³ LEE, Zezu mbi bay a vbi *nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri b́ay Fariziri mii: «B́ay faa *bol kusol naari na, vaa nzoḅ suosereM ká bil nam mgbaka taram na, ndađ bay ḁ́aa mase ndađ bay ḁ́aa ya LE?» ⁴ B́ayji LE, i ḁo tul kji silili. LEE, Zezu mgbá nzoḅ suosereM na a vaa ni, roo a poŋ faa ha ni zol. ⁵ FalE ku LE, ka b́aa ha ri mii: «Ká sakra baari key na waa, nzoḅ ve ze, vi-e mase nday be lie bo luo mbii ká síe nam mgbaka taram LE, ka'a séke ba vaa bay vaa kúo ni tji kele ya LE?» ⁶ LEE, i ko faa yijra b́ay bay ḁo tul bay key na ha ni ya.

Law bay ká se tul ḁ́iŋ tul b́ay siika sùo

⁷ Zezu ko faa ká nzoḅri ká i ḁi ri ḁiw fe sum na, i nzáarake zaḁ káw kereri bay káw ḁi ká pol nzoḅ haŋri. B́ayji LE, ka mbi law bay key na a b́aa ha ri mii: ⁸ «Zaḁka i ḁ́i mù bay haŋa mù se mú vaa su fe ká zaḁ yaŋa kji na LE, mu mgbá zaḁ káw kere ká ḁo pola mú káw ḁi ya robay, bay ji LE, ko ya LE, sakra nzoḅri ká i ḁi ri bay haŋa ri su fe na, nzoḅ haŋE ká ḁi ku a kál tul-a ḁo ḁi. ⁹ Zaḁka mù mgbá zaḁ káw kere mú kaw ḁi pola, roo nzoḅ ká ḁi ri ḁiw sum na ví b́aa ha mù mii: “Mu poŋ zaḁ káw key na ha nzoḅ ni,” LE, mù úru b́ay sahoj ḁeŋ ḁeŋ, mú vaa kaw óro fal ká mgbada. ¹⁰ Ze, ndađ bay ḁ́aa munu ya. Zaḁka

† 13:35 13.35 Simri 118.26.

i dī mù ɓay haɲa mù vǎ sɹ fe, rɔɔ mù se dī lɛ, mu vǎ mɓa zaɗ káw ká ɔrɔke mɓaɗa ká fal, mú káw dī, ɓay haɲa ɓo zaɗka nzoɓ dīka mù na vi lɛ, ka ɓaa haɲa mù mii: “Mbáa, mu sóro ɓa pola ɓa zaɗ káw kere key.” Be munu ndaw rɔɔ, a ɓá fe riɲ dīka ɓo ká nun nzoɓri riw bele ká i kaw nzaa fe sɹm ziɲ mù na ɓáy. ¹¹ Tusueke lɛ, nzoɓ haɲa haɲa ká ura tul-e ɓa siya na, ɲɛɛɛwuru a mɓbaka dīɲ ɓa siri. A nzoɓ ká dīɲ tul-e ɓa siri laa lɛ, ka’ a úru dɔ siya.»

¹² Falɛ ku lɛ, Zezu ɓaa haɲa nzoɓ ká’ a dī ni dīw sɹm na a ɓaa mii: «Zaɗka mù leke fe sɹm, mú dī nzoɓ ɓa ɓisie mase tilaw lɛ, mu dī nzoɓ buɔ-ɔri ya ndaw, yu-ɔri ya ndaw, nzoɓ ini ɓori ya ndaw, mase nzoɓri ká i ɓa nzoɓ feziɲa ká tul kpaɲ ɓo ya ndaw, ká kɔ ya lɛ, i dīka mù dīw suo bole taa ɓo ká i sɹ na. ¹³ Roo lɛ, zaɗka mù leke fe sɹm ruɔ na, ndaɗ ɓay haɲa mù dī nzoɓ kɹkuri ndaw, nzoɓri ká sùo-ri hu wǔɔ ndaw, nzoɓ kpɛɗeri ndaw, rɔɔ nzoɓ rɔwri ndaw pi. ¹⁴ Zaɗka mù dɛaa munu lɛ, mù doko ɓáy suoriya. Ze i maa ɓay púo mù feri na suo bole taa ɓo na ku ya hoɹ kara, síeke ká nzoɓ fe dɛaa ɓáy zaɗeri ká nun ɲɛɛɛwuru i tǵi saa luɔ huɗ na, ɲɛɛɛwuru a púo mù mbolke ɓáy.»

Law ɓay ká se tul fe sɹm ruɔ

(Mat 22.1-10)

¹⁵ Zaɗka i kaw nzaa fe sɹm ruɔ na, nzoɓ mbɹw munu ká sakra ɓari ká laa ɓay ká Zezu ɓaa na báyi lɛ, ka ɓaa haɲa ni mii: «Suoriya a ɓá taa nzoɓ ká’ a káw nzaa fe sɹm ká ɓil *puoruo ɲɛɛɛwuru.» ¹⁶ Ro, Zezu mbi law ɓay mbɹw a ɓaa haɲa ni mii: «Nzoɓ mbɹw munu dī nzoɓri ɲɹi ɓamba tasiri, a leke fe sɹm ɲɹi-ɲɹi ɓay haɲa ri. ¹⁷ Zaɗka saw síe sɹɲa fe na maa báyi lɛ, ka pie leɗ káw ɓe haɲa ni vǎ ɓaa haɲa nzoɓri ká’ a dī ri na mii, “Ǽ vi ro, ɓay ɲi lɛ, fe sɹm na i leke ɔ bele ro.” ¹⁸ Báyi lɛ, ɓari riw bele ku na, i ɓaa ɓay tɔɲ fal

k̄i fal k̄i í tii saw b̄aa bay bay náake s̄uò-ri. Nzoḅ mbiwke na b̄aa h̄a leḏ k̄aw na mii: “Mì hie w̄aa mbiw, ze ndaḏ bay haṅa mì se mí v̄aa k̄o. Mì koḏ mù, mu se mú b̄aa h̄a b̄aa k̄aw ḅo na, ka h̄a law-ε ka huò l̄om k̄a tul-i.” ¹⁹ Nzoḅ k̄i ȳi a b̄aa h̄a ni r̄oḅay mii: “Mì hie ndayri ba duo, ze mì séke bay v̄aa líe ri bay k̄ók̄o. Mì koḏ mù, mu se mú b̄aa h̄a b̄aa k̄aw ḅo na, ka h̄a law-ε ka huò l̄om k̄a tul-i.” ²⁰ Nzoḅ k̄i r̄oḅay ȳi a b̄aa h̄a ni mii: “Mì ȳa máy timbeḏe key r̄oḅay. Sawke ze mì maa bay séke ya.” ²¹ Báyīi le, leḏ k̄aw na ȳi a v̄aa b̄aa baykeri h̄a b̄aa k̄aw ḅe. Leε, law-ε f̄a ni puu-u a b̄aa h̄a leḏ k̄aw ḅe na mii: “Mu se ba vaa ba faa buori ku báy faa hayri k̄a woro zaḏ k̄a ḅil puo na key ḅo, mú f̄a nzoḅ k̄ukuri ndaw, nzoḅri k̄a s̄uò-ri hu w̄uò ndaw, nzoḅ rawri ndaw, r̄oḅ nzoḅ k̄peḏeri ndaw ḅo, mú ha ri vi ziṅ mù mbiw h̄oy.” ²² Faε ku ndīi le, leḏ k̄aw na ví b̄aa bayke h̄a ni mii: “Mbay, feri k̄a mù mbi nzaa-a k̄a ḏi h̄a mì na, mì ḏaa ro, roo le, zaḏ t̄oṅ k̄oḅ r̄oḅay.” ²³ Báyīi le, b̄aa k̄aw ḅe na b̄aa h̄a ni mii: “Mu t̄īi mú se báy bufaari k̄a ḅoḏ ḅoḏ báy bufaa w̄ari ku ḅo, mú haa nzoḅri riw bele k̄a mù ziṅ ri na ha ri vi í nduo ḅil hule key ḅo, h̄a ḅil hul ḅi ka mbaa ba nzoḅri m̄er m̄er. ²⁴ Mì b̄aa ha r̄i ta-taj: nzoḅri riw bele k̄a mì ḏi ri ḏiw s̄um pola na, nzoḅ mbiw mini k̄a sakra ḅari na ti mbika s̄umke na nda nzi-ε k̄p̄y ya.”»

*Fe k̄a ḏo nun ḏáa bay b̄ake leḏ nduoḅal Zezu
(Mat 10.37-38)*

²⁵ Ruo nzoḅri nḡīi bamba tasiri, i se faa ziṅ Zezu mbiw h̄oy. Leε, ka f̄erε k̄óm ba luò-ri a b̄aa ha ri mii: ²⁶ «Nzoḅ k̄a vi luò-i r̄oḅ, a p̄oṅ fal bi-ε ya ndaw, mi-ε ya ndaw, máy ḅe ya ndaw, vi-eri ya ndaw, yu-ε warakeri báy máykeri ya ndaw, r̄oḅ s̄uò-ε ḅe k̄i s̄uò-ε kara ya ndaw na le, ka maa

ɓá leɗ nduoɓal-i ya. ²⁷ Nzoɓ ká soɓ puu say huɗ ɓe a séke fal-i ya ɛ, ka maa ɓá leɗ nduoɓal-i ya.

²⁸ «Waa, ká sakra ɓaari key na, zaɗka nzoɓ hii ɓay mbúo hul ga-gaɗ ɛ, ka káw siri pola a kji suy larike riw bele a ko ká'a máa ɓáy ɗáa peɗke ha ni o bele roo, a tii saw ɗáa peɗke na ɓáy ya ɛ woo! ²⁹ Munu ya roo, ka tii saw ɗáa peɗ hulke na ɛ, larike a oko ɓa tigbaa hul na ku hoy riw bele, a ha ni zih faa ɗáa sùo hulke na ya. ɛɛ, nzoɓri riw bele ká i kóko tukiri peɗ ɓe na, i tiika saw síe ni ³⁰ í ɓaa mii, “Ledban ni key na tii saw úra hul ɓe, ɛ hurusuo-ɛ maa ɗáa peɗke na o ya!”

³¹ «Mase, zaɗka mbay mbijw hii ɓay séke ɓay vaa ru-ruy zih mbay kji ɛ, ka káw siri a békle pola a ko waa, nzoɓ ɓeri ká isoɗ duo zaɗ duo (10.000) ku na, i ruu zih nzoɓ tul ngani ɓeri ká isoɗ duo zaɗ síh síɗi (20.000) ká i vi vuku ɓay rúu zih ɓeri na kji zu ɛ? ³² Zaɗka'a ko roo, ka maa ɓay rúu zih nzoɓ tul ngani ɓeri na ya ɛ, ka pie nzaapeɗ ɓa vaa ha mbay ku-ɛ ká do di di koɓ roɓay ku na, ɓay vbika ni ɓay feri ká ɓay ɗáa ɓay haɗa ɗekɛɛ ka ɗóke sakra ɓari na. ³³ ɓe mini ze, nzoɓ ha ha ká sakra ɓaari key ká poɗ fe ɓeri riw bele ya ɛ, ka maa ɓá leɗ nduoɓal-i ya.»

Tom ká ráake tji
(Mat 5.13; Mrk 9.50)

³⁴ «Tom na ɓa fe kere, roo ɛ, zaɗka ráake tji na waa, fe ji ndaw roo ɓay ɗáake ha ni yi a raa ɓa kji ɓáy ɛ? Fe ká ɓay ɗáake ha ni ndaɗke na tiya. ³⁵ Ka ti ɗáa fe ɓay sóke tusiri ya, a ɓa miji fe ká ndaɗ tusiri ya ndaw. ɓa fe ká ɓay kúna zuo bisuy munu hoy. Nzoɓ ká do ɓáy suku ɓay láake ɛ, ka laa!»

15

Law ɓay ká se tul baɗu ká zee

(*Mat 18.12-14*)

¹ Nzoɓ yaaŋa larimbuori ɓáy nzoɓ k̄iri ká soro ɓay ɓari mgba ndaya i soro ɓa lakun Zezu riw bele ɓay láa ɓay ɓe ká'a ɗo ɓáake. ² LEɛ, *Fariziri ɓáy *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri, i nguri ɓay ká sakra k̄i í ɓaa mii: «Leɗban ni key na, ka yaa nzoɓri ká soro ɓay ɓari mgba ndaya, a su fe ziŋ ri!»

³ Báyyi LE, Zezu mbi law ɓay key a ɓaa ha ri mii: ⁴ «Nzoɓ ve ká sakra ɓaari key ká ɗo ɓáy baɗu ɓa isoɗ mb̄iw, roɔ zee mb̄iw ká sakrake LE, ka ti p̄oŋ hayri ká síŋ t̄oŋo mb̄iw paɗe t̄oŋo mb̄iw na ɗo zaɗ ɗol ɓari ká ɓisuy, ɓay v̄aa nzáa taa hay ká zee na ku kpuru, a ziŋ ni ya LE woo? ⁵ A zaɗka'a ziŋ hay ká mb̄iw ká zee na LE, ka mbi ni a ɗaa ni ɓo tul kpaɗ nduo-ɛ ɓáy suoriya a t̄fike puɔ. ⁶ Zaɗka'a t̄i puɔ na báyyi LE, ka ɗi nzoɓ buɔ-eri ɓáy nzoɓ tul kpaŋ ɓeri a ɓaa ha ri mii: “Ì ɗaa suoriya ka zín m̄i, ɓay j̄i LE, baɗu ɓi ká zee na m̄i ziŋ ni ro.” ⁷ Do faa mb̄iw munu ndaw, m̄i ɓaa ha ri: suoriya ká'a ɗoko nulue ɓay tul nzoɓ feyaa mb̄iw ká suo k̄er ɓay ɓe ká tul feyaa ɓe na, a mbaka tul suoriya ɓay tul nzoɓri ká síŋ t̄oŋo mb̄iw paɗe t̄oŋo mb̄iw ká i ko s̄uò-ri ɓa nzoɓri ká i ɗaa fe ɓáy zaɗɛ, a í se síe s̄uò k̄er ɓay ɓari ya na.»

Law ɓay ká se tul máy ká lari ɓe zee

⁸ «Mase, máy haa ze ɗo ɓáy lari ɓa sak duo roɔ t̄oɗo sak mb̄iw a zee LE, ka ti ɗaa huu taa huu ndele, a fáake ɓil hul ɓe ɗaka ɗaka a nzáarake kpuru a ziŋ ya LE woo? ⁹ Zaɗka'a nzaara kpuru a ziŋ na báyyi LE, ka ɗi nzoɓ buɔ-eri ɓáy nzoɓ tul kpaŋ ɓeri a ɓaa ha ri mii: “Ì ɗaa suoriya ka zín m̄i, ɓay j̄i LE, lari ɓi ká zee na m̄i ziŋ ro.” ¹⁰ Munu zu LE, m̄i ɓaa ha ri: ɗo faa mb̄iw munu ɓa máy ká ziŋ lari ɓe

ká mbijw ká'a ɗaa suoriya na, leɗ nzaapeɗ ɲɔɣɛɣwɔruri ká nulue na i ɗaa suoriya ɗay tul nzoɓ feyaa mbijw ká suo kér ɗay ɓe ká tul feyaa ɓe.»

Law ɗay ká se tul leɗ ká tji

¹¹ Zezu ɓaa na rɔɓay mii: «Nzoɓ mbijw munu ɗo ɓáy leɗ warari ɓa siɗi. ¹² LEE, nzoɓ vbiele na ɓaa ha bi-ε mii: “Băa, feziŋa ɓori ká'a ɗoko ɗay tul-i na mu wál taa ɓi ha mi timbeɗɗe key.” Báyji LE, bi-ε na wal feziŋa ɓeri na ha ni ɓáy yu-ε siɗi bele. ¹³ FalE ku ɗaa nam ndji hoy LE, nzoɓ vbiele na mby fe ɓeri na ngid bele a hie a zoɓ se tusiri ki ká ɗi ɗi, a vaa ɓie larikeri na vεb vεb riw bele ɗay tul feri ká law-ε hii. ¹⁴ FalE ká'a ɓie lari ɓeri na o riw bele báyji LE, kon luye lie gbib ɓo tusirike na ku riw bele ha fe sum tii saw puo nduo-ε. ¹⁵ Báyji LE, ka se a vaa zih nzoɓ mbijw munu ká tusirike ku a nduo tul-e. LEE, nzoɓke na pie ni se waa ɓeri ha ni vaa korɔ mbel puori ká ɗi. ¹⁶ Ká zadE ku na, para puuri ká mbelri su na hoy kara, ka rE suo-ε ɗay surja mbaa bil-e, roo LE, nzoɓ mbijw mini kara ha ni su ya. ¹⁷ Báyji LE, ka tii saw kér ɗay ká bil law-ε a ɓaa mii: “Nzoɓ peɗ ɓari ɓa mina ze i kaw bil ndaɗi baɗak í su fe, rɔɔ mi huka huɗ kon ká zad ni key mgbum LE? ¹⁸ Bi na mi yi ɗay séke luo băa, a mí vaa ɓaa ha ni mii: “Băa, mi ɗaa feyaa zih ɲɔɣɛɣwuru ndaw, a mí ɗaa feyaa zih mù ndaw. ¹⁹ Mi maa ɗay haŋa mù ɗi mi ɓa vu-o mbăa ro. Ze munu hoy kara, mu ɗaa zih mi munu ká mù ɗaaake zih nzoɓ peɗ ɓori na.” ²⁰ Ro, a uru siya a se ɓa luo bi-ε na.

«Zadka'a tji lew hoy ká bi-ε mbi nun a ko ni na báyji LE, law-ε naa ni pay ɗay tul vi-e na ha ni ɗuu a suɔ nun-ε a vaa mgba ni girik a aw nzi-ε. ²¹ LEE, vi-e na ɓaa ha ni mii: “Băa, mi ɗaa feyaa zih ɲɔɣɛɣwuru, a mí ɗaa feyaa zih mù ndaw. Mi maa ɗay haŋa mù ɗi mi ɓa vu-o mbăa ro.” ²² Ro, bi-ε na ɓaa ha leɗ káw ɓeri mii: “i se ɓa vaa

bo, í v̄aa mbi maagari kere ká pie yururu í v̄aa nduo ni, í d̄aa ngama ka nduo nduo-ε, a í d̄aa dik̄on ka zúo bal-ε. ²³ Ì se í v̄aa mgba vu nday ká nḡoḅ ndaḅ ndaḅ í ví i ḥa ni. A bo, náa súri náa d̄áakeri suoriya, ²⁴ baȳ īi l̄ε, vu-i key ká d̄o ba sondori nzob̄ huḍe na, ka ȳi a ví ḥa m̄i z̄iḅ ni b̄áy kumnun r̄oḅay. ‘Be na, ka ze-zee, r̄oḅ a ȳi ḥa m̄i z̄iḅ ni ba k̄i r̄oḅay.’ B̄áȳi l̄ε, i tii saḡw záy s̄uò-ri.

²⁵ «L̄εε, nḡεε leḑ na t̄òḅ ba wáa koḅ r̄oḅay. Z̄adka’a uru saa wáa a t̄òḅ d̄i ya deḅ b̄áy puo na b̄áȳi l̄ε, ka laa gire fe ḥaḅri nd̄aw, gire nday ká nzob̄ri nda r̄iḅma r̄iḅma nd̄aw pi. ²⁶ Ro, a d̄i leḑ káw mb̄iḡw munu ká sakra nzob̄ ḥawri a v̄bi ni saḡw feke. ²⁷ L̄εε, ḑe na ka ȳiḅra b̄áy baȳ ḥa ni mii: “Ȳu-ḅ na ze ȳi a ví ze, b̄aa-ka i vu nday ká nḡoḅ ndaḅ ndaḅ, baȳ īi l̄ε, ka z̄iḅ vi-e ká zee na b̄áy kere.” ²⁸ Z̄adka nḡεε ḑe na laa bayke na munu b̄áȳi l̄ε, ka d̄aa ḥεε a hii baȳ ndúo se ḑil puo bi-ε na ya. Ro ze bi-ε na t̄i i a ví koḑ ni baȳ ḥaḅa ni ka se puo. ²⁹ L̄εε, ka ȳiḅra b̄áy baȳ ḥa bi-ε na mii: “Mu ko, mbiimbam ba mina m̄i kaw z̄iḅ m̄i key mí d̄aa peḑri nḡiḅ ḑamba ḥa m̄i, a mí mba nzaa-a ba mb̄iḡw ya mgbaḅ. L̄εε, ḑi na m̄aa m̄i ḥa m̄i vu vuy mb̄iḡw mini kara, baȳ ḥaḅa m̄i i bo búru nzob̄ buo-iri, búru d̄áake suoriya ya. ³⁰ Roo l̄ε, vu-ḅ ká d̄o key ká’a f̄aa feziḅa ḑori a v̄aa ḑiε v̄εḅ v̄εḅ baȳ tul máy nun pieri, a ȳi a ví l̄ε, ḑe na m̄aa m̄i i vu nday ká nḡoḅ ndaḅ ndaḅ ḥa ni le!” ³¹ L̄εε, bi-ε na ȳiḅra b̄áy baȳ ḥa ni mii: “Vu-i, bo na m̄i kaw z̄iḅ m̄i ḑaḅguo t̄i vuri key. Ze feri riw bele ká m̄i d̄ōke na ba fe bo zu. ³² Roo l̄ε, d̄o nun ḥaḅa náa d̄áari suoriya, a náa záyri s̄uò naari, baȳ īi l̄ε, ȳu-ḅ ká d̄o ba sondori nzob̄ huḍe na, ka ȳi a ví b̄áy kumnun r̄oḅay. ‘Be ká’a ze-zee na, ka ȳi ḥa m̄i z̄iḅ ni ba k̄i r̄oḅay.’»

16

Law ɓay ká se tul nzoɓ kóro fe ká ɓa nzoɓ fe ɗáa law

¹ Zezu ɓaa ha leɗ nduoɓal-eri mii: «Nzoɓ mbiw munu ɓa nzoɓ feziɓa, le, ka ɗo ɓáy nzoɓ kóro fe. Báyii le, i ví ɓaa ha ni mii, nzoɓ kóro fe ɓe na ɓie feziɓa ɓeri ɓamba.

² LEE, nzoɓ feziɓa na ɗi ni a ɓaa ha ni mii: “Bay yi ze, mi laa se tul-a yaa yaa mini key le? Mu kiji fal fe ɓiri ká mi poɗ zuo nduo-o na ha mi ko, ɓay yi le, ɓo na, mù máa ɓay kóro fe ɓiri na mbäa ro.”

³ «Báyii le, nzoɓ kóro fe na yi a ker ɓay ká ɓil law-e a ɓaa mii: “Gaɗ tul-i a náa mi ká ɓil peɗ ɓi key na waa, mi ɗáa mina ɓáy sùo-i ro zey le? Peɗ pay na mi ko faake ya, ze goɗ fe kara a ɓa sahoɗ ɓi ɓamba tasiri ndaw.” ⁴ Ka ker kpuru a ɗaa “O-oo! Mi ko fe ká mi ɗáa ro! Zaɗka mi ti ɓil peɗ ɓi na mbäa le, fe ɗáa kere ɓiri ká mi ɗáa ziɗ nzoɓri na ndaw roo, i mgbáke mi ɓa sùo-ri ɓáy.”

⁵ «Báyii le, ka ɗi nzoɓri riw bele ká mbol gaɗ ɓe ɗo tul-ri na ha ri vi fal ki fal ki a ɓaa ɓay ziɗ ri. Ka vbi nzoɓ ká vi titire ɗekre na mii: “Bo na, mbol ká ɗo tul-a ɓay haɗa mù puo gaɗ ɓi na waa, ɓa mina le?” ⁶ Ka yiɗra ɓáy ɓay ha ni mii: “Mì púo ni guma num ɓa isoɗ soɗ duo zaɗ niɗ (4.000).” Báyii le, nzoɓ kóro fe na yi a ɓaa ha ni mii: “Mbede mbol ɓo na ze ɗo key. Káw siri ɓa vaa mú bumra, a mú ɗaa ɓa isoɗ soɗ duo zaɗ siɗi (2.000) ka ɗo ɗi.”

⁷ «Fale ku le, ka vbi nzoɓ ndeke ɗi siɗike na mii: “Bo na, mbol ɓo ɓa mina ze ɓay haɗa mù puo le?” LEE, ka ɓaa ha ni mii: “Mì púo ni ɓol naɗ isoɗ siɗi ɓáy siɗ ndebe (250).” LEE, nzoɓ kóro fe na ɓaa ha ni mii: “Mbede mbol ɓo na ze ɗo key. Mu ɗaa ɓa isoɗ siɗi (200) ka ɗo ɗi.”

⁸ «Nzoɓ kóro fe ká fe ɗáa ɓe roɗ roɗ na, zaɗka gaɗ tul-e ko nzeM ká'a nze munu na báyii le, ɓe ki sùo-e ka

pisi ni. Tusueke Ƽ, nzoɓ tusiriri key na i nze ká tul fe ɓari ká tusiri key na mba leɗ zaɗ taɗari ká i ker ɓay ká se tul puoruo ɓari ká nulue.»

⁹ Báyyi Ƽ, Zezu ɓaa ha ri mii: «Bi hoy kara, mi ɓaa ha ri ta-taɗ; feziɗa hayri ká tusiri key ká ɗo ɓáy zaɗƼ ya na, i ɗaa í mgbáke buɔ ɓay haɗa ɓo, zaɗka fekeri ti nduo-rì mbáa Ƽ, i mgbaka ri ha ri kaw zaɗ káw kere ká ɗo ɓanguɔ kpaɗara na ɓáy. ¹⁰ Nzoɓ ká ɗaa vu mbom ɓo tul feri ká ndiji na, a ɗaa vu mbom ɓo tul bawda feri ndaw pi. A nzoɓ ká ɗaa vu mbom ɓo tul fe taa ndiji ndiji ya na, ka ti ɗaa vu mbom ɓo tul bawda feri ya ndaw pi. ¹¹ Ku waa, zaɗka i ɗaa vu mbom ɓo tul feziɗa ká tusiri key ká ɗo nduo-rì ku ya waa, nzoɓ ve roɔ a haɗa ri feziɗa taa tusue na ha ri koɔ Ƽ? ¹² A zaɗka i ɗaa vu mbom ɓo tul feziɗa nzoɓ kɪ ká ɗo nduo-rì ku ya waa, nzoɓ ve kɪ roɔ a haɗa ri fe taa hay ká ɗo ɓay tul-rì kɪ sùo-rì Ƽ? ¹³ Leɗ káw mbiw maa ɓay ɗaa peɗ ha ɓaa gaɗ ɓeri siɗi ya, ɓay yi Ƽ, a ɓim nzoɓ mbiwke, a hii nzoɓ siɗike, mase a zúɔ ziɗ nzoɓ ni, a tuɗ ɓay nzoɓ nu. I maa ɓay séke fal ɗgerewuru ndaw, roɔ fal feziɗari ká tusiri key ndaw buruk siɗi bele ya.»

Bayri ɓoɗ ɓoɗ ká Zezu ɓaa

(*Mat 11.12-13; 5.31-32; Mrk 10.11-12*)

¹⁴ *Fariziri ká i ɗo zaɗƼ ká í laa ɓayri ká Zezu ɓaa riw bele na, i siƼ ni siƼ hoy, ɓay yi Ƽ, i ɓa nzoɓ taka kɔn lariri. ¹⁵ ƼƼ, Zezu ɓaa ha ri mii: «Baari na, i hii ɓay ɗaa sùo-rì ɓa nzoɓ fe ɗaa ɓáy zaɗƼri ká nun nzoɓri, roo Ƽ, ɗgerewuru na ko fe ká ɓil law-rì. Feri ká nzoɓri ko ɓa bawda fe na, ɗgerewuru ko ɓa fe ɓim ká nun-Ƽ.

¹⁶ «Sew ká nzoɓri hiƼ *bol kusol ká *Moyze ɗaa ɓáy mbeɗeri ká *nzoɓ yaana ɓayri saa nzaa ɗgerewuru ɗaa ndaw na, ɗo kpuru mgba sewke taa Zaa Batis. Tii sawke ɓáy sewke taa Zaa Batis na, i ka-káa Bay Kere ká se tul réke

mbay ηγερεwururu ká tul nzobri. Nzobri riw bele i nzaa faa kpuru í nduo í se ɔi. ¹⁷ Bay haɲa tumbam ɔáy tusiri kal na ηγοη ɔamba na ki, roo le, ɔay haɲa vu fe ká ndji ká i vbie ɔo ɔil bol kusolke ká kal na ηγοη kal tul-e roɔay.

¹⁸ «Wara nzoɔ haɲa haɲa ká nii máy ɔe a yaa máy ki na, warake ku na ɔaa nun pie. A nzoɔ ká yaa máy ká wara nii ni na, ka ɔaa nun pie ndaw.»

Law ɔay ká se tul nzoɔ feziɲa ɔáy Lazar

¹⁹ «Nzoɔ mbijw munu ɔa nzoɔ feziɲa, a nduo gari lari ká nduy mgbilik mgbilik a ndaɔ ɔamba ɔo sùo-ε, a kaw ɔil ndaɔi ɔáy nam nam. ²⁰ Lεε, nzoɔ mbijw munu ká ɔa nzoɔ kuku, riɲ-ε ɔa Lazar sùo-ε te nɔɔ gbõr gbõr riw bele na, ka naa faa hul nzoɔ feziɲa na. ²¹ Ka rε sùo-ε ɔay dám bum ηgaw ká gay saa tutakra nzoɔ feziɲa siya zuɔ siri na ɔay réke ha ɔil-e ka mbaa. A le, váyri kara i vi seɪ nɔɔkeri ká ɔo sùo-ε na.

²² «Báyji le, nzoɔ kuku na ví hu. Lεε, leɔ nzaapeɔ ηγερεwururi ká nulue i ví sùu paɲa nun sùo-ε na, í vǎa ha ni kaw zaɔ káw kere ká lakun *Abaraham ká nulue. Fǎle le, nzoɔ feziɲa na ví hu ndaw, ha nzoɔri mbi ni í vǎa voro ni. ²³ Báyji le, nzoɔ feziɲa na kaw zaɔ kókɔ seke fe ká zaɔ baw a ura nun-ε ɔa siya a kɔ-kóm ɔi ɔi mak, le, ka kɔ Abaraham ɔáy Lazar ká i kaw lakun ki. ²⁴ Ro, a rε ɔeleɲ a ɔaa mii: “Bǎa Abaraham, kóɔ ηguɔ hoɲ, mu kɔ nun síe ɔil! Mu pie Lazar ha ni ka ɔaa vu nduo-ε nduo mbii, a tóɔɔ ɔo kusol-i ká huɔ kurum kurum key ha ni ka huɔ lom ha mì, ɔay ji le, mì kɔ seke fe ηgji ɔamba tasiri ká ɔil huu na key.”

²⁵ «Báyji le, Abaraham yijra ɔáy ɔay ha ni mii: “Vu-il! Mu kér se tul káw ɔo ká ɔil ndaɔi ɔáy káw ɔáy kumnun ɔo ká tusiri kɔɔ roɔay na mú kɔ. A Lazar na laa le, kaw ɔil seke feri ηgji ɔamba. Timbeɔe key na, law-ε huɔ ni

ká zaď ni key, a pɔŋ mù ɓo laa ro ze, mù kaw ɓil sɛkɛ fe ku. ²⁶ Rɔɓay, mu kɔ bawda luɔ ká gbuƙe tiya ɗo sakra naari. Ze, nzɔɓri ká i hii ɓay úru saa luo ɓuru key, í se luo-rì lew na, faa tiya. ɓari ká i hii ɓay úru saa luo-rì lew, a í vi luo ɓuru líe key na kara faa tiya ndaw.” ²⁷ Be nu ku ro, nzɔɓ feziŋa na yiŋra ɓáy ɓay ha ni mii: “Bãa Abaraham, munu zu ɛ, kóď ŋguɔ hɔy, mù ɗaa síe ká pol-a ɓay haŋa mù pie Lazar ha ni ka se ɓil puo bãa, ²⁸ ɓay ji ɛ, yu-iri, tul-ri ndeɓe i kaw ɗi ku. Ka se ɓo a vã ɓaa taŋa saw feri ká tji tul-i key na ɓay haŋa ɓari na kara i vi zaď kókɔ sɛkɛ fe key na ya.”

²⁹ «ɛɛ, Abaraham yiŋra ɓáy ɓay ha ni mii: “Yu-ori na, mbeɗe ká *Moyze ɗaa ɓáy taa *nzɔɓ yaŋa ɓayri saa nzaa ŋɛɛwuru kara ɗo nduo-ri ɗi ku. Ndad ɓay haŋa ri laa ɓay ɓari.” ³⁰ Báyji ɛ, nzɔɓ feziŋa na ɓaa mii: “Úwaa, bãa Abaraham, i ti yaŋa ɓayke ya. Roo ɛ, zaďka nzɔɓ tji saa sakra nzɔɓ huɗeri a se luo-ri ɛ, i súo kér ɓay ɓari ká tul fe ɗaa ɓari!” ³¹ ɛɛ, Abaraham ɓaa ha ni mii: “Zaďka i laa ɓay Moyze ɓáy taa nzɔɓ yaŋa ɓayri saa nzaa ŋɛɛwuru ká i ɗaa ɗo mbeɗe na ku ya ɛ, nzɔɓ tji saa sakra nzɔɓ huɗeri hɔy a vã ɓaa ha ri kara, i ti yaŋa ɓayke ya.”»

17

Bay ká se tul feyaa ɓáy ndáka buma zinj ki

(Mat 18.6-7,21-22; Mrk 9.42)

¹ Zezu ɓaa ha led nduoɓal-eri mii: «Fe ká'a ɗaa ha nzɔɓ ɗaa feyaa na, ti lad ya. A roo ɛ, kókɔ sɛkɛ fe a ɗoko tul nzɔɓ ká ɗaa ha ku-ɛ ɗaa feyaa na! ² Síŋ bawda tisaw ɗo sol nzɔɓke a vbu ni ɓo maambii na ndad mba haŋa ni kaw ɓáy kumnun a ula led mbjw ká ndji ká sakra ledri ká ɗo key na ha ni ɗaa feyaa. ³ Munu zu ɛ, ì nɛ ɓáy sùo-rì!

«Zadka yu-ɔ ɔaa feyaa le, mu vaa ɔaa ɔayke zih ni. Ze ɔo, ka suo kɛr ɔay ɔe ká tul feyaa ɔe na le, mu nda bumake zih ni. ⁴ Ze, ka ɔaa feyaa zih mù faa ɔal ba tɔnɔ say ká ɔil nam mbijwke na ku hɔy, rɔɔ a suo kɛr ɔay ɔe, a ví vbi mù law huoke munu ɔanɔɔ le, mu nda bumake ka zih ni.»

⁵ Báyii le, *nzoɔ ndáy nzaapedri ɔaa ha ŋɛɛmbay mii: «Mu ha mbika law ɔuru ka ŋɛɛ ɔa pola pola.» ⁶ LEE, ka yiŋra ɔáy ɔay mii: «Zadka mbika law ɔaari ŋɔɔɔ ya maa para túŋ ká ndii hɔy le*, ì máa ɔáa ha puu ká ɔo ku ɔay haŋa ni ka muu ɔáy saw-ε a zo ɔo maambii a ɔár saw ká ɔi, le, a ɔáa vu mbom ɔo tul-rì.»

Peɔ ɔáa leɔ káw ŋɛɛwuru

⁷ «Munu ká nzoɔ mbijw ká sakra ɔaari ɔo ɔáy leɔ káw mbijw ka'a pɔŋ peɔ payri, mase peɔ kóɔɔ ndayri zuo nduo-ε, rɔɔ leɔ káw na uru saa wáa a vi le, ka'a ɔáa ha ni mii: “Vi ɔa vaa mú káw nzaa fe sum key” le? ⁸ Úwaa, ka ti ɔáa munu ya, roo le, a ɔáa ha ni mii: “Suo gari ɔori, mú léke sùo-ɔri dem dem, a mú kára fe sumri na ha mì sù a mí nzo fe zuo ɔi ndaw rɔɔ, mu sù taa ɔori a mú nzo zuo ɔi ɔáy.” ⁹ Leɔ káw ká ɔaa fe ɔáy zadε maa ɔáy nzaa ká gaŋ tul-e mbi ha ni na waa, ɔa fe ka'a ɔáa taambɔl ha ni rɔɔay le woo? Ú-uu, munu ya! ¹⁰ Baari hɔy kara ɔo faa mbijw munu ndaw, zadka ì ɔaa feri riw bele ká mì mbi nzaa-i ká ɔi ha rì na, ndaɔ ɔay haŋa rì ɔaa mii: “Buru ɔa leɔ káwri hɔy, ze ɔúru ɔaa peɔ ká ɔo nun haŋa buru ɔaa.”»

Zezu vaa nzoɔri ká kpiri zuo sùo-ri

* ^{17:6} 17.6 Báyii nzaa gɛɛk le, ɔa para túŋ ya, roo le, Zezu ɔaa ɔay se tul para mutarde ka ŋɔɔɔ maa para túŋ.

¹¹ Zezu se ɓa Zuruzalɛm, a kal ɓáy faa ká ɓo sakra kuɗu zaɗf ká Samari ɓáy Galele. ¹² Zaɗka'a tji puo mbjw munu ɓáyji ɛ, nzoɓri duɔ ká kp̄iri zuɔ sùo-ri na, i suɔ nun-ɛ í t̄aa a í ɗo ɗi ngereɗ, ¹³ í ɗaa bawda kusol-ri ɓo siri mii: «Zezu, Mbay ɓuru, kóɗf nguɔ hɔy, mu kɔ nun síe ɓuru key!» ¹⁴ ɛɛ, zaɗka'a mbi nun-ɛ, a kɔ ri na ɓáyji ɛ, ka ɓaa ha ri mii: «Ì se ɓo í v̄aa kíe sùo-rì h̄a nzoɓ fe poyri ha ri kɔ.» Zaɗka i zɔl í se faa na ɓáyji ɛ, kp̄iri ɓari na ɔ h̄a sùo-ri duo mgberɗ. ¹⁵ Nzoɓ mbjw ká sakra ɓari na, zaɗka'a kɔ kp̄iri ká ɔ ká sùo-ɛ na ɓáyji ɛ, ka ȳji ɓáy tul ɓal-ɛ nzek, a pisi ŋgerɛwuru ɓáy bawda kusol-e ɓeleɗ ɓa siya, ¹⁶ a huku siri gburuk ká saw ɓal Zezu a háke ni taambɔl. Nzoɓke ku na, ka ɓa nzoɓ ká Samari ká Ziɓri kɔ ri ɓa fe ya. ¹⁷ ɓáyji ɛ, Zezu mbi ɓay a ɓaa mii: «Bari na w̄aa, kp̄iri ɔ ká sùo-ri ɓáy zaɗf ɓari duɔ riw bele ya ɛ? W̄aa, nzoɓ tɔnɔ mbjwkeri na, i ɗo zaɗf h̄aa ɛ? ¹⁸ Rɔɔ, í pɔɗ ɓa nzoɓ tul puo key hɔy ȳji a ví ɗaa taambɔl h̄a ŋgerɛwuru key ɛ?» ¹⁹ Falɛ ku ɓáyji ɛ, Zezu ɓaa h̄a ní mii: «Úru siya a mú se zaɗf seɗf ɓo. Law-a ká mù ɗaa ɓo tul-i na ȳaa mù ro.»

Síe h̄aa ŋgerɛwuru a ví réke mbay ɛ?

(Mat 24.23-28,37-41)

²⁰ Nam mbjw munu, *Fariziri vbi Zezu ɓay mii: «Síe h̄aa nd̄aw rɔɔ, ŋgerɛwuru a ví réke mbay ká tusiri key ɛ?» ɛɛ, Zezu ȳj̄nra ɓáy ɓay ha ri mii: «Réke mbay ŋgerɛwuru na a vika ɓáy faa kóko ɓáy nun gbak gbak ya. ²¹ Rɔɓay, nzoɓ ti ɓáa mii: “Ka ɗo key!” mase, “Ka ɗo lew!” ya, ɓay ji ɛ, ì kɔ, réke mbay ŋgerɛwuru na ɗo sakra ɓaari timbeɗɛ key ro.»

Síe h̄aa rɔɔ, Vu Nzoɓ a ví tusiri key ɛ?

²² Falɛ ku ɓáyji ɛ, Zezu ɓaa h̄a leɗf nduoɓal-eri mii: «Bil namri ká'a vika na, ì ɗáa kɔn kóko ɓi *Vu Nzoɓ nam

mbiw munu hɔy ká sakra nam ɓeri na ku, roo ɛ, ì ti kóko ni ɓáy nun-rì ya ɓáy. ²³ Nzofri ɓáa ha rì mii: “Vu Nzof na ɔo key,” mase “ka ɔo lew.” ɛɛ, ì se ɔi ya, ì ɔúu fal-ri ya. ²⁴ Ì kɔ, munu ká mbam siɛ yela a taŋ zaɔ gbɛɛɛɛ saa fi hoɔo kpuru mɓa fi gel na, síeke ká ɓi Vu Nzof mì ví na, a ɔoko faa mbiw munu ndaw. ²⁵ Roo ɛ, pola roo ɓay haŋa mì vi na, ɔo nun haŋa ɓi Vu Nzof mì kɔ seke fe ŋgii ɓamba tasiri, a nzofri ká timbeɔɔe key kara i túŋ mì ŋgereŋ.

²⁶ «Nam ká ɓi Vu Nzof mì vika na, a ɔoko faa mbiw munu ɓáy feri ká kal ɓáy sewke taa *Noe na. ²⁷ Sewke ku na, nzofri sɔ fe í nzo fe, máyri ɓáy warari i yaa kɪ kpuru maa ɓáy nam ká Noe ndúoke ɓil hul tumbii na. Falɛ ku ɛ, mbii ví yaa zaɔ remleŋ remleŋ, a ɓiɛ nzofri mburuk mburuk riw bele. ²⁸ Síe ví ɓi Vu Nzof na, a ɔoko faa mbiw munu ɓáy fe ká kal ɓáy sewke taa *Loɔ na. Nzofri sɔ fe í nzo, í hie fe ziŋ kɪ ɓa lie ɓa lew, í paa wáari a í ɔaa hulri. ²⁹ Roo ɛ, nam ká Loɔ tɪjike saa puo ká Sɔɔom na, ŋgɛɛwuru pie ɓáy huu ɓáy tisawri ká mbi huu gay saa nulue zuo siri, a se bilam bilam a ɓiɛ ri riw bele. ³⁰ Namke ká ɓi Vu Nzof mì yíi mí tɪi ká nun nzofri na, a ɔoko faa mbiw munu ndaw.

³¹ «Namke ku na, nzof ká mɓa taram ká tul hul siya na†, ze fe ɓeri ɔo ɓil hula kara, ka ti ɔí a se ɔi ɓay vaa fáa ya. A nzof ká ɔo waa kara, ti yíi a se puo ya ndaw. ³² Ì kér se tul máy Loɔ ká fɛɛ kóm wóri, a ziŋ huɔ na í kɔ. ³³ Nzof ká'a nzaa faa kóro kumnun ɓe na, a ɔoko ɓáy kumnun taa tusuɛke ya. Roo ɛ, nzof ká'a pónɔ sùo-ɛ yɔɔ na, a kóro kumnun taa tusuɛke. ³⁴ Mì ɓaa ha rì ta-taŋ: ká ɓil suŋke ká ɓi Vu Nzof mì ví na, nzofri siɔi i naaŋa

† 17:31 17:31 Ziɓri na, zaɔka i ɔaa hul ɛ, i ɔaa tul-e aa raɔ raɔ ɔo ɔi ɓa zaɔ mɓaka taram ɓari.

hii zinj k̄i mb̄iw. LEE, i mbika nzoḅ mbini, a í p̄oḅ nzoḅ mb̄iE mgb̄ami. ³⁵ A máyri síḅi ká i ḅoko ḅúu fe ká nzaa san mb̄iw na, i mbika nzoḅ mbini, a í p̄oḅ nzoḅ mb̄iE mgb̄ami. ³⁶ [W̄arari síḅi ká i ḅoko wáa na, i mbika nzoḅ mbini, a í p̄oḅ nzoḅ mb̄iE mgb̄ami.»] ³⁷ Báyii LE, leḅ nduoḅal-eri vbi ni mii: «Mbay, zaḅ ḥaa r̄oḅ, fe niri key na a kál ká ḅi LE?» LEE, ka ȳiḅra ḅáy ḅay ha ri mii: «Zaḅ ká huḅ fe ḅo ḅi na, zaḅE na ku ze tamiri mb̄u k̄i ká ḅi.»

18

Law ḅay ká se tul máy síe ḅáy nzoḅ kún sal ḅay

¹ FalE ku LE, Zezu mbi law ḅay key a ḅaa ha ri ḅay kíEke ri ḅáa nzaa ḅay kere ḅanguo, í ḥa s̄uò-rì t̄aa ká ḅi ya. ² Ka ḅaa ha ri mii: «Puo mb̄iw munu na, nzoḅ kún sal ḅay ḅo ḅi, LE, ka ḥiE ḤḡEREW̄uru ya nd̄aw, a k̄o nzoḅ ḅa fe ya nd̄aw pi. ³ LEE, ká puoke ku na, máy síe mb̄iw munu ḅo ḅi ku nd̄aw, a se luo-ε ḅanguo kpaḅara ḅay ḥaḅa ni ka ḅaa ḅay ḅe ḅáy zaḅE ḥa ni a ḅaa mii: “Mu ndáḅa faa ḅay ḅúru nzoḅ tul ḡḡani ḅi na ḥa mì.” ⁴ LEE, nzoḅ kún sal ḅay na hii ḅay kún sal ḅay ḅe na ḥa ni ya munu munu ḅanguo kpaḅara. Ro, a ker ká ḅil law-ε mii: “Ba tusuE k̄i, mì ḥiE ḤḡEREW̄uru ya nd̄aw, mí k̄o nzoḅ ḅa fe ya nd̄aw, ⁵ roo LE, munu ká máy ni key na ȳokl̄o mì ḅamba na, mì ndáḅa faa ḅay ḅe na ḥa ni. Munu ya LE, ka’ a ví luo-i ḅanguo kpaḅara ḥa tul-i wura w̄oḅ w̄oḅ ḡor ḥoy.”»

⁶ FalE ku báyii LE, ḤḡEREW̄uru ḅaa ḥa nzoḅri ká zaḅE ku mii: «Ì laa ḅay ká nzoḅ kún sal ḅay ká ndaya ḅaa key na ta-taḅ! ⁷ W̄aa, ḤḡEREW̄uru a ḅáa mina a ndaḅa faa ḅay nzoḅ taa ḅeri ká i rE ḥa ni suḅ ḅáy ḅisie na ya LE woo? W̄aa, a p̄oḅ ḥa falE ḅi LE? ⁸ Mì ḅaa ha ri ta-taḅ: ka’ a ndáḅa faa ḅay ḅari na ḅa vaa ḥoy ha ri. Ku w̄aa, zaḅka ḅi *Vu

Nzob̀ mì yíi mí vi tusiri key na waa, mì zín nzoɓri ká i kaw tul mbika law ɓari na kɪ zu lɛ?»

Law ɓay ká se tul Farizi ɓáy nzoɓ̀ mbú larimbuo

⁹ Roɓay, Zezu mbi law ɓay key a ɓaa ɓay tul nzoɓri ká i kɔ̀ sùo-ri ɓa nzoɓ̀ fe ɗáa ɓáy zadɛri, a í kóke kɔ̀-ri ɓari ɓa fe ya na. ¹⁰ Ka ɓaa mii: «Nzoɓri siɗi, i se ɓil *hul kani ɲgerewuru ɓay ɗáa nzaa ɓay kere. Nzoɓ̀ mbini ɓa Farizi, a nzoɓ̀ mbɛ laa lɛ, ɓa nzoɓ̀ yaɗa larimbuo. ¹¹ ɓáyji lɛ, Farizi na naa sùo-ɛ ɲgereɲ a ɗo siya a ɗaa nzaa ɓay kere ká ɓil law-ɛ, a kɪke fe ɗáa ɓeri mii: “ɲgerewuru ɓi, mì hà mù taambol, ɓay ji lɛ, mì ɗo munu ɓa ɓie nzoɓ̀ haɓri ku ká i ɓa nzoɓ̀ riɓari ya ndaw, nzoɓ̀ ɗáa ndayari ya ndaw, nzoɓ̀ ɗáa nun pieri ya ndaw, mase mì ɗo munu ɓa nzoɓ̀ yaɗa larimbuo ká ɗo key na ya ndaw pi. ¹² Bi na, ɓil dimasi mbɪw mbɪw riw bele na, mì saɲ sùo-i mí sɔ̀ fe ya faa ɓal ba siɗi siɗi, a feri riw bele ká mì zín na, duɔ lɛ, mì naa mbɪw hà mù.” ¹³ ɓáyji lɛ, nzoɓ̀ yaɗa larimbuo na laa ro naa sùo-ɛ a ɗo ɗi ɗi huo-ɛ, a hii ɓay úra nun-ɛ ɓa siya ɓa luo ɲgerewuru ya, roo lɛ, ka nda law-ɛ zad ɗad a ɓáake ɓay hà ɲgerewuru mii: “ɲgerewuru ɓi, mu hà law-a ka huo lom ká tul-i, ɓi ká mì ɓa nzoɓ̀ feyaa na.» ¹⁴ Lɛɛ, Zezu ɓaa mii: «Mì ɓaa hà rì ta-taɲ: nzoɓ̀ mbú larimbuo key na, ɲgerewuru naa ɓay ká tul-e hà ni yìi a se puɔ̀ ɓáy law huoke. Roo lɛ, nzoɓ̀ taa haɓ ká ɓa Farizi na, ɓay ɗo tul-e ɓáy, ɓay ji lɛ, nzoɓ̀ hà hà ká ura tul-e ɓa siya lɛ, ɲgerewuru a mgbaka tuɲ siri, a nzoɓ̀ ká ɗiɲ tul-e laa lɛ, ká a úra ɗo siya.»

Zezu sam fe zuɔ̀ tul ledri

(Mat 19.13-15; Mrk 10.13-16)

¹⁵ Lɛɛ, nzoɓri faa led ɗupɛɲri hoy kara í vieke luo Zezu ɓay haɗa ni ka ɗaa nduo-ɛ ɓo tul-ri. Zafka led nduɔbal-eri kɔ̀ munu na ɓáyji lɛ, i haa ri. ¹⁶ Roo lɛ, Zezu hà ri soro

ḡáy leḡ tupɛɲri na ḡa lakun-ε a ḡaa mii: «Ì ála leḡri ha ri vi luo-i ḡo, ì haa ri ya, ḡay j̄i le, ɲɣɛɛwuru re mbay ká tul ḡari ká i ḡo munu ká leḡri key. ¹⁷ Mì ḡaa ha rì ta-taɲ ḡa tusuε k̄i: nzoḡ ká yaa ɲɣɛɛwuru ḡa law-ε ha ni re mbay ká tul-e munu ká leḡ na ya le, ka ti ḡoko sakra nzoḡri ká ɲɣɛɛwuru re mbay ká tul-ri na ya w̄m.»

Soro ḡay ká se tul feziɲa

(Mat 19.16-30; Mrk 10.17-31)

¹⁸ Báyj̄i le, mbay Ziḡ mbiw munu vbi Zezu mii: «Mbay kere, fe j̄i ze mì ḡáa ndaw rɔɔ ḡay z̄ɲke kumnun ká ḡo ḡaɲɲuɔ na le?» ¹⁹ Leε, Zezu ȳi a ḡaa ha ni mii: «Bay j̄i rɔɔ, mù ḡi mì ḡa nzoḡ kere le? ɲɣɛɛwuru k̄i huο-ε h̄oy ze ḡa nzoḡ kere ḡo, nzoḡ k̄i mbiw mini ká nde ni nde na, tiya. ²⁰ Mu kɔ, bol kusolri ká ɲɣɛɛwuru ha nzoḡri na ḡaa mii: “Mù ti ḡáa nun pie ya, mù ti ika nzoḡ ya, mù ti ri-riiḡa ya, mù ti kúḡ ḡay zuɔ nzaa nzoḡ ya, rɔɔ mù ḡáa vu mbom ḡo tul b̄aa-ka ḡáy máa-ɲa*.”» ²¹ Báyj̄i le, leḡban na ȳiɲra ḡáy ḡay ha ni mii: «Bol kusolkeri ku na, ḡáy kuban ḡi k̄i h̄oy mì ḡo tul-e riw bele t̄ji vuri.» ²² Falε ká Zezu laa ḡay ḡe na munu báyj̄i le, ka ȳiɲra ḡáy ḡay ha ni mii: «Fe mbiw puo mù rɔḡay. Fe ḡori riw bele ká mù ḡḡke na, mu se mú v̄aa faa mú hie, a mú p̄ɔɲ larike mú léke nzoḡ k̄ukuri. Munu ndaw rɔɔ, mù ḡoko ḡáy feziɲa taa tusuεkeri ká nulue ḡáy. Falε ro le, mu ȳi mú se fal-i ḡáy.» ²³ Zaaḡka leḡban na laa ḡayke na munu báyj̄i le, ka siɲ tunun-ε mbid̄ mbid̄, ḡay j̄i le, ka ḡo ḡáy feziɲari ɲɲi ḡamba tasiri. ²⁴ A zaaḡka Zezu kɔ ni ká’a siɲ tunun-ε mbid̄ mbid̄ na báyj̄i le, ka ḡaa mii: «ḡo ɲɲɔɲ ḡamba ḡay haɲa nzoḡ feziɲari ḡiɲ tul-ri ha ɲɣɛɛwuru re mbay ká tul-ri! ²⁵ Bay haɲa zambal ka nduo luɔ zoy a t̄ji ká nun-ε

* ^{18:20} ^{18:20} T̄ji kεle 20.12-16; K̄iɲa bol kusol ba siḡike 5.16-20.

na dfo ηγοη βαμβα tasiri. Roo λε, haηa nzoβ feziηa dfiη tul-e ha ηγερεωυru re mbay ka tul-e na, dfo ηγοη βαμβα tasiri kal di ρoβay.» ²⁶ Bayji λε, βari ka i dfo zadε ka i laa bayke na i βaa mii: «A munu ku waa, nzoβ ve ze a maα bay ziη pam na bay λε†?» ²⁷ Λεε, Zezu yiηra bay bay mii: «Fe ka nzoβri maa dαa ya na, ηγερεωυru maa dαa.»

²⁸ Bayji λε, Piyer βaa ha Zezu mii: «Mu ko, βuru na βuru poη fe βururi riw bele ka βuru dōke na bay seke fal-a.» ²⁹ Λεε, Zezu βaa ha ri mii: «Mi βaa ha ri ta-taη βa tusue ki: nzoβ ka poη hul βe, mase may βe, mase yu-eri, mase nzoβ mbōη niri, mase vi-eri bay tul reke mbay ηγερεωυru na λε, ³⁰ ηγερεωυru a haηa ni fe kiηi ηγι βαμβα ka bil sew ka naα kawri di timβεδε key, ρo ka bil sew ka'a vi vuku na, ka'a haηa ni kumnun ka dfo βαηγuo na.»

Zezu βaa bay kōko seke fe ka'a tiη tul-e

(Mat 20.17-19; Mrk 10.32-34)

³¹ Falε ku bayji λε, Zezu φα led nduoβal-eri ka duo fale sidfi na ha ri dfo fi mbiw βodf, a βaa bay ha ri mii: «i laa key, naα seri βa Zuruzalem na ro vāy. Ka zadε ku na, bayri riw bele ka *nzoβ yaηa bayri saa nzaa ηγερεωυru dαa dfo bil mbede ka se tul-i βi *Vu Nzoβ na, a doko bay zadε. ³² I poη mi βo nduo nzoβri ka i tuu ηγερεωυru ya. βari na i siε mi i radf mi, a i sa-sami zuo nun-i. ³³ I ndaka mi bay ndoy doη a i i mi. Ndeke di nam sayke λε, mi tiη saa luo hudf.» ³⁴ Roo λε, bay ka Zezu βaa na, ledf nduoβal-eri

† 18:26 18.26 Fe ka Zezu βaa bayke ka zadf ni key na, tuku ledf nduoβal-eri, bay ji λε, Ziβri ker mii, nzoβ ka dfo bay feziηa ηγι-ηγι na, feziηa βe na kie mii, ka βa nzoβ ka'a rii law ηγερεωυru, ρo puoruo ηγερεωυru kara βa taa βe ndaw pi. Roo λε, Zezu kie ri mii, ker bay βari dfo bay faake ya.

laa taɲ ya mgbarɲ. Saɯ ɖayke ku na muu ri muu ha ri ko fe ka'a ɖaa ɖayke na ya.

Zezu mgbuɗa nun raw ha ni ko zaɗ

(Mat 20.29-34; Mrk 10.46-52)

³⁵ Zaɗka Zezu se a ɗo ɗi ya deɓ ɖáy puo ká Zeriko na báyii ɛ, raw mbiw munu kaw lafaa a goɲ fe. ³⁶ Zaɗka'a laa gire ɖal nzoɖri ká mgbarib rib ká i kal faa na báyii ɛ, ka vbi ɖay mii: «Saɯ seɗ ɖaarì key na waa, ɖa ji kɪ zu maale?» ³⁷ ɛɛ, i ɖaa ha ni mii: «Zezu ká Nazareɗ na ze kal faa key vǎy.» ³⁸ Zaɗka'a laa ɖayke na munu báyii ɛ, ka guu fe ɖeleɲ mii: «Zezu, *vu bulu David, kóɗ ɲguo hoɲ mu ko nun síe ɖi!» ³⁹ ɛɛ, nzoɖri ká i se pola na, i uru ziɲ ni ɖay haɲa ni ka pón nzi-ɛ. Roo ɛ, ka guu fe mgbarib ɖa pola pola roɖay mii: «Vu bulu *David, kóɗ ɲguo hoɲ mu ko nun síe ɖi!» ⁴⁰ Báyii ɛ, Zezu si ɖal-ɛ zik a ɗo a mbi nzi-ɛ ɖay haɲa ri mgbarib ni í vieke ha ni. Zaɗka raw na soro a vi lakun Zezu na báyii ɛ, Zezu vbi ni mii: ⁴¹ «Fe ji ze mù hii ɖay haɲa mì ɗaa ha mù ɛ?» ɛɛ, raw na yinra ɖay ɖay ha ni mii: «Mbay, mu ɗaa ha mì ko-kóm ɖa kɪ roɖay.» ⁴² ɛɛ, Zezu yi a ɖaa ha ni mii: «Mu ko-kóm ɖa kɪ. Lawa ká mù ɗaa ɖo tul-i na vaa mù ro.» ⁴³ Báyii ɛ, ká zaɗe ku hoɲ ka ko-kóm a se fal Zezu na a pisi ɲgerewuru. Ruo nzoɖri riw bele ká i ko feke na, i pisi ɲgerewuru ndaw.

19

Zezu ɖáy Zase

¹ Zaɗka Zezu tji Zeriko na, ka saka ɖáy faa ɖil puo. ² ɛɛ, nzoɖ mbiw ká ɖa nzoɖ feziɲa ká riɲ-ɛ ɖa Zase ká ɖa ɲgerɛ tul *nzoɖ yaɲa larimbuori na ɗo ɗi. ³ Be na, ka nzaa faa ɖay kókɔ, waa Zezu na ɖa nzoɖ ve kɪ gbaɗ ɛ? Roo ɛ, munu ká'a ɖa goɲ nzoɖ ɖamba tasiri na, ka ziɲ faa ká ɖay kókɔ ni ya ɖay tul ruo nzoɖri. ⁴ Ro, a ɗuu pola a

vãa hil tul puu ká ða sikomɔr a kaw ði ðay kóko Zezu ká'a kál ðáy faa ká ðo saw puu na ku. ⁵ Zaðka Zezu ví tji saw puu na ku báyi le, ka ura nun-ε ða siya a ðaa ha ni mii: «Zase, mu ði ða vaa, ðay ji le, vuri key na, ndað ðay haña mi naa ðil puo ðo.» ⁶ Lεε, Zase na takra a ði saa tul puu na, a mgba ni ðáy suoriya. ⁷ Báyi le, nzobri riw bele ká i ðo zaðε í ko feke na i ngu-nguri í ðaa mii: «Ðaa mina rɔɔ, ledban key se a vãa naa luo nzob feyaa ká mini key le?» ⁸ Lεε, Zase soro a ví ðo pol ηγερεmbay a ðaa ha ni mii: «Mbay, mu ko, fe ðiri na, mi wál saa sikða ðay haña nzob kukuri. Ze, zaðka mi yaa fe nzob ða bukru laa le, mi haña ni ki niñ nde tul-e taa mbiwke na ku.» ⁹ Báyi le, Zezu ðaa ha ni mii: «Vuri key na, pam ðo ðil puo key ro, ðay ji le, ledban ni key na ka ða vu bulu *Abaraham ndaw. ¹⁰ Tusueke le, ði *Vu Nzob na, mi vi ðay nzáa nzobri ká i ze-zee na ðay yaña ri.»

*Law ðay ká se tul mbay ðáy nzob peð ðeri
(Mat 25.14-30)*

¹¹ Zezu mbi law ðay mbiw rɔbay a ðaa ha nzobri ká i ví laa ðay ðeri na. Munu ká'a tòn ði ya deð ðáy Zuruzalem na, nzobri ker mii, réke mbay ηγερεwuru na a tji tul-rì kod munu hɔy. ¹² Lεε, ka ðaa mii: «Nzob mbiw munu ká saw ðe ða mbay se ða varu faa ðike ðay haña ri mbi ni ða mbay ndaw rɔɔ, a yi a vi saw puo ðe na ðáy. ¹³ Pola rɔɔ ðay zól na, ka ði nzob peð ðeri ká duɔ. Nzob ha ha le, ka ha ni lari maa ðáy lari peð few say a ðaa ha ri mii: “Lari ká mi ha rì key na, i ðáake fe hieri kpuru maa ðáy yi ði.” ¹⁴ Roo le, nzob puo ðeri na, i tuñ ni ηgereñ a í pie nzob nzaa peðri se fal-ε ðay ðáa ha ηγερεdomayri mii: “Ledbanke ku na ðuru hii ðay haña ni ka ða mbay ðuru ya.”

¹⁵ «Zadka ηγερεδωmayri dfaa ni kaw ba mbay, ka' a yi a vi saw puo be na bayyi le, ka ha ri di nzoɔ peɔ ɔeri ka' a ha ri lari pola na bay kɔkɔ waa, nzoɔ mbiw le, ziη mbiike ba mina mina le? ¹⁶ Bayyi le, nzoɔ titire dɛkre na vi a baa mii: "Mbay, lari ka mu ha mi na, mi ziη ki ba duɔ zuɔ tul-e roɔbay." ¹⁷ LEE, mbay na baa ha ni mii: "Ndaɔ bamba, leɔ peɔ kere! Munu ka mu dfaa vu mbom bo tul vu feri ka ndji mini na, mi haηa mu re tul ηγερεpuori ba duɔ ro." ¹⁸ Bayyi le, nzoɔ ndeke di siɔike vi a baa ha ni mii: "Mbay, lari ka mu ha mi na, mi ziη ki ba ndeɔe zuɔ tul-e." ¹⁹ LEE, mbay na baa ha ni mii: "Bo na kara mi haηa mu re tul ηγερεpuori ba ndeɔe." ²⁰ LEE, nzoɔ peɔ ki yi a vi a baa ha ni mii: "Mbay, mu ko, lari ka mu ha mi na ze do key; mi kuo bay vay gari luk luk mi dfaa muu. ²¹ Mi dfaa hiε, bay yi le, bo na, mu ba nzoɔ ka mu yiη bamba tasiri, a mu dfaa peɔ ndaw roɔ mu ziη fe ya ndaw, mu ru fe ndaw roɔ mu mby zuɔ tul ki ya ndaw pi." ²² Bayyi le, mbay na baa ha ni mii: "Bo leɔ kaw ka mu ndaya! Bay bay bo ka mu baa ka nzaa-a ku na, mi dfaake bay bo tul-a. Mu ko mi ba nzoɔ ka mi ηgoη bamba tasiri, ka mi dfaa peɔ ndaw roɔ, mi ziη fe ka di ya ndaw, mi ru fe ndaw roɔ, mi ziη lereke ka di ya ndaw pi. ²³ A munu ku waa, dfaa mina mu ha lari bi na ha nzoɔ ki kpa a dfaake peɔ, ze sie yi bi le, mi ziη mbiike zuɔ tul-e ya le?" ²⁴ Falε ku bayyi le, ka baa ha nzoɔbri ka i do zadε ku na mii: "Lari ka do nduo-e na, i naa i ha nzoɔ taa hay ka doke ba duɔ na." ²⁵ [LEE, i baa ha ni mii: "Mbay, be na ka do bay lari ba duɔ ro!"] ²⁶ Bayyi le, ka baa ha ri mii: "Mi baa ha ri: nzoɔ ka do bay fe na, ηγερεwuru a haηa ni ki nde tul-e. Roo le, nzoɔ ka doke ya na, hay ka ndji ka' a doke na kara, ka' a naa doɔɔ a poη ni. ²⁷ A bay ka se tul nzoɔ tul ηgani biri ka i hii bay haηa mi re mbay ka tul-ri ya na, i mba ri i vieke ha mi, a i vberε ri ka nun-i key ha mi ko."»

Zezu tji Zuruzalɛm

(Mat 21.1-11; Mrk 11.1-11; Zga 12.12-19)

²⁸ Falɛ ká Zezu ɓaa ɓay mini báyyi lɛ, ka nda faa pol ha nzoɓri ɓay séke Zuruzalɛm. ²⁹ Zaɗka 'a tòn ɗi ya deɓ ɓay tji puo Befaze ɓáy Betani ká ɗo ɗi ya ɓáy kuo ká riŋ-ɛ ɓa Oliviyɛ na, ka pie leɗ nduoɓal-ɛri siɗi ha ri se pola a ɓaa ha ri mii: ³⁰ «Ì se puo ká ɗo pol-rì ku. Zaɗka ò tji ɗi na, ò zìŋ vu maasoɓa mbjw ká i taa ni ɗo ɗi, ká nzoɓ kaw tul-e ba mbjw ya rɔɓay. Ì hina ni í víke ha mì. ³¹ A zaɗka nzoɓ vbi rì mii: “Bay ji rɔɔ, ò hina ni lɛ,” lɛ, ò ɓaa ha ni mii: “Ŋgɛɛmbay ze se síeke.”»

³² Lɛɛ, ɓari ká 'a pie ri se na, i zìŋ feri riw bele munu ká 'a mbi nzi-ɛ ká ɗi ha ri na. ³³ Zaɗka i ɗo hina vu maasoɓa na munu báyyi lɛ, ɓaa gaŋkeri na vbi ri ɓay mii: «Bay ji ndaw rɔɔ, ò hina vu maasoɓa na key lɛ?» ³⁴ Lɛɛ, i yjiŋra ɓáy ɓay mii: «Ŋgɛɛmbay ze se síeke.» ³⁵ Falɛ ku lɛ, i se ɓáy vu maasoɓa na ha Zezu. Ro, í ɗaa maagari ɓari zuɔ tul-e í ha Zezu hil a kaw ɗi. ³⁶ Zóli ɓari na báyyi lɛ, nzoɓri laɓa maagari ɓari zuɔ faa ká pol-e ɓay haɗa ni ka se tul-e a kál. ³⁷ Munu ká 'a ɗo ɗi ya deɓ ɓáy Zuruzalɛm ɓáy faa ká uru saa tul kuo Oliviyɛ na báyyi lɛ, ruɔ leɗ nduoɓal-ɛri riw bele ɗaa bawda suoriya, a í tii saw písi Ŋgɛɛwuru ɓáy bawda kusolri ɓay tul fe saŋri riw bele ká i kɔ ɓáy nun-ri na ³⁸ í ɓaa mii:

«Ndaɗ ɓay haɗa Ŋgɛɛwuru ka sám fe zuɔ tul mbay
ká vi ɓáy riŋ Ŋgɛɛmbay!

Law lɔm ɓáy riŋ ɗika ɓa taa Ŋgɛɛwuru ká kaw nulue!»

³⁹ Báyyi lɛ, Farizi haɗɛri ká i ɗo sakra ruɔ nzoɓri na i ɓaa ha Zezu mii: «Mbay, mu úru zìŋ leɗ nduoɓal-ari na ha ri mgba nzaa-ri.» ⁴⁰ Lɛɛ, Zezu yjiŋra ɓáy ɓay ha ri mii: «Mì ɓaa ha rì ta-taŋ, zaɗka ɓari key na i mgba nzaa-ri lɛ, tisawri ká ɗo key kara, i gúu fe ɓelen ɓelen!»

Zezu rE rEw ðay tul nzoðri ká ZuruzalEm

⁴¹ Zafka Zezu tɔŋ ði ya deð ðáy ZuruzalEm ká'a mbi nun-ε a kɔ puoke na báyii le, ka rE-rEw ðay tul nzoðkeri ⁴² a ðaa mii: «Áa! Ñaarì nzoðri ká ZuruzalEm, mì rE-rEw ðay tul-rì! Ña fe ká ì laa saw ðay fe ká'a máa haŋa rì káwke ðεkeke timbeðE key na zu! Roo le, timbeðE key na fekeri ku na fumra nun-ri gbìbli. ⁴³ Tusuke le, namri ká'a ví vuku na, nzoð tul ŋgani ðaarì tji tul-rì ðay kiri puo ðaarì gbuk ðo sikða, a í nduo zad yaa yaa ⁴⁴ í ðie puo ðaarì na kpukðu kpukðu, hulri ndaw, ðaarì nzoð puori ndaw pi. I ti pɔŋ tisaw hulri mbijw kara kay tul kɔ ha rì ya, ðay jì le, sew ká ŋgerEwuru vi ðay yaŋa rì na, vuo law-ri ya.»

Zezu kaw hul kani ŋgerEwuru

(Mat 21.12-17; Mrk 11.15-19; Zqa 2.13-22)

⁴⁵ Báyii le, Zezu se ðil mgbaj ká *hul kani ŋgerEwuru ðo ði a tii saw ní nzoð ðáð fe híeri ká ði ⁴⁶ a ðaa ha ri mii: «ŋgerEwuru ðaa ká ðil mbeðe ðe mii: “Hul ði na a ðá hul ðáa nzaa ðay kere*!” Roo le, ðaarì na ì fεE ni ða puy nzoð riibari.»

⁴⁷ Zezu fere fe ðáy namri riw bele ká ðil hul kani ŋgerEwuru. ŋgerEnzoð fe poyri ðáy *nzoð fére nzoðri bol kusolri, rɔɔ ðáy ŋgerE Zibri ndaw na, i nzaa faa ðay ika ni. ⁴⁸ Roo le, i kɔ faa ká ðay zínke ni ya, ðay jì le, ruɔ nzoðri riw bele te suku-ri kie ðay láake ðay be.

20

ŋgerE tul Zibri vbi ðay kóko saw hurusuo Zezu

(Mat 21.23-27; Mrk 11.27-33)

¹ Nam mbijw munu ká Zezu ðo fére nzoðri fe a ka-káa Bay Kere ká ðil mgbaj ká *hul kani ŋgerEwuru ðo ði na,

* 19:46 19.46 Ezay 56.7.

*ηγερενζοβ fe poyri βáy *nζοβ fére nζοβri bol kusolri, ροο βáy ηγερε Zιβri ndaw na, i ví ² vbi ni βay mii: «Mu βaa hα βuru laa, wαa, a ve ze mbi nzaa hα mù ndaw ροο mù dάake fe niri key λε? Mase, nζοβ ve ze hα mù faa dάake λε?» ³ Λεε, Zezu yijira βáy βay ha ri mii: «Bi kara, mì vbika rì βay mbjw βay kókκ. Ì βaa hα mì laa: ⁴ dάa tul nζοβri nduo mbii ká Zαa dαa na wαa, uru saa luo ηγερεwυru mase, uru saa luo nζοβri hoy λε?» ⁵ Ro, í tii saw máy βay ká sakra kḯ mii: «Náa βáari mina ro λε? Zαdka náa yijrari βáy βay hα ni mii, “uru saa luo ηγερεwυru” λε, a yḯ a vbi naari mii, βay ḯ ndaw ροο náa dάari law naari βο tul βay ká Zαa βaa na ya λε? ⁶ A zαdka náa βaari mii, “uru saa luo nζοβri” λε, ruo nζοβri riw bele na, i vbuku naari βáy tisaw βay ika naari, βay ḯ λε, βari na, i kο Zαa βa nζοβ yaαḯa βay saa nzaa ηγερεwυru.» ⁷ Báyyi λε, i yijira βáy βay hα Zezu mii: «Dάa tul nduo mbii taa Zαa na, βuru kο zαd ká uru saa dḯ ya.» ⁸ Λεε, Zezu yijira βáy βay ha ri mii: «Munu zu λε, nda-nda! Bi hoy kara mì ti kíε rì nζοβ ká mbi nzaa hα mì dάake fe niri key na ya ndaw.»

*Law βay ká se tul nζοβ pedri ká law-ri ndaya
(Mat 21.33-46; Mrk 12.1-12)*

⁹ Falε ku λε, Zezu mbi law βay key a tii saw βáake βay hα nζοβri mii: «Nζοβ mbjw munu mgba wáa a maa para puuri dο dḯ*. Falε λε, ka pοḯ pedke zuo nduo nζοβ

* 20:9 20.9 Ká zαd ni key na, fe ká nζοβ wáa maa na, Kuori kο feke ya. Ledf Izarayelri ze dḯ βa vḯye. Ba vay fe ká uo a lie goriyo goriyo a dο zuba ká i dḯ βa rezin. Ba fe pay βari ká i sḯ lereke, a í dάake him ndaw. Ká bil Mbede ηγερεwυru na, zαdka i βaa βay se tul vḯye λε, hαε βa fe ká i maa dο bil wáa, a hαε laa λε, βa ledf Izarayelri kḯ sùo-ri ká ηγερεwυru kο-kóm βa tul-ri a hii βay haḯa lere βari dο dḯ.

pedkeri ká'a f̄aa ri na, ðay haɲa ðo few hóro lere puu na vi ɛ, i wál taa ðeri, a í p̄oɲ taa ðari. Falɛ ku r̄oɔ, a z̄ol a se varu ðay d̄áa nam ɲgi-ɲgi. ¹⁰ Zafka few hóro lereke na vi báyii ɛ, nzoɓ wáa na pie leɗ káw ðe mbjw se luo nzoɓ pedkeri na ðay haɲa ni ka v̄aa yaa lereke han̄eri ká d̄o ðay tul ðeri na a víke ha ðeri. Roo ɛ, nzoɓ pedkeri na i ndaka leɗ káw ðe na w̄oɓ w̄oɓ, a í nii ni z̄ol nduo-ɛ h̄oy soli taɲ haɲa ni fe. ¹¹ Lɛɛ, nzoɓ wáa na pie leɗ káw ðe k̄i na r̄oɓay. Lɛɛ, ðe na kara, i m̄gba ni í ndaka ni w̄oɓ w̄oɓ ndaw, í rad̄ ni a í nii ni z̄ol nduo-ɛ h̄oy soli. ¹² Báyii ɛ, nzoɓ wáa na ȳi a pie leɗ káw ðe k̄i ndeke d̄i sayke. Lɛɛ, ðe na, i ha ni nuɔ m̄gbarmi m̄gbarmi, a í nii ni t̄ji k̄elɛ. ¹³ Báyii ɛ, nzoɓ wáa na ker ká ðil law-ɛ a ðaa mii: “Key w̄aa, mì d̄áa mina ro zey ɛ? Vu-i ká mì k̄o ni ða nzoɓ nun-i na, mì píe ni se luo-ri. K̄o ya ɛ, i híɛ ni.” ¹⁴ Roo ɛ, zafka nzoɓ pedkeri na i mbi nun-ri í k̄o vu nzoɓ wáa na báyii ɛ, i ðaa ðay ká sakra k̄i mii: “Í k̄o, nzoɓ ká'a m̄gbaka fe pile na zu! Náa íri ni, a ðo náa p̄oɲri fe pile na ða taa naari.” ¹⁵ Ro í v̄aa mbi ni í vbu ni m̄gbiriɲ ðo fal wáa na a í i ni.

«A munu ku w̄aa, fe j̄i ze nzoɓ wáa na a d̄áa z̄iɲ ri ɛ?

¹⁶ Ka'a v̄aa ika nzoɓ pedri na, a ha wáa na ha nzoɓ k̄iri.»

Zafka nzoɓri laa ðaykeri na munu báyii ɛ, i ðaa mii: «Feke ti d̄oko munu ya m̄gbaɲ!» ¹⁷ Roo ɛ, Zezu k̄o ri zii a ðaa ha ri mii: «A munu ku w̄aa, ðay ni ká d̄o ðil mbede ɲɛɛwuru na, márake ðaa mina ɛ?

“Tisaw ká nzoɓ mbúo hulri vbu ðo ðisuy na,

ȳi a vi ða tisaw kere ká kal tul tisaw h̄awri pavbaɗ,
a ða tisaw tigbaa hul taa tusuɛke†.”

¹⁸ Nzoɓ haɲa haɲa ká lie ðo tul tisaw key na ɛ, a gur s̄uo-ɛ ruk ruk. A zafka tisaw na ze t̄oɗo ðo tul nzoɓ laa ɛ, a r̄ɛɲ ni r̄ɛnɛnɛ.»

† 20:17 20:17 Simri 118.22.

Ngɛɛri ngakla Zezu ɔay tul púo larimbuo

(Mat 22.15-22; Mrk 12.13-17)

¹⁹ Ká saw síeke ku hɔy *ngɛɛnzoɔ fe poyri ɔáy nzoɔ fére nzoɔri *bol kusol Ziɔri na, i nzaa faa ɔay mgbaka Zezu, ɔay yi ɛ, i kɔ ndaw, law ɔay ká'a ɔaa na ka túŋke ri tunj. Roo ɛ, i hiɛ ruɔ nzoɔri. ²⁰ Ro ze, í tii saw ngɛɛna Zezu a í pie nzoɔri ká i ɔaa sùo-ri ɔa nzoɔ kereri ha ri se luo-ɛ ɔay vbika ni ɔay, ɔo zadka i ziŋ ɔay hanɛ ɔoɔ ká nzi-ɛ ɛ, i pɔŋ ni ɔo nduo nzoɔ réke tul puo ɔari ká ɔo ɔáy hɔrusuo ɔay ɔáake ɔay ɔo tul-e. ²¹ Ro, í vbi ni ɔay mii: «Mbay, ɔuru kɔ ndaw, ɔay ɔori ká mù ɔaa, ɔáy fe fére ɔori ká mù fere nzoɔri na ɔo ɔáy zadɛ. Mù naa nun nzoɔ mbɔw ya, roo ɛ, mù fere nzoɔri tusuɛ ɔay ká se tul fe ɔáa ká rii law ngɛɛwuru. ²² Mu ɔaa ha ɔuru laa. Waa, bol kusol naari ha faa ɔay hanɛ nzoɔ puo larimbuo ha Mbay Sezar mase, ha faa ya ɛ?»

²³ ɛɛ, Zezu kɔ kɛr ɔay ɔari ká i hii nzáake nzi-ɛ na a ɔaa ha ri mii: ²⁴ «Ì mbi lari na mbɔw í kíɛ mì ha mì kɔ.» Báyi ɛ, ka ɔaa mii: «Tul nzoɔ, ɔáy riŋ nzoɔ ká i vbie ɔo lari key na waa, ɔa nzoɔ ve zu ɛ?» ɛɛ, i yiŋra ɔáy ɔay ha ni mii: «Ba Mbay Sezar!» ²⁵ Báyi ɛ, ka ɔaa ha ri mii: «Munu zu ɛ, nda-ndad! Feri ká ɔo ɔay tul Mbay Sezar ɛ, ì ha Sezar, a ferì ká ɔo ɔay tul ngɛɛwuru laa ɛ, ì ha ngɛɛwuru!» ²⁶ Bay ká'a ɔaa ká nun ruɔ nzoɔri na, i ziŋ kaaya mbɔw ká ɔi ká ɔay mgbáke nzi-ɛ ya. Roo ɛ, ɔay ká'a yiŋra na tuku ri riw bele ha ri kaw silili.

Sadusiri nzaa nzaa Zezu ɔay tul tíi nzoɔri saa luo huɔ

(Mat 22.23-33; Mrk 12.18-27)

²⁷ Sadusi hanɛri soro í vi luo Zezu. Ba ɔari *Sadusiri na ze i ɔaa mii, nzoɔ hu ɛ, ti tíi saa luo huɔ ya. Ro, í vbi Zezu ɔay ²⁸ mii: «Mbay, *Moyze ɔaa *bol kusol ɔo ɔil mbede ha naari mii, nzoɔ ká yaa máy ká'a ɔo ɔáy yu-ɛ,

rɔɔ a hu taŋ mboŋke nzoɔ ɛ, ndaɔ ɔay haŋa yu-ε na ka yaa máy pile na a mboŋke nzoɔ, a kɔrɔke mɔiri yu-ε ká hu na. ²⁹ Be ze, nzoɔ ɔáy yu-εri tul-ri tɔnɔ say, ɛ, ŋɛɛɛ leɔ na yaa máy a hu taŋ mboŋke nzoɔ. ³⁰ ɛɛ, tɔŋnɔ fal-ε nzoɔ ndeke ɔi siɔike yaa máy pile na a hu taŋ mboŋke nzoɔ. ³¹ A nzoɔ ndeke ɔi sayke na kara, yaa máy na ndaw a hu taŋ mboŋke nzoɔ. Bari ká tul-ri tɔnɔ say na, i yaa máyke na ɔáy zaɔ ɔari riw bele, í hu taŋ mboŋke nzoɔ. ³² A fale ku ɛ, máy na kara ví hu ndaw. ³³ A munu ku waa, sieke ká nzoɔri tɔi saa luɔ huɔ na, nzoɔ ve ká sakra ɔari ká tul-ri tɔnɔ say ku na, máy key na a ɔá taa ɔe ɛ, ɔay ɔi ɛ, ɔari ká tul-ri tɔnɔ say na, i yaa ni yaa ɔáy zaɔ ɔari riw bele.»

³⁴ ɔáyɔi ɛ, Zezu yɔiŋra ɔáy ɔay ha ri mii: «Nzoɔri ká timbeɔɛ key na, máyri ɔáy warari i yaa kɔ. ³⁵ Roo ɛ, sew ká'a ví vuku na, nzoɔri ká ŋɛɛɛwuru kɔ ri maa ɔay haŋa ri tɔi saa luɔ huɔ í kaw ɔáy kumnun na, yaaŋa kɔ ti tiika mbã. ³⁶ Bari na, i ti huka mbã; i máa kɔ gbã ɔáy leɔ nzaapeɔ ŋɛɛɛwururi ká nulue. I ɔa vu ŋɛɛɛwururi, ɔay ɔi ɛ, ka tina ri saa ɔil huɔ ha ri kaw ɔáy kumnun. ³⁷ A ɔay ká se tul tɔi saa luɔ huɔ na, Moyze kɔi fal ɔayke ká ɔil mbeɔe ɔe ta-taŋ ɔáy ɔol ká'a ɔo pol puu ká gbúɔa ká huu sɛ ɔi ká ɔil law kɔr na, a ɔi ŋɛɛɛmbay mii, “Mì ɔa ŋɛɛɛwuru *Abaraham, ŋɛɛɛwuru Izak, a mí ɔa ŋɛɛɛwuru *Zakoɔ ndaw.” ³⁸ Munu zu ɛ, ŋɛɛɛwuru na ɔa ŋɛɛɛwuru nzoɔ káw ɔáy kumnunri ɔo, ka ɔa ŋɛɛɛwuru nzoɔ huɔeri ya, ɔay ɔi ɛ, nzoɔ taa ɔeri riw bele ká i hu na, ka kɔ ri ɔa nzoɔri ká i kaw ɔáy kumnun ɔay tul-e.»

³⁹ Fale ku ɔáyɔi ɛ, nzoɔ fére nzoɔri bol kusol haŋɛri mbi ɔay í ɔaa ha ni mii: «Mbay, mu ɔaa ɔay ndaɔ ɔamba.» ⁴⁰ I ɔaa munu, ɔay ɔi ɛ, i zɔi faa ká ɔay vbika ni ɔay kɔri mbã.

Krisi ɓáy David

(Mat 22.41-46; Mrk 12.35-37)

⁴¹ LEE, Zezu vbi ri a ɓaa mii: «Daa mina rɔɔ i ɓaa mii, *Krisi, nzoɓ ká ŋgerewuru waa ɓay píe ni ví yaa nzoɓri na, ka ɓa vu bulu Mbay *David le woo? ⁴² Mbay David kɪ sùo-ε ɓaa ta-taŋ ká ɓil Mbede Simri mii:

“ŋgerewuru ŋgerembay ɓaa ha ŋgerembay ɓi mii:

‘Mu ví káw tunduo hoɗo ɓi ⁴³ kpuru maa ɓáy haŋa mì haw yum

ká tul nzoɓ tul ŋgani ɓori ha ri ɗo ɓa fe ɗáa ɓal-a zuɔ ɗi.’ ”

⁴⁴ A zaɗka Mbay David ɗi Krisike na ɓa ŋgerembay na waa, ɗaa mina Krisi na a yíi a ɓa vu bulu Mbay David ndaw le woo?»

Fe ɗáa ŋgereri ká ɗo ɓáy zaɗe ya

(Mat 23.1-36; Mrk 12.38-40)

⁴⁵ Zaɗka ruɔ nzoɓri riw bele i ɗo í laa ɓay ká Zezu fere ri na báyii le, Zezu ɓaa ha leɗ nduoɓal-eri mii: ⁴⁶ «Ì nze ɓáy sùo-rì ɓay tul *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri ká i hii ɓay ndúo maagari ká pì-pie yul ɓay háarike ha nzoɓri hii soko korma korma ha ri ká zaɗ ruɔ ká nun nzoɓri, í nzaa zaɗ káw riŋ ɗika ká ɗo pola ká ɓil hul mbú kiri ɓáy zaɗ kaw ŋgereri ká nam fe sum suoriya ɓay kaw ɗi. ⁴⁷ Bari na, i ko nun síe máy síeri ya, a í sɔ fe ɓari ká i ɗóke na veɓ veɓ bele, rɔɔ í yìi í ɗaa nzaa ɓay kere pì-pie, í ɗáɓke sùo-ri ká nun ruɔ nzoɓri. Bari na, seke fe ká ɗo ɓay tul-ri na, a ŋgóŋ ɓamba tasiri kal tul nzoɓ haŋri.»

21

Máy síe ká mbi fe ha ŋgerewuru

(Mrk 12.41-44)

¹ Zezu kaw ɓil *hul kaŋi ŋgerewuru, a ko-kóm rie fal-ε gbuk, le, ka ko nzoɓ feziŋari ká i ví ɗaa fe haŋa hoɔ

ɓari zuɔ ɓil huɔ fe. ² Báyji ɛ, ka kɔ máy síe mbijw munu ndaw ká kuku ɓamba ví ɗaa soli sidfi hɔy zuɔ ɓil huɔ fe na. ³ ɛɛ, ka ɓaa mii: «Mì ɓaa ha rì ta-tañ ɓa tusuɛ kɪ: máy síe key ká kuku ɓamba na, ka ha lari kal nzoɓ haɓri riw bele, ⁴ ɓay ji ɛ, ɓari ku riw bele na, i wal feziŋa ɓari ká maa ri mgbak mgbak na í ha. Roo ɛ, máy key ká feri riw bele puo ni na, ka ha fe ká'a se síeke ɓay hółke sùo-ɛ na ɓɔɗ bele ha ŋɛɛwuru.»

Biɛ ká'a ɓóko tul hul kaɓi ŋɛɛwuru

(Mat 24.1-2; Mrk 13.1-2)

⁵ Nzoɓ haɓri ɗo ɓaa ɓay se tul *hul kaɓi ŋɛɛwuru ká tisawkeri ndaɗ ɓamba tasiri, ɓáy feri ká ndaɗ ɓamba ká i faa í ha ŋɛɛwuru ɓay lékeke hul kaɓike na. Roo ɛ, Zezu ɓaa ha ri mii: ⁶ «Feri ká ì kɔ key na, ɓil namri ká'a ví vuku na, tisaw mbijw mini kara ti tónŋ kay tul kɪ ya. Nzoɓri gáy ri riw bele zuɔ siri.»

Kóko seke fe ɓáy ɓíɛ ká'a tji tul nzoɓri

(Mat 24.3-14; Mrk 13.3-13)

⁷ Báyji ɛ, i vbi ni ɓay mii: «Mbay, fe niri key na waa, síe haɓ ndaw rɔɔ a tji ɛ? Mase, fe ji ndaw rɔɔ a kál a kiɛ ɓuru nam ká fe niri key na a tji ɛ?»

⁸ ɛɛ, Zezu yiŋra ɓáy ɓay a ɓaa mii: «Ì nze ɓáy sùo-rì ha nzoɓ ka úla rì ya, ɓay ji ɛ, nzoɓri ví ŋgii ɓamba ɓáy riŋ-i í ɓaa mii: “Ba ɓi ze, mì ɓa *Krisi, nzoɓ ká ŋɛɛwuru waa ɓay píe ni ví yaa nzoɓri na.” Mase, ì ɓaa mii: “Ba sewke na ro zey.” Roo ɛ, ì se fal-ri ya. ⁹ Zaɗka ì laa soro ruyri ká nzoɓri ruu kɪ, ɓáy úru ká nzoɓri uru ziŋ kɪ na ɛ, ì ha sùo-rì ka tɔ ya, ɓay ji ɛ, ndaɗ ɓay haɓa fe niri key na ka tji ndaw rɔ. Roo ɛ, ɓa síe ɔrɔ ɓie nam ká ɓáy váake ká tusiri key ya rɔɓay.»

¹⁰ Falɛ ku ɛ, ka yiɪ a ɓaa ha ri mii: «Nzoɓri ká saw puo ɓari mbijw, i úru ɓay rúu ziŋ nzoɓri ká saw puo kiri

boɔ. Nzobri ká bil puoruo mbijw, ì úru bay rúu zinj nzob puoruo kiri. ¹¹ Tusiri a lán sùo-ε ðamba tasiri yik yik ndaw, kɔn luye a líe bo puori boɔ boɔ ndaw, huɔ duku mburuk kara a ika nzobri ðáy zaɔ zaɔ ndaw. Feri ká ba fe h̄jε nḡji ðamba tasiri ðáy fe saŋri kara i t̄ji ká tumbam ndaw pi.

¹² «Roo ɛ, pola rɔɔ bay haŋa fe niri key na ka t̄ji ɛ, nzobri i mgbaka rì, a í ɔ́aa nun-rì tuɔ síe. I f̄aa rì bay v̄aa kún bay bo tul-rì ká bil *hul mbú k̄i Ziɔri bay v̄aa ɔ́aa rì zuo hul sal, i f̄aa rì bay ɔ́aa rì kaw pol nzob réke tul puori ndaw, pol mbay luyeri ndaw bay tul-i. ¹³ Be ze ða faa ká bay haŋa rì ðáake nasi bay bi na ha ri. ¹⁴ Roo ɛ, bay ká ì ðáa bay yaŋake sùo-rì na, ì kér bayke ká bil law-rì pola a í h̄a law-rì ka nzaa rì ká ɔ́i ya, ¹⁵ bay j̄i ɛ, bi k̄i ze mì haŋa rì bayri ká'a t̄ji saa nzáa-rì, ðáy k̄iri nun nzem bay haŋa nzob tul nḡani ðaarì mbijw mini kara ti zinj faa ká bay ȳinjra ðáy bay ha rì ya ndaw, i ti zinj faa ká bay túj baykeri ngeren̄ ya ndaw pi. ¹⁶ B̄aa ðaarì ðáy máa ðaarì ndaw, yu ðaarì ðáy nzob ini ðaarì h̄awri ndaw, rɔɔ nzob buɔ ðaarì ndaw na, i mgbaka rì í p̄ɔj rì zuo nduo nzob tul nḡani ðaarì ha ri i ruɔ nzobri ká sakra ðaarì ku. ¹⁷ Nzobri riw bele na, i f̄úy rì bay tul-i. ¹⁸ Roo ɛ, s̄uy tul-rì mbijw mini kara ti m̄u a zee ya. ¹⁹ Ì m̄gba nḡɔ-nḡɔj, be ndaw rɔɔ nḡεεwuru a yaŋake rì ðáy.»

Bié ká'a bóko tul nḡεεpuo ká Zuruzalem

(Mat 24.15-21; Mrk 13.14-19)

²⁰ «Zaɔka ì kɔ nzob yumri kiri Zuruzalem gbuk ɛ, be ndaw rɔɔ, ì kóko mii, bié Zuruzalem na tòn nd̄ji h̄oy ro. ²¹ A ɛ, ðari ká i káw kuɔu zaɔ ká Zude na, ndaɔ bay haŋa ri ɔ́úu ba tul kuori, a ðari ká i káw bil puo ká Zuruzalem na, ndaɔ bay haŋa ri naa sùo-rì ngeren̄ ɔ́i ɔ́i, a ðari ká i kaw vu puori h̄oy kara, ndaɔ bay haŋa ri ȳi i

se Zuruzalɛm na ya, ²² ɓay yi ɛ, ɓa namri ká ŋɛɛwuru a haɲa nzoɓri kɔ sɛkɛ fe a dǎlake sùo-ɛ, ɓay haɲa ɓayri riw bele ká i ɗaa ɗo ɓil mbeɗe ŋɛɛwuru na ka ɗo munu ɓáy zaɗɛ. ²³ Namkeri ku na, máyri ká i ɗoko ɓil, ɓáy máyri ká leɗri áw wɔn ɓari na, i kókɔ sɛkɛ fe ŋgii ɓamba, ɓay yi ɛ, bawda kókɔ sɛkɛ fe a tji tul nzoɓri ká kuɗu zaɗ key ha hɛɛ ŋɛɛwuru ɗo tul nzoɓkeri ku. ²⁴ I ika nzoɓri ŋgii ɓamba ɓáy maamii ndaw, í mgbaka ri mgbam ɓay ɗáa ri zuɔ tul puori ɓoɗ ɓoɗ riw bele, roɔ nzoɓri ká i tuu ŋɛɛwuru ya na, i tóɗ ɓil puo ká Zuruzalɛm na duɲa duɲa kpuru maa ɓáy nam ká ŋɛɛwuru tuu na ka maa.»

Síe yji Vu Nzoɓ

(Mat 24.29-31; Mrk 13.24-27)

²⁵ «Feri ká'a kíɛ ri ha ri kóke na ze ɗo key: Síe a féɛ ɗo ɓoɗ ndaw, few ɓáy mbaymawri kara i féɛ í ɗo ɓoɗ ndaw. Saw puo nzoɓri ɓoɗ ɓoɗ ká tusiri key na, i réke sùo-ri huri huri, a í ŋguri sùo-ri ɓay tul maambiiri ká gire mgba gbúksu gbukusu. ²⁶ Nzoɓri lie zuɔ siri raɗ ɓáy hiɛ ɓay tul ferri ká'a tji ká tusiri key, ɓay yi ɛ, hurusuori ká tumbam na, i lám yik yik. ²⁷ Fal fekeri ku báyyi ɛ, i kókɔ mì ɓi *Vu Nzoɓ ká mì ví ká ɓil síi mbam ɓáy bawda hurusuo ɓáy riɲ ɗika. ²⁸ Zaɗka fekeri na tii saw tji na báyyi ɛ, ò siɲ law-rì, í úra tul-rì ɓaɗ ɓa siya, ɓay yi ɛ, nam ká ŋɛɛwuru a náake sal koy feyaa saa sol-rì na, tɔɲ ɗi mbáa ro.»

Fe fére ká se tul puu nzum

(Mat 24.32-35; Mrk 13.28-31)

²⁹ Falɛ ku ɛ, Zezu mbi law ɓay key a ɓaa ha ri mii: «Ì kɔ-kóm í kɔ puu nzum ɓáy puu hawri riw bele ká ɗo ku. ³⁰ Zaɗka ò kɔ nzaa tɔykeri tii saw luo vay ɛ, ò kɔ mii, nzaa bura mbam ɗo ɗi ya ro zu. ³¹ ɗo faa mbjw munu ndaw,

zadka ì kò fe niri key na tji Ì, ì kò ndaw mii, síeke ká Ñgerewuru a réke mbay ká tusiri key na dō dī ya deḡ bay ví ro zu. ³² Mì ḡaa ha rì ta-taḡ ḡa tusuε kī; nzoḡri ká timbeḡε key na, i ti huka riw bele ya hōy ze fe niri riw bele key na a tji. ³³ Tumbam ḡáy tusiri na a kál hōn bele. A roo Ì, ḡay ḡiri na ti kál ya mgbāḡ.»

Ì káw ḡáy nzaa ḡal-rì kekeke

³⁴ «Ì nze ḡáy sùo-rì ndaw rō! Munu ya Ì, kér ḡay ḡaari a híi dik dik ḡay tul fe sūm luye, mase ḡay tul fe nzokō luye, mase ḡay tul kér ḡay ferì ká tusiri key. Munu Ì, nam kún sal ḡay na, a tji tul-rì mbōḡ ḡa vaa munu hōy. ³⁵ Tusuke Ì, munu ká gbana mgbā fe na, namke ku na a mgbaka nzoḡri ká tusiri key riw bele rēm faa mbiw munu ndaw. ³⁶ Ì káw ḡáy nzaa ḡal-rì kekeke, a í ḡaa nzaa ḡay kere ḡaḡuō ḡay haḡa ḡo, zadka namke vi Ì, ì zīḡ hūrusuo ḡay kálke tul fe sēkeri riw bele ká'a tji, ḡay ḡoko zékre ká pol ḡi *Vu Nzōḡ na.»

³⁷ Bisie Ì, Zezu fere nzoḡri fe ká ḡil *hul kani Ñgerewuru ḡaḡuō kpaḡara. A tilaw laa Ì, ka se a vāa naa tul kuo ká riḡ-ε ḡa Oliviyē. ³⁸ Ruō nzoḡri riw bele vi luo-ε ká ḡil hul kani Ñgerewuru ḡa tiḡie piεḡ ḡay láa ḡay ḡe.

22

Ziḡri leke ḡay ká sakra kī ḡay mgbaka Zezu

(Mat 26.1-5; Mrk 14.1-2; Zaa 11.43-53)

¹ Nam suoriya maapa ká i ḡaa taḡ fe hew fe ká i dī ḡa *nam suoriya tji saa ḡil koy na, tōḡ dī mbāa ro. ² Ñgerenzōḡ fe poyri ḡáy nzoḡ féré nzoḡri *bol kusol Ziḡri i nzaa faa ḡay ika Zezu, roo Ì, i ḡaa hiε nzoḡri ká i úru zīḡ ri.

Zudas hii ðay mbika tul Zezu
(*Mat 26.14-16; Mrk 14.10-11*)

³ Báyji Ƽ, *Satan nduo ðil law Zudas ká i ði ni ða Iskariyoðf ká ða nzoð mbijw ká sakra leðf nduoðal-eri ká duo falɛ siði na. ⁴ Ro, a se a vǎa leke ðay zinj *ngɛɛɛnzoð fe poyri ðáy ngɛɛɛ tul nzoðri ká i kɔɔɔ *hul kani ngɛɛɛwuru na, ðay zinj faa ðay pónj Zezu ðo nduo-ri. ⁵ Báyji Ƽ, i ðaa suoriya a í waa zinj ni ðay haɲa ni lari. ⁶ Ƽɛɛ, ka hii ðayke zinj ri; ro a tii saw nzáa faa ðay kóko saw síe ká'a máa ðay pónj Zezu ðo nduo-ri taɲ haɲa ruo nzoðri ko ðayke.

Zezu ha leðf nduoðal-eri leke fe sum suoriya tji saa ðil
koy

(*Mat 26.17-25; Mrk 14.12-21; Zqa 13.21-30*)

⁷ Nam mbijw ká sakra namri ká i ðáake fe sum suoriya maapa ká taɲ fe hew fe ká i ike baðuri ðay ðáake fe sum suoriya tji saa ðil koy na vi báyji Ƽ, ⁸ Zezu pie Piyɛɛ ðáy Zaa a ðaa ha ri mii: «Ì se í vǎa léke fe sum suoriya tji saa ðil koy na, ðo náa súri.» ⁹ Báyji Ƽ, i yji í vbi ni ðay mii: «Zað haɲa ze mù hii ðay haɲa ðuru se ðúru vǎa léke fe sumri na ká ði haɲa mù Ƽ?» ¹⁰ Ƽɛɛ, ka ðaa ha ri mii: «Ì ko, zaðka ì nduo ngɛɛɛpuo na Ƽ, zaðɛ ku hoɲ ì zinj wara nzoð mbijw ká soð tinay mbii, Ƽ, ì se fal-ɛ í nduo ðil puo ká'a se ða baði na, ¹¹ a í ðaa haɲa nzoð hulke na mii: “Mbay hii kóko, waa, ðil hul ká ðeri káw ði ðáy leðf nduoðal ðeriri ðay suna fe sum suoriya tji saa ðil koy na ðo haɲa Ƽ?” ¹² Ƽɛɛ, ká'a kíɛ rì hul káy tul kji mbijw ká ðil-e aa rað rað ká i leke ferri riw bele zeð zeð zuo ði. Zaðɛ ku na ze, ì léke fe sumri na ká ði.» ¹³ Báyji Ƽ, i se í vǎa zinj ferri riw bele ðáy zaðɛ munu ká Zezu ðaa ha ri na, ro í leke fe sum suoriyake na ká ði.

Zezu báy leɗ nduoɓal-eri kaw nzaa fe s̄um law mb̄iw
(*Mat 26.26-30; Mrk 14.22-26; 1Kɔ 11.23-25*)

¹⁴ Zaɗka saŋ sieke na vi báyii le, Zezu báy *nzoɓ ndáy nzaapeɗri i vi a í kaw nzaa fe s̄um zinj k̄i mb̄iw hɔy. ¹⁵ Leɛ, ka ɓaa ha ri mii: «Bi na, m̀ rɛ s̀uò-i ngi-ngii ɓay suɗa fe s̄um suoriya t̄ii saa ɓil koy na key zinj r̀i pola ndaw rɔɔ, ɓay kóko seke fe ɓáy. ¹⁶ M̀ ɓaa ha r̀i ta-taɗ: m̀ ti suɗa fe s̄um key na zinj r̀i mb̄aa kpuru maa ɓáy nam ká ɗgerewuru a réke mbay ká tul nzoɓri ha ri kɔ saŋ fe ká'a ɗaa na *taɗ kaɗ kaɗ ndaw rɔ.»

¹⁷ Faɛ ku le, ka mbi koɓo mb̄iw munu, a ɗaa taambɔl ha ɗgerewuru ɓayke, rɔɔ a ɓaa ha ri mii: «Ì yaa koɓo na key í ɗaa tuɗ nzaa k̄i. ¹⁸ M̀ ɓaa ha r̀i ta-taɗ: tii saŋke saa vuri key na, m̀ ti nzoɔ mbii lere puu na mb̄aa, kpuru maa ɓáy nam ká ɗgerewuru a réke mbay ká tul nzoɓri na vi ndaw rɔ.» ¹⁹ Faɛ ku le, ka ỳi a mbi maapa, a ɗaa taambɔl ha ɗgerewuru ndaw rɔɔ, a haw a ha ri a ɓaa mii: «Be ni key na ɓa naysuo-i [ká m̀ pɔɗ ɓay tul-r̀i. Ì ɗaa mini key ɓanguɔ ɓo, í kérke ɓay se tul-i.» ²⁰ Faɛ ká i s̄u maapa riw bele na báyii le, ka mbi koɓo a ɗaa faa mb̄iw munu ndaw, a ɓaa mii: «Koɓo key na ɓa *sáka kuni fie ká ɗgerewuru siɗ zinj r̀i ɓáy faa s̄im ɓi ká'a úo zuɔ siri ɓay tul-r̀i.] ²¹ Ì kɔ, nzoɓ ká'a mbika tul-i na kaw nzaa fe s̄um key zinj m̀. ²² Ba tusuɛ, ɓi *Vu Nzoɓ na m̀ huka munu ká ɗgerewuru leke faake pola. Roo le, kóko seke fe taa minake ze a ɗoko ɓay tul nzoɓ ká mbi tul-e le!»

²³ Báyii le, leɗ nduoɓal-eri tii saŋ vbika ɓay ká sakra k̄i ɓa lie ɓa lew mii: «A ve ndaw rɔɔ, a ɓá nzoɓ ɗáa fe mini key ká sakra naari key le?»

Peɗ ɗáa ɗgerenzob

²⁴ Leɗ nduoɓal-eri tii saŋ máy ɓay ngɔ-ngɔɗ ɓay kóko waa, nzoɓ ve ze ká sakra ɓari rɔɔ, i kóko ni ɓa

ngɛɛnzoɔb lɛ? ²⁵ Lɛɛ, Zezu ɔaa ha ri mii: «Mbayri ká saw nzoɔbri ká tusiri key na, i re tul nzoɔbri ngɔ-ngɔɔ. A nzoɔb réke tul puori na, i ɔaa ha nzoɔbri ɔi ri ɔa nzoɔb ɔaa kere ziɲ nzoɔbri. ²⁶ Roo lɛ, k̄iri fe ɔaa ɔari ká mini key na ti ɔoko sakra ɔaari ya. Nzoɔb ká'a ɔá ngɛɛnzoɔb ká sakra ɔaari na, ka ɔaa sùo-ɛ ɔa leɔ ká ndji. A nzoɔb ká'a réke tul-rì na, ɔo nun haɲa ni ka ɔaa sùo-ɛ ɔa nzoɔb ɔaa peɔ ha rì. ²⁷ Ku waa, a ve ze ɔa ngɛɛnzoɔb lɛ? Nzoɔb ká kaw nzaa fe s̄um, mase nzoɔb ká ɔaa peɔ ha k̄u-ɛri lɛ? Waa, ɔa nzoɔb ká kaw nzaa fe s̄um ya lɛ? Roo lɛ, ɔi na, mì ɔo sakra ɔaari key ɔa nzoɔb ɔaa peɔ ha rì. ²⁸ Baari na, i ɔa nzoɔbri ká i m̄gba law-rì ngɔ-ngɔɔ ziɲ mì ɔay tul feri ɔoɔ ɔoɔ ká t̄i tul-i a líe mì. ²⁹ S̄awke mini ze, mì ha h̄urusuo réke mbay ha rì faa mb̄iw munu ká B̄aa ha mì, ³⁰ ɔay haɲa ɔo, i káw nzaa tutakra fe s̄um ɔi ká ɔil puoruo ɔi í s̄u a í nzo. R̄ɔɔay, i káw tul karingaw mbayri ɔay réke tul saw k̄ani leɔ Izarayɛlri ká duɔ falɛ siɔi na.»

*Zezu ɔaa ɔay ziɲ Piyɛr ká'a máy ɔay ká tul-e
(Mat 26.31-35; Mrk 14.27-31; Zqa 13.36-38)*

³¹ Báyi lɛ, Zezu ɔaa mii: «Simɔn, Simɔn, mu laa key! *Satan vbi ɔay ɔaari ɔay mbaka rì munu ká i mbakake para fe pay ɔay fáa mbuyke zuɔ ɔisuy. ³² Roo lɛ, ɔi na, mì ɔaa nzaa ɔay kere ɔay tul-a, ɔay haɲa fal mbika law ɔo na ka huɔ ya. Ze ɔo zaɔka mù ȳi mú ví leke faa ɔo lɛ, mù haɲa h̄urusuo ha ȳu-ɔri.» ³³ Lɛɛ, Piyɛr ɔaa ha ni mii: «Mbay, mì ɔo ɔi ya ɔay séke hul sal ziɲ mù ndaw, ɔay huka ziɲ mù ndaw pi.» ³⁴ Báyi lɛ, Zezu ȳiɲra ɔáy ɔay ha ni mii: «Piyɛr, mì ɔaa ha mù ta-taɲ, vuri key na, tuo ti káa ya k̄oɔ h̄oy lɛ, ɔo na mù máy ɔay ká tul-i faa ɔal ba say mii, mù k̄o mì ya.»

Zezu ɔaa ɔay ha leɔ nduoɔal-ɛri ɔay tul fe s̄ekɛ

³⁵ Falɛ ku ɛ, Zezu ɔaa ha ri mii: «Zaɗka m̀ píe r̀ taŋ ɔɔl lari ká nduo-r̀ ndaw, ɔɔl varu ndaw, r̀ɔɔ taŋ dikɔn ndaw na waa, fe ʒi ze puo nduo-r̀ ɛ?» ɛɛ, i yijra báy ɔay ha ni mii: «Fe puo ɔuru mbij ya.» ³⁶ Báyii ɛ, Zezu ɔaa ha ri mii: «Timbeɗe key na, fe ká ɔay haŋa r̀ ɗaa na ze ɗo key: nzob ká ɗo báy ɔɔl lari ɛ, ndaɗ ɔay haŋa ni ka mbi ɗo nduo-ɛ. ɗo faa mbij munu ndaw, nzob ká ɗo báy ɔɔl varu na, ka mbi ɗo nduo-ɛ. A nzob ká ti báy maamii ya laa ɛ, ndaɗ ɔay haŋa ni ka mbi maagari ɔe, a hie ɔo a pɔŋ larike a vaa hieke. ³⁷ M̀ ɔaa ha r̀ ta-taŋ: ɔay ni ká ɗo ɔil mbeɗe ŋgerɛwuru na, ɗo nun haŋa m̀ ɗaa ha ni ɔ báy zaɗe ŋid bele. ɗayke ɔaa mii: “Be na, i ɗaa ni ɔko zij ɗombirimri mbij hoy*.” Tusueke ɛ, ɔayri ká i ɗaa ɗo ɔil mbeɗe ŋgerɛwuru se tul-i na, a ɔko báy zaɗe riw bele.» ³⁸ Báyii ɛ, leɗ nduoɔal-eri ɔaa ha ni mii: «Mbay, mu ko, maamiiri siɗi ɗo key!» ɛɛ, ka yijra báy ɔay mii: «Be nu ku na, maa ro.»

Zezu koɗ ŋgerɛwuru ká tul kuo Oliviye

(Mat 26.36-46; Mrk 14.32-42)

³⁹ Zezu tji saa hula a se ɔa tul kuo ká riŋ-ɛ ɔa Oliviye, munu ká'a se ɔaŋguo kpaɗara. ɛɛ, leɗ nduoɔal-eri se fal-ɛ. ⁴⁰ Zaɗka'a tji zaɗe ku báyii ɛ, ka ɔaa ha ri mii: «Ì ɗaa nzaa ɔay kere, ɔe r̀piɛ ì líe ɔo ɔil nzaa úla ya báy.» ⁴¹ Falɛ ku ɛ, ka soro ká lakun ri ndji, ɗi munu ká tisaw ká nzob mbi a vbu mari ɔo zaɗ ki, r̀ɔɔ a huku siri a tii saw kóɗ ŋgerɛwuru ⁴² a ɔaa mii: «Baa, zaɗka law-a hii ɛ, mu naa fe seke ká'a ɗaa m̀ key. Roo ɛ, mu ɗaa fe ká law-a ze hii ɔo, law-i hoy ze hii ya.»

⁴³ [Báyii ɛ, leɗ nzaapeɗ ŋgerɛwuru mbij uru saa nulue a vi ha ni hurusuo. ⁴⁴ Munu ká'a ko s̀o-ɛ maa huɗ

* 22:37 22:37 Ezay 53.12.

na báyyi ɛ, ka naa saw bal Bi-ε mgbáa a koɔ ni, ha torom ká tji saa sùo-ε zuo siri na, do munu ba gorɔ sím.]

⁴⁵ Fale ká'a koɔ ηgerewuru ku na, ka uru siya a se luo leɔ nduoɔbal-eri na rɔɔay. ɛɛ, ka zinj ri ká tul nam, bay ji ɛ, kér bay i ri ba huɔ. ⁴⁶ Báyyi ɛ, ka ví tuma ri a baa ha ri mii: «Kúy! Nam ji ze munu ɛ? Úru siya a í ɔaa nzaa bay kere, be rɔpiε ì líe bo bil nzaa úla ya báy.»

ηgere Zibri mgba Zezu

(Mat 26.47-56; Mrk 14.43-50; Zga 18.3-11)

⁴⁷ Zafka Zezu do baa bay koɔ hoy na báyyi ɛ, ruo nzobri tji terere. Zudas ká ba nzob mbijw ká sakra leɔ nduoɔbal-eri ká duo fal-ε siɔi na nda faa pol-ri. Ka soro ba lakun Zezu bay mgbaka ni girik. ⁴⁸ ɛɛ, Zezu baa ha ni mii: «Zudas, báy faa mgbaka m̀ girik munu ze mù hii mbike tul-i, bi ká m̀ ba *Vu Nzob na bay pɔɔj m̀ bo nduo nzobri na key ɛ?»

⁴⁹ Zafka leɔ nduoɔbal-eri ko fe ká ví zinj Zezu na munu báyyi ɛ, i vbi ni bay mii: «Mbay, buru nda ri báy maamii buru key ɛ?» ⁵⁰ ɛɛ, nzob mbijw ká sakra bari ku na mbi maamii, a téke suku leɔ káw *ηgerenzob fe poy luye na fi hoɔo mbekeɔ bo bisuy. ⁵¹ Báyyi ɛ, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Ála! Maa ro!» Fale ku ɛ, ka zaa suku leɔ káwke na munu ɛ, rji do zafɛ.

⁵² Ro, a mbi bay a baa ha ηgerenzob fe poyri báy mbay nzob kɔro *hul kani ηgerewuru, báy ηgere Zibri ká i vi bay mgbaka ni na, a baa ha ri mii: «Ì tji báy maamiiri, báy puuri gbiri gbiri bay mgbaka m̀, r̀i fe ká m̀ ba doɔbirim nzob ɛ woo! ⁵³ Namri riw bele ká m̀ do zinj r̀i ká bil hul kani ηgerewuru na, ì nzaa faa mgbaka m̀ ya, roo ɛ, nam ká vuri na ba nam ká ì zinj hurusuo taa suj ro bay mgbaka m̀ key.»

Máy ɓay Piyɛr ká tul Zezu

(*Mat 26.57-58,69-75; Mrk 14.53-54,66-72; Zqa 18.12-18,25-27*)

⁵⁴ Zaɗka i mɓa Zezu na, í sùu ni í séke ni luo *ɲɛɛɛnzob fe poy luye. Lɛɛ, Piyɛr na dii fal-ɛ ɓáy salke ɗaka ɗaka ɗi ɗi. ⁵⁵ Báyji ɛ, nzobri mɛɛɛ huu ɗo mɓaɲ í kaw ɗi. Lɛɛ, Piyɛr kaw sakra ɓari ndaw. ⁵⁶ Zaɗka Piyɛr kaw fi huu na báyji ɛ, leɗ máy mɓiw munu ká ɓa leɗ káw kɔ ni, a ɲɛa ni zii a ɓaa mii: «Leɗban key na haari ziɲ Zezu ndaw.» ⁵⁷ Lɛɛ, Piyɛr máy a ɓaa ha leɗ máy na mii: «Mì kɔ ni ya.»

⁵⁸ Falɛ ku ndji hoy ɛ, nzob kɪ kɔ ni a ɓaa mii: «Bo na, mù ɓa nzob mɓiw ká sakra ɓari ku.» Lɛɛ, Piyɛr yiɲra ɓáy ɓay ha ni mii: «Hay! ʔa ɓi ya!» ⁵⁹ Saɲ síe kal maa mɓiw munu ɛ, nzob kɪ geɗe ɓayke a ɓaa mii: «Ba tusuɛ! Leɗban key na haari ziɲ Zezu, ɓay ji ɛ, ka ɓa nzob ká kuɗu zaɗ ká Galele.» ⁶⁰ Lɛɛ, Piyɛr yiɲ a ɓaa mii: «Bay ɓo ká mù ɓaa key na, mì ɗaa láa kpuy!» A ɛ, ká zaɗɛ ku hoy ká Piyɛr ɗo ɓaa ɓay kɔb hoy ɛ, tuo ka-káa kɔɲɔɲ. ⁶¹ Báyji ɛ, ɲɛɛɛmbay Zezu fɛɛɛ nun-ɛ a kɔ ni mɓi. Zaɗka nun Piyɛr ɓáy Zezu zuɔ kɪ munu báyji ɛ, ka ker se tul ɓay ká Zezu ɓaa ha ni pola mii: «Vuri key na, mù máy ɓay ká tul-i faa ɓal ɓa say, rɔɔ tuo a ka-káa ɓáy na.» ⁶² Zaɗɛ ku hoy ɛ, Piyɛr tiɲ ɓáy mɓii mɓiri mɓoɓo mɓoɓo.

I raɗ Zezu

(*Mat 26.67-68; Mrk 14.65*)

⁶³⁻⁶⁴ Báyji ɛ, nzobri ká i mɓa Zezu ká í kɔɔ ni na, i siɛ ni í siɲ nun-ɛ ɓáy vay gari í nda ni, rɔɔ í vbi ni ɓay mii: «Nzob ve ze nda mù key ɛ? ʔaa ha ɓuru laa!» ⁶⁵ Ro, í raɗ ni sim nzaari ɲɓi ɓamba ɓoɗ ɓoɗ rɔɓay.

Zezu kaw zaɗ fónɲ ɓay Ziɓri

(*Mat 26.59-66; Mrk 14.55-64; Zqa 18.19-24*)

⁶⁶ Nzaaruo sil báyii Ƽ, ƚƚƼƼ Zifri ɔáy *ƚƚƼƼnzob fe poyri, ɔáy *nzob fére nzobri bol kusolri, i mbu k̄i í h̄a Zezu se zih ri pol kuɔu nzob kún sal ɔay luye ɔari Zifri. ⁶⁷ ƼƼƼ, i vbi Zezu ɔay mii: «Mù ɔa *Krisi, nzob ká ƚƚƼƼwuru waa ɔay píe ni ví yaa nzobri na Ƽ? Mu ɔaa h̄a ɔuru laa.» ƼƼƼ, ka yijra ɔáy ɔay ha ri mii: «Zaɔka mi ɔaa ha rì kara, ì ti yaaja ɔayke ya. ⁶⁸ Ze, mi vbi rì ɔay h̄oy kara, ì ti yijra h̄a mi ya ndaw. ⁶⁹ Roo Ƽ, úru saa vuri key na, ɔi *Vu Nzob na mi káw tunduo hoɔo ƚƚƼƼwuru Nzob Hurusuo.» ⁷⁰ Báyii Ƽ, ɔari riw bele ká i ɔo zaɔƼ ku na, i ɔaa mii: «Munu Ƽ, ɔo na, mù ɔa Vu ƚƚƼƼwuru k̄i waa?» ƼƼƼ, Zezu yijra ɔáy ɔay ha ri mii: «Be k̄i ze ì ɔaa ku. Mi ɔa ɔe na k̄i.» ⁷¹ Báyii Ƽ, i ɔaa mii: «Káy! Náa vbikari nzob nasi ɔay k̄iri ɔay ɔáake mina ɔáy Ƽ, ɔay ij Ƽ, naari sùo naari k̄i náa láari ɔay ɔeri na ká nzi-Ƽ!»

23

Zezu kaw pol Mbay Pilad

(Mat 27.1-2,11-14; Mrk 15.1-5; Zaa 18.28-38)

¹ Báyii Ƽ, ɔari kuɔu *nzob kún sal ɔay luyeri riw bele ká i mbu tul k̄i na, i uru í sùu Zezu í séke ni pol Pilad ká ɔa nzob réke tul puo. ² Ká zaɔƼ ku na i tii saw gúo ni í ɔaa mii: «Ledban key na, ɔuru zih ni ká zaɔ úla nzob ɔururi, a ɔaa h̄a tul nzobri ƚƚƚ a haa ri ɔay haaja ri puo larimbuo h̄a Mbay Sezar ya. Ka ɔaa mii, ɔeri k̄i ze ɔeri ɔa *Krisi, nzob ká ƚƚƼƼwuru waa ɔay píe ɔeri ví yaa nzobri na, ɔa mbay ɔuru Zifri.»

³ Báyii Ƽ, Pilad vbi Zezu mii: «Bo k̄i ze, mù ɔa mbay Zifri kéƼ?» ƼƼƼ, Zezu yijra ɔáy ɔay h̄a ni mii: «Be k̄i ze mù ɔaa ku.» ⁴ Báyii Ƽ, Pilad ɔaa h̄a *ƚƚƼƼnzob fe poyri, ɔáy ruo nzobri mii: «Mì ko ɔay mbiw ká ɔay ɔáa ɔo tul ledban key na ya.» ⁵ Be nu ku báyii Ƽ, nzobri geɔe ɔayke

ngɔ-ɲɔɲ kpuru kpuru í ɔaa mii: «Fe fére ɔe na ɔaa ha nzobri t̄i bay ɔ́e tusiri ɔuru riw bele, tii sawke saa kuɔu zaɔ ká Galele, a t̄ike kuɔu zaɔ ká Zude riw bele, kpuru mini key rɔɔ a víke zaɔ ni key.» ⁶ Báyi ɛ, ka vbi ri bay mii: «Ledban key na, ka ɔa nzob ká Galele k̄i keɛ?»

Zezu kaw pol Eroɔ

⁷ Zaɔka Pilad laa mii, Zezu vi saa kuɔu zaɔ ká Galele, ɔa tusiri ká *Eroɔ re mbay ká ɔi na báyi ɛ, ka pie ni se luo-ε, bay ji ɛ, síeke ku na, Eroɔ ɔo Zuruzalem. ⁸ Zaɔka Eroɔ kɔ Zezu ku na báyi ɛ, sùo-ε rii ni nḡii ɔamba, bay ji ɛ, ɔa piɛɔ ká lew hɔy ka laa soro bay ɔe, a hii bay kóko ni, a ɔaa law-ε te tul haɲa ni ka ɔaa fe saɲ mb̄iw munu ha ni kɔ. ⁹ Báyi ɛ, Eroɔ na vbi ni bayri nḡii ɔamba. ɛε, Zezu fεε nzi-ε mgbuɔ ya. ¹⁰ ɲεεnzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri ká i ɔo zaɔe na, i ɔaa bayri ká ndaya ndaya zuɔ tul-e. ¹¹ Falε ɛ, Eroɔ báy nzob yum ɔeri na, i siε ni í luo mbúo ká tul-e, í nduo ni maagari mbay ká nduy mgbilik mgbilik, rɔɔ í píeke ni ha Pilad ɔa k̄i rɔɔbay. ¹² Ká ɔil namke ku hɔy, Pilad báy Eroɔ i pɔɲ tul nḡani ɔari ká pola na, a í vi ɔa nzob buɔ k̄i.

I kuj bay huɔ ɔo tul Zezu

(Mat 27.15-26; Mrk 15.6-15; Zaa 18.39-19.16)

¹³ Pilad mbu *ɲεεnzob fe poyri, báy ɲεε Zibri báy ruɔ nzobri ¹⁴ a ɔaa ha ri mii: «Ì víke báy ledban key na ha m̄i í ɔaa mii, ka ula nzobri a ɔaa ha tul-ri nḡɔɲ. Nda ndaɔ! Roo ɛ, zaɔka m̄i vbi ni baykeri ká pol-ri ɛ, m̄i ziɲ kaaya mb̄iw ká ì ɔáake bay ɔo tul-e na ya. ¹⁵ *Eroɔ kara ziɲ kaaya ɔe ya ndaw. Sawke mini ze, ka píeke ni ha m̄i rɔɔbay. Ledban key na, ka ɔaa kaaya mb̄iw ká maa bay haɲa ni z̄ɲke huɔ ya! ¹⁶ Munu kara, m̄i haɲa ri zɔɔ ni báy ndoy ɔɔɲ. Falε ɛ, m̄i pɔɲ ni.» ¹⁷ [Banɲuo, ká ɔil nam fe sum *nam suoriya t̄i saa ɔil koy na, Pilad tina

nzob̄ mb̄iw saa hul sal ha ruo Zibri, baȳ ji ɛ, ba fe saw puo b̄ari.] ¹⁸ Báyji ɛ, ruo nzob̄ri d̄aa fe báȳ nzaa-ri ḡom̄ riw bele mii: «I led̄ban na key, a í tina Barabas ha b̄uru!» ¹⁹ Be Barabas na, ka ba nzob̄ ká i mgba ni bo hul sal, baȳ ji ɛ, ka suru tigb̄aa nzob̄ri ha ri t̄ji ká bil̄ ηγερεpuo ká Zuruzalem, a i nzob̄ mb̄iw ká d̄i.

²⁰ Munu ká Pilad̄ hii baȳ p̄on̄ Zezu na, ka b̄aa baȳ ba k̄i roob̄ay ha ruo nzob̄ri. ²¹ Roo ɛ, i d̄aa fe báȳ nzaa-ri ḡurum̄ kpuru mii: «Ber ni! Ber ni b̄er maa! Ber ni d̄o tul puu say huf!»

²² ɛɛ, Pilad̄ mbi baȳ faa bal ba sayke a b̄aa mii: «A ku w̄aa, kaaya ji roo ka d̄aa ɛ? Mì z̄ij fe mb̄iw ká baȳ haɲa ni z̄ijke huf ya. Munu kara, mì haɲa ri nda ni báȳ ndoy d̄on̄. Fal ɛ, mì p̄on̄ ni.» ²³ Be nu ku báyji ɛ, i ged̄e bayke í gúuke fe ba pola pola baȳ haɲa ni b̄er Zezu d̄o tul puu say huf. ɛɛ, fe gúu b̄ari na kal tul Pilad̄, ²⁴ ro ha ni mbi nzi-ɛ ká d̄i, a p̄on̄ faa ha ri baȳ haɲa ri d̄aa fe ká law-ri hii. ²⁵ Be ze, nzob̄ ká t̄i-t̄ji a i nzob̄ ká i mgba ni bo hul sal na, Pilad̄ tina ni munu ká law-ri hii, a p̄on̄ Zezu na m̄aa nduo ndúo nzob̄ ȳmri, baȳ haɲa ri d̄aa fe z̄ij ni munu ká law ruo nzob̄keri hii.

I b̄er Zezu d̄o tul puu say huf

(Mat 27.32-44; Mrk 15.21-32; Zqa 19.17-27)

²⁶ Zad̄ka i séke Zezu ba zad̄ ika ni na, i dar nzob̄ mb̄iw ká Sir̄en̄ ká uru saa puo b̄isuy, riɲ-ɛ ba Sim̄on. ɛɛ, nzob̄ ȳmri mgba ni í haa ni ȳaa puu say huf Zezu a sob̄ a séke fal-ɛ.

²⁷ Báyji ɛ, ruo nzob̄ri se fal-ɛ ηḡji b̄amba. M̄ayri kara se fal-ɛ í r̄e-r̄ew báȳ mb̄ii nun-ri mgboɓo mgboɓo, a í nda law-ri zad̄ zad̄ baȳ tul-e. ²⁸ ɛɛ, Zezu f̄er̄e nun-ɛ ba luori a b̄aa ha ri mii: «M̄aȳ Zuruzalemri! I r̄e-r̄ew baȳ tul-i ya! Roo ɛ, ì r̄e baȳ tul-r̄i báȳ tul vu b̄aar̄i maa, ²⁹ baȳ ji

le, namri ká'a ví vuku na, nzobri báa mii, suoriya ba taa máa suori ká i mboŋ nzob ba mbjw ya, ká lef aw wan bari ya. ³⁰ Namke ku na, nzobri tiika saw réke sùo-ri bay haŋa kuo ka tóɔɔ a rɛŋ ri, mase mbɔɔ ka guba tul-ri gbukru a púɔ ri. ³¹ Ì kɔ, zadka i dfaa fe mini key zih pam puu na waa, fe jiri ze i dfaa zih puu huoke na ro le?»

³² Ro, í vi báy dombirimri sidfi zih Zezu bay ika ri zih ni. ³³ Zadka i tjiike ri zad ká riŋ-ε ba Tunquo Tul na báyii le, nzob yumri ber Zezu do tul puu say huɔ ká di. Dombirimri na, i ber ri sidfi bele ndaw. Nzob mbini do tul puu say huɔ kɪ ká tunduo hoɔo be, a nzob mbie laa le, do tul puu say huɔ kɪ ká tunduo gel be. ³⁴ LEE, Zezu baa mii: «Baa! Mu nda buma zih ri, bay ji le, fe ká i dfaa ku na, i kɔ ya.» Ro, nzob yumri faa gari beri í dfaa dii dii rɔɔ í leke kɪ. ³⁵ Nzobri do zadε na ku, a í kɔ feri ká kal na. A bari ŋεε Zibri laa le, i sie Zezu í baa mii: «Zadka'a ba *Krisi, nzob ká ŋεεwuru naa ni bay pie ni ví yaa nzobri na le, ka yaa sùo-ε be kɪ sùo-ε munu ká'a yaa nzob hawri na ha buru kɔ!» ³⁶ Nzob yumri kara i sie ni ndaw, í soro ba lakun-ε, a í ha ni mbii fe sùuke ³⁷ í baa mii: «Zadka mù ba mbay Zibri le, mu yaa sùo-ɔ sùo-ɔ ha buru kɔ!» ³⁸ Mbede huɔ ká Pilad ha ri ber do tul-e na baa mii: «Be key na, ka ba mbay Zibri.» ³⁹ LEE, sakra dombirimri ká sidfi ká i ber ri do tul puu say huɔ na, nzob mbini loɔ Zezu a baa mii: «Mù ba Krisi, nzob ká ŋεεwuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na ya le woo! Mu yaa sùo-ɔ sùo-ɔ kɪ, a mú yaa buru ndaw!» ⁴⁰ Báyii le, nzob taa haw uru zih ku-ε na a baa ha ni mii: «Mù hie ŋεεwuru ya le woo! Bay ká i kuŋ bo tul-a na do munu ká taa be ndaw. ⁴¹ Taa náa le, do báy zadε, bay ji le, náa zih fe kaaya náa ká maa báy ped dfaa náa. Roo le, be na, ka dfaa fe kaaya mbjw ya.» ⁴² Ro, a fεε nun-ε ba luo Zezu a baa ha ni mii: «Zezu, zadka mù ví réke mbay na le, mu kér se tul-i.»

⁴³ ΛΕΕ, Zezu ɓaa ha ni mii: «Mì ɓaa ha mù ta-taŋ ɓa tusuε ki: vuri key na, mù káw ziŋ mì ká zaɗ káw ndaɗi ká luo ŋɛɛwuru.»

Huɗ Zezu

(Mat 27.45-56; Mrk 15.33-41; Zqa 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Maa ɓáy síe ká ɗo law tul na báyii LE, fe guɓa nun síe ha zaɗri riw bele ɗo gbukru kpuru maa ɓáy síe ká fεε sùo-ε. ΛΕΕ, gari kúnɗ ɓil *hul kaŋi ŋɛɛwuru na saka saa sikɗa tãr. ⁴⁶ Báyii LE, Zezu ɗaa fe ɓeleŋ a ɓaa mii: «Bãal Mì pɔŋ ɔmi ɓi ɓo ɓil nduo-ɔ!» Fal ɓay na ku báyii LE, law-ε ví tuo. ⁴⁷ Zaɗka ŋɛɛenzob yum kɔ feri ká kal na munu báyii LE, ka pisi ŋɛɛwuru a ɓaa mii: «Ba tusuε, leɗban key na, ka ɓa nzob ká ɓay ti tul-e ya.»

⁴⁸ Ruɔ nzobri ká i ví ɗo zaɗε ɓay kókɔ feri ku na, zaɗka i kɔ feri ká kal na munu báyii LE, i ɗaa síe í nda law-ri zaɗ zaɗ, a í yŋike faa puɔ. ⁴⁹ Nzobri riw bele ká i ɓa nzob buɔ Zezu, ɓáy máyri ká i su Zezu saa kuɗu zaɗ ká Galele na, i ɗo ɗi ɗi í kɔ feri ká kal na ɗeke.

I ɗaa Zezu ɓo luɔ huɗ

(Mat 27.57-61; Mrk 15.42-47; Zqa 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Nzob mbijw munu riŋ-ε ɓa Zezeb ká puo ɓe ɗo Arimate ká ɓa puo Zibri. Ka ɓa nzob ká law-ε ndaɗ ɓamba, a ɓa nzob fe ɗaa ɓáy zaɗε a giyaŋ nam ká ŋɛɛwuru a ví réke mbay ká tusiri key na nzokɗo. ʼBe na, ka ɓa nzob mbijw ká sakra kuɗu nzob kún sal ɓay luye ká luo Zibri, roo LE, ɓay ká i kuŋ ɓo tul Zezu, ɓáy fe ká i ɗaa ziŋ ni na, ka hii ziŋ ri ya. ⁵² Báyii LE, ka uru a se luo Pilad a vbi ni huɗ Zezu na ɓay voro. ⁵³ Zaɗka Pilad hii ziŋ ni na báyii LE, ka se a vãa mbi huɗ Zezu na a kaari ɓáy gari pie ká ndaɗ ɓamba, a ɗaa ɓo huo tisaw ká i kpeε ɓa luɔ huɗ ɓa táw ká i ɗaa huɗ ɓo ɗi ba mbijw ya ɓáy. ⁵⁴ Ba nam peɗ ndeɓe ká saw síe tònŋ ndji hoy ɓay

haɲa *nam mgbaka taram Zibri ka tji na. ⁵⁵ Máyri ká i su Zezu saa kuɗu zaɗ ká Galele na, i se fal Zezeb̄ ɓa zaɗ luɔ huɗ ɓay kóko tupal ndaw, ɓay kóko fe ká i ɗáa ɓáy huɗ Zezu ndaw pi. ⁵⁶ Zaɗka i kɔ zaɗɛ na báyii ɛ, i yji í se puɔ, í leke numri ɓáy vay feri ká ɓayɛ fu b̄y b̄y ɓay ɗáa zuɔ tul huɗ Zezu na. Falɛ ku ɛ, i mgbata taram sùo-ri ká nam mgbaka taram na, munu ká *bol kusol ɓari Zibri ɓaa na.

24

Zezu tji saa luɔ huɗ

(Mat 28.1-10; Mrk 16.1-8; Zqa 20.1-10)

¹ Tibie piɛɗ ká nzaaruó síe dimasi ɗo ɗi ya ɓay sil na, máyri na tji í se ɓa tupal ɓáy numri ká i zuu ká ɓayɛ fu b̄y b̄y na. ² Zaɗka i tji tupal na báyii ɛ, i kɔ maa tisaw ká i mb̄iike nzaa luɔ huɗ na giri ɓo fi mb̄iw. ³ Lɛɛ, i r̄i í se ɗi, ɛ, i kɔ huɗ ŋgerembay Zezu na ya. ⁴ Zaɗka i kɔ ɓay ɓáa mb̄aa na, nzobri síɗi, gari ɓari nduy z̄iriri z̄iriri tji ri, ⁵ ha h̄ɛ ɗaa ri ŋgji ɓamba ha ri ɗiŋ tul-ri ɓa siri. Báyii ɛ, nzobkeri ɓaa ha ri mii: «Bay j̄i r̄oɔ ò nzaa nzob ká kaw ɓáy kumnun ká sakra nzob huɗeri ɛ? ⁶ Zezu ti zaɗ ni ya; ka tji saa luɔ huɗ a kaw ɓáy kumnun. Ì kér se tul ɓay ká'a ɓaa ha r̄i ɓáy ɗol ɓe ká'a ɗòke kuɗu zaɗ ká Galele na. ⁷ Ka ɓaa mii: ɓeri *Vu Nzob na, ɗo nun haɲa ri p̄oŋ ɓeri ha nzob feyari mgbata ɓeri, í ɓer ɓeri ɗo tul puu say huɗ. Ndeke ɗi nam sayke ɛ, ɓeri tji saa luɔ huɗ.»

⁸ Báyii ɛ, máyri na i ker se tul ɓay ká Zezu ɓaa ha ri pola na. ⁹ Zaɗka i yji saa tupal na ku báyii ɛ, i ɓaa ɓayke ha leɗ nduoɓal-eri ká duɔ falɛ mb̄iw ɓáy nzob haɲri ká i ɗo z̄iŋ ri na riw bele. ¹⁰ Máyri ká i ɓaa ɓayke ha *nzob ndáy nzaapeɗri na, ɓa Mari ká puo ɓe ɗo Madala, Zani ndaw, Mari máa Zak ndaw, r̄oɔ ɓáy máy haɲri ká i ɗo zaɗɛ z̄iŋ ri ku ndaw pi. ¹¹ Roo ɛ, ɓari nzob ndáy nzaapeɗri na, i

laa ðay ðáa máyri na ða lóm hõy, ze í ðaa law-ri ðo tul ðay ðari na ya. ¹² Báyji Ì, Piyer uru siya a ðuu a se tupal na, a duu kóm ða ðil luó huð na, Ì, ka kó gari ká i káarike Zezu hõy zuó ði. Falé ku Ì, ka yìi a se puó, Ì, law-É nzaa ni ðay tul fe ká kal na.

*Zezu kiÉ sùo-É hã leð nduoðal-Éri ká faa Emayus
(Mrk 16.12-13)*

¹³ Namke ku hõy, leð nduoðal-Éri siði se ða puo ká riñ-É ða Emayus. Puoke ku na ði báy ZuruzalÉm maa sal faa duó falé siði. ¹⁴ I ðo loko soro ferri riw bele ká kal na. ¹⁵ Zaðka i ðo b́aa ðayri na ku, í máyke kì b́ayji Ì, Zezu kì sùo-É soro ða lakun ri a se ziñ ri. ¹⁶ I kó ni kì, roo Ì, fe guða nun-ri gbiðli ha ri kó ni ða Zezu ya. ¹⁷ Báyji Ì, Zezu vbi ri ðay a ðaa mii: «Soro ji rõpiÉ tóðó law-ri róó, i lo í séke faa mini key Ì?» Zaðka i laa vbiw ðe na b́ayji Ì, i sù bal-ri zik í tã, í ðo b́ay kér ðay. ¹⁸ LÉÉ, nzoð mbijw ká sakra ðari ká riñ-É ða Kiliopas ðaa hã ni mii: «Nzoðri riw bele ká ñgerÉpuo ká ZuruzalÉm key laa ðay key, wãa ðo mù ðo hãa róó, mú laa ðay ferri ká kal ká ðil namri ká síe ni key ya Ì?» ¹⁹ LÉÉ, Zezu vbi ri mii: «Báy jiri Ì?» LÉÉ, i ðaa hã ni mii: «Báy ferri ká kal ká tul Zezu ká NazarÉð ká'a ða nzoð yaãña ðay saa nzaa ñgerÉwuru, ká ðo b́ay hurusuo ðáa fe ndãw, ðaa ðay ká nun ñgerÉwuru b́ay nun nzoðri riw bele ndãw na. ²⁰ ñgerÉnzóð fe poyri b́ay ñgerÉ naari Ziðri põñ ni ha ri ðaa ðay huð ðo tul-é í ðer ni ðo tul puu say huð. ²¹ Be ze ðuru ðaa law ðuru te ði nzokðo mii, ka'a tína leð IzarayÉlri saa nduo nzoð tul ñgani ðururi. Fekeri kal ða nam say ro vuri. ²²⁻²³ Máyri ká sakra ðuru leð nduoðal-Éri key i tji piÉð í se tupal, Ì, i ziñ huð Zezu ya. Ze í yìi í ví ðaa mii, leð nzaapeðri ká nulue ví tji tul-ri í ðaa hã ðari mii, Zezu kaw b́ay kumnun. Báyke ku na hã ðuru kaw yer. ²⁴ Nzoð hãñeri ká sakra ðuru key na i se

tupal na, le, i ziŋ feri riw bele munu ká máyri ɔaa na, roo le, ɔe Zezu na i ko ni ɔáy nun-ri ya.»

²⁵ Báyii le, Zezu ɔaa ha ri mii: «Nzob law tiyari! Ɖaa mina i ɔaa law-ri ɔo tul ɔayri riw bele ká *nzob yaaŋa ɔayri saa nzaa ŋɔɛɛwuru ɔaa na vaa ya le woo! ²⁶ Ɖo nun haŋa *Krisi, nzob ká ŋɔɛɛwuru waa ɔay píe ni ví yaa nzobri na, ka ko seke fe mini key ndaw roo, a ziŋ riŋ ɔika ká luo ŋɔɛɛwuru na. Waa, i ko ya le woo!» ²⁷ Fale ku le, Zezu mbi ɔay a ɔaa ha ri laa ɔay feri riw bele ká ɔo ɔil mbede ŋɔɛɛwuru ká se tul-e na, tii sawke saa ɔil mbede *Moyze a seke kpuru ti ɔil mbede nzob yaaŋa ɔayri saa nzaa ŋɔɛɛwuru riw bele.

²⁸ Zafka i se ɔi ya ɔáy puo ká i se ɔa ɔaɔi na báyii le, Zezu mbi nun-ɛ tim ri nzob ká'a seke ɔa zaf ki. ²⁹ Lee, i kuŋ ni ɔay haŋa ni kaw ziŋ ri, ɔay yi le, ɔa tilaw ká síe ti mbaa. Zafka'a ri a kaw ziŋ ri ká hula, ³⁰ a kaw nzaa fe sum ziŋ ri na báyii le, ka mbi maapa a ɔaa taambol ha ŋɔɛɛwuru, roo a haw ha ri. ³¹ Be nu ku roo, nun-ri ví taŋ ha ri ko ni ɔa Zezu na ki, roo le, ka zee ká sakra ɔari ku rik.

³² Báyii le, i ɔaa ɔay ká sakra ki mii: «Zafka'a ví ɔaa ɔay ha ɔuru laa, a tina ɔay feri ká ɔo ɔil mbede ŋɔɛɛwuru ká law ɔuru mbi ɔa huu ká ɔi ha ɔuru ká faa na, law ɔuru vi huo mgbalak ká ɔi. Waa ɔo munu ya le woo?» ³³ I uru koɔ hoy í yi í se Zuruzalem í vaa ziŋ leɔ nduobal-eri ká duo fale mbiw ɔáy ɔari hawri ká i mɔu ki na. ³⁴ Lee, ɔari ká i mɔu ki na i ɔaa ha ri mii: «ŋɔɛɛmbay ti saa luɔ huɔ ki ɔa tusue! Simon ko ni ɔáy nun-ɛ!» ³⁵ Báyii le, ɔari ká tul-ri siɔi na kara, i kii fal feri ká Zezu ɔaa ziŋ ri ká faa, ɔáy faa ká'a hawke maapa na, ɔe roo í kóke ni ɔa Zezu ɔáy.

Zezu tji sakra leɔ nduoɓal-eri

(Mat 28.16-20; Mrk 16.14-18; Zqa 20.19-23; Peɔ 1.6-8)

³⁶ Zaɔka i ɔo ɓaa ɓay koɓ ɓáy na báyii le, Zezu ki sùo-ε tji sakra ɓari mbuɔa a ɓaa ha ri mii: «Ɗεkeke ka sáɔ zinj rì.» ³⁷ Báyii le, hiε ɔaa ri ha ri to ɔek ɔek í ker í ɓaa mii, ko ya le ɓari ko wuru. ³⁸ Leε, Zezu vbi ri a ɓaa mii: «Mina roɔ law-ri nzaa ri munu le? Mina roɔ ì may ɓay ká bil law-rì munu le? ³⁹ ì ko nduo-iri ɓáy ɓal-iri key í ko, ɓa ɓi ki ze mì kaw key! Zaa sùo-i í ko. Wuru ti ɓáy naysuo ɓáy huru munu ká ì ko mì key ya.» ⁴⁰ Zaɔka'a ɓaa ɓay na munu ha ri báyii le, ka kiε ri bol kol nuɔ ká ɔo nduo-eri ɓáy ɓal-eri na ha ri ko. ⁴¹ Leε, suoriya mbaa bil law-ri a ɔaa ha ri yáake ɓay ɓe na ya a í kaw yer. Leε, Zezu vbi ri ɓay mii: «Ì ɔo ɓáy fe sum le?» ⁴² Leε, i víke ɓáy sji túoke mbjw ha ni. ⁴³ Ze, ka yaa a su ká nun-ri ku.

⁴⁴ Faε ku le, ka ɓaa ha ri mii: «Bay feri ká mì ɓaa ha rì ɓáy ɔol ɓi ká mì ɔo zinj ri koɓ roɓay na ze ɔo key: Do nun haɗa ɓayri riw bele ká i ɓaa se tul-i ká ɔo bil mbeɔe ηγερωυru ká *Moyze ɔaa, ɓáy taa nzob yaɗa ɓay saa nzaa ηγερωυru ndaw, roɔ ɓáy Mbeɔe Simri ndaw na, o ɓáy zaɔε.» ⁴⁵ Ze a ha nun-ri ví taɗ ɓay haɗa ri láake ɓay ká ɔo bil mbeɔe ηγερωυru, ⁴⁶ a ɓaa ha ri mii: «Bay ká mbeɔe ηγερωυru ɓaa na ze ɔo key: *Krisi, nzob ká ηγερωυru waa ɓay píe ni ví yaa nzobri na, ɔo nun haɗa ni ka ko seke fe a hu, a ndeke ɔi nam sayke le, a tji saa luɔ huɔ a kaw ɓáy kumnun. ⁴⁷ Ndaɔ ɓay haɗa ri ka-káa Bay Kereke ɓáy zaɔri riw bele ɓáy riη-ε: tii sawke saa ηγερωυru Zuruzalem key, a se ɓáy saw puo nzobri ɓoɔ ɓoɔ riw bele, ɓay haɗa ri suo kér ɓay ɓari ká tul feya ɓari ɓo, ha ηγερωυru ka nda buma ka zinj ri. ⁴⁸ Baarì na, ì ɓa nzob ɓay nasi ɓay fe niri na key. ⁴⁹ A le, fe ini ká

Băa waa ziŋ rì pola na, ði k̄i s̄uò-i mì píeke ha rì ðáy*. Ze ì káw ŋgerɛpuo na key kp̄uru ðo, í z̄iŋ h̄urusuo ká'a úru saa nulue na nd̄aw rɔ.»

Zezu se ða nulue
(*Mrk 16.19-20; Peɔf 1.9-11*)

⁵⁰ Falɛ ku lɛ, Zezu t̄i sa Zuruzaɛm a se ziŋ ri ði ya ðáy Betani. Ká zaɔɛ ku na, ka ura nduo-ɛ a s̄am fe zuɔ tul-ri. ⁵¹ Zaɔka'a ðo s̄am fe ha ri munu na, ŋgerɛwuru naa ni ká sakra ðari a ha ni se luo-ɛ ká nulue. ⁵² A ðari laa lɛ, i ruo ni. Falɛ lɛ, í ȳi í se Zuruzaɛm ðáy bawda suoriya. ⁵³ Nam ðáy nam na i kaw ðil *hul k̄ani ŋgerɛwuru a í pisi ni.

* 24:49 24.49 Fe ini ká Zezu a píeke na, ða Tem Law Pie.

Mbede sáka kuni fie
New Testament in Kuo

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kuo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 28 May 2022

1bae8b8b-6141-55e9-b352-adf7a01da5f4